Vapenlagen och EG

Betänkande av Vapenlagsutredningen

SOU 1994:4

Ref KB Occ SOU

15

Statens offentliga utredningar
1994:4
Justitiedepartementet

Vapenlagen och EG

Betänkande av Vapenlagsutredningen
Stockholm 1994

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes, Offentliga Publikationer, på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningskontor

Beställningsadress: Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Fax: 08-20 50 21
Telefon: 08-690 90 90

Graphic Systems AB, Göteborg 1994

ISBN 91-38-13532-9
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Justitiedepartementet

Genom beslut den 4 februari 1993 bemyndigade regeringen chefen för Justitiedepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över vapenlagstiftningen.

Med stöd av detta bemyndigande förordnades den 22 mars 1993 justitierådet Jan Heuman att vara särskild utredare.

Som experter förordnades den 1 april 1993 språkexperten Gertrud Berglund, hovrättsassessorn Anders Perklev och numera polismästaren Per-Åke Wiberg.

Den 24 mars 1993 förordnades numera rådmannen Catarina Walldén att vara utredningens sekreterare.

Utredningen har antagit namnet Vapenlagsutredningen.

Utredningen får härmed överlämna betänkandet Vapenlagen och EG.

Stockholm i januari 1994

Jan Heuman

/Catarina Walldén

Innehållsförteckning

Sammanfattning 7

Författningsförslag 13
1. Förslag till vapenlag 13
2. Förslag till lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdesskatt 26
3. Förslag till lag om ändring i lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål 28
4. Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel 29

1 *Vårt uppdrag* 31

2 *EG-anpassning* 35
2.1 Inledning 36
2.2 Vapendirektivets motivering 38
2.3 Definition av vapen och skjutvapen samt vissa frågor om systematik 39
2.4 Det europeiska skjutvapenpasset 41
2.5 Handel med skjutvapen 43
2.6 Förvärv, innehav och överlåtelse av skjutvapen 45
2.7 Förflyttning av skjutvapen mellan medlemsländerna . . 52
2.8 Kontroll och påföljd 64
2.9 Artikel 36 i Romfördraget 66

3 *Den språkliga och systematiska översynen av vapenlagstiftningen* 71

4 *Vissa andra frågor* 75
4.1 Inledning 76
4.2 Återkallelse av vapentillstånd 76
4.3 Överklagande av beslut enligt vapenlagen 81
4.4 Inköp och förvaring av ammunition, förvaring av vapen samt ansvarsfrihet vid ammunitionsinnehav 92
4.5 Lasersikten 99

4.6 Samlarvapen 102
4.7 Utbyte av extra vapendelar 103
4.8 Signalvapen 104
4.9 Tårgasanordningar 105

5 *Paintballvapen* 111

6 *Kostnadskonsekvenser* 115

7 *Specialmotivering* 117

Bilagor

1. Kommittédirektivet 131
2. Sammanställning över paragraferna i gällande vapenlag och förslaget 141
3. Rådets direktiv av den 18 juni 1991 om kontroll av förvärv och innehav av vapen (91/477/EEG) 147
4. Commission recommendation of 25 February 1993 on the European Firearms pass (93/216/EEC) 161

Sammanfattning

Vår uppgift

Utredningens uppgift har varit att se över vapenlagstiftningen. I detta har ingått att undersöka vilka ändringar i denna som behövs för att de krav som ställs vid ett medlemskap i EG skall uppfyllas och att utarbeta förslag till sådana ändringar. Vi har också haft i uppdrag att göra en språklig och systematisk översyn av vapenlagen och att ta upp vissa andra frågor om vapenlagstiftningen.

EG-anpassningen

Utgångspunkten för en anpassning till EG:s bestämmelser har varit Romfördraget av år 1957, den europeiska gemenskapens grundläggande rättskälla, och det direktiv EG:s ministerråd utfärdade den 18 juni 1991 om kontroll av förvärv och innehav av vapen (91/477/EEG, nedan vapendirektivet). Frågan har varit om den svenska lagstiftningen på något sätt går utöver vad som enligt artikel 36 Romfördraget utgör godtagbara skäl för att inskränka den fria rörligheten och om den uppfyller vapendirektivets krav på kontroll av skjutvapen och ammunition.

Vår uppfattning är att den svenska vapenlagstiftningen inte går utöver vad som enligt artikel 36 Romfördraget utgör godtagbara skäl att inskränka den fria rörligheten.

Vapendirektivet anger de minsta krav som medlemsstaternas lagstiftning skall uppfylla när det gäller förutsättningar för att få handla med, förvärva, inneha eller överlåta skjutvapen och vad som skall gälla vid förflyttning av skjutvapen. En högre skyddsnivå tillåts. Direktivet föreskriver en speciell procedur för jägare och tävlingsskyttar som utan särskilt införseltillstånd skall kunna resa mellan medlemsländerna med sina skjutvapen införda i ett europeiskt skjutvapenpass. Förfarandet med skjutvapenpass skall alltid kunna tillämpas med undantag för resor till en medlemsstat som förbjuder eller kräver tillstånd för innehav av vapnet i fråga.

Vapenlagen håller en generellt sett hög skyddsnivå i förhållande till vapendirektivet. Ändrade bestämmelser för innehav av vapen inom

Sverige behövs bara för det fall någon som är bosatt i en annan EG-medlemstat söker tillstånd att här i landet förvärva ett sådant skjutvapen som enligt vapendirektivet skall vara tillståndspliktigt. Vi föreslår därför att det utöver sedvanliga villkor för vapentillstånd då skall krävas bevis om medgivande från en behörig myndighet i hemlandet. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreslås ge föreskrifter om det närmare förfarandet.

Nya regler behövs för det fall att någon som är bosatt i Sverige önskar få medgivande från en svensk myndighet för förvärv i en annan EG-medlemsstat av ett skjutvapen som enligt vapendirektivet skall vara tillståndspliktigt. Samma bedömningsgrunder bör i huvudsak gälla som i ett tillståndsärende rörande innehav av skjutvapnet i Sverige. Ett sådant medgivande bör i och för sig kunna förenas med ett tillstånd att inneha vapnet inom Sverige. I sådan fall bör tillståndet vara förenat med villkoret att innehavaren skall anmäla till polismyndigheten när vapnet förs in till Sverige. Vi föreslår att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bemyndigas ge föreskrifter om förfarandet.

Förflyttningen av skjutvapen mellan Sverige och andra EG-medlemsstater bör enligt vårt förslag kunna ske så säkert och smidigt som möjligt utifrån de krav som ställs i vapendirektivet.

Medborgare i EG-medlemsstater bör som huvudregel få ta med skjutvapen till Sverige först efter tillstånd från en svensk myndighet.

För tillfällig användning vid jakt eller tävling bör medborgare i EG-medlemsstater utan föregående tillstånd få ta med skjutvapen till Sverige under förutsättning att vapnen är införda i ett europeiskt skjutvapenpass. Sådana pass skall utfärdas av polismyndigheten på begäran av den som är bosatt här och som har tillstånd att här i landet inneha skjutvapen för jakt eller tävling.

I de fall tillstånd att flytta ett skjutvapen från Sverige till en annan medlemsstat krävs för att uppfylla vapendirektivets krav, skall på begäran tillstånd att flytta vapnet kunna ges även om vapnet får föras ut ur landet tillståndsfritt.

Den språkliga och systematiska översynen av vapenlagstiftningen

Vi föreslår att vapenlagen ersätts av en ny kapitelindelad vapenlag. Vår strävan har varit att göra lagtexten så lättillgänglig som möjligt. Därför har vi bl.a. skrivit korta paragrafer, tagit bort hänvisningar och lyft bort vissa detaljbestämmelser ur vapenlagen. Vi förutsätter att de borttagna reglerna kommer att tas in i vapenförordningen eller i någon annan författning.

Vissa andra frågor

I vårt uppdrag har också ingått att ta del av vad som anförts i vissa motioner från riksmötet 1991/92 och som behandlats i Justitieutskottets betänkande 1992/93:JuU4 samt överväga om någon eller några frågor som väckts genom motionerna bör föranleda ändringar i vapenlagen.

Vi har därvid övervägt om nuvarande bestämmelser om återkallelse av vapentillstånd fyller godtagbara krav på rättssäkerhet och funnit att så är fallet.

I detta sammanhang har vi haft att överväga om nuvarande bestämmelser om överklagande av beslut enligt vapenlagen är tillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt, särskilt med beaktande av den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Vi har kommit fram till att polismyndighetens beslut att avslå en ansökan om vapentillstånd eller om tillstånd att driva yrkesmässig handel, beslut att återkalla ett sådant tillstånd liksom beslut i fråga om inlösen av vapen eller ammunition bör kunna komma under domstolsprövning. Vi föreslår därför att polismyndighetens beslut i sådana frågor skall få överklagas till länsrätten. Kammarrätten skall få pröva ett överklagande från länsrätten endast om kammarrätten meddelat prövningstillstånd. Kammarrättens beslut att inte meddela prövningstillstånd skall få överklagas till regeringsrätten. Polismyndighetens beslut i andra vapenärenden får liksom för närvarande överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får inte överklagas.

Vi har beträffande ammunition funnit att reglerna för förvärv genom ombud är befogade och bör bestå. Vi anser inte heller att det är påkallat att ändra bestämmelserna om ansvarsfrihet vid vissa otillåtna ammunitionsinnehav. Vi föreslår att tillstånd att inneha ammunition för annat ändamål än skjutning för att undvika onödigt krångel och besvär skall meddelas utan att en tidsfrist gäller för förvärvet av ammunitionen.

Skjutvapen skall enligt vår uppfattning som regel tas om hand av innehavaren. Undantagsvis bör vapnen emellertid liksom för närvarande kunna förvaras hos någon annan. Vi föreslår att förvaringsreglerna för skjutvapen inte skall gälla för effektbegränsade vapen och vapen som gjorts varaktigt obrukbara.

Lasersikten bör enligt vårt förslag omfattas av vapenlagen och få förvärvas först efter polismyndighetens tillstånd. Lasersikten som förvärvats före lagens ikraftträdande skall lösas in av staten. För lasersikten som löses in skall betalas ersättning med ett belopp som motsvarar marknadsvärdet.

Undantagsvis bör enligt vårt förslag tillstånd kunna ges att skjuta

med samlarvapen.

Genom skrivelser som kommit in till utredningen har frågan väckts om tillståndspliktiga vapendelar tillståndsfritt i vissa fall skall få bytas ut och om viss nödsignalsutrustning skall få innehas utan tillstånd. Vi föreslår att tillståndspliktiga vapendelar som skrotas utan tillstånd skall få bytas mot nya likadana. Bytet skall anmälas till polismyndigheten. Däremot föreslår vi ingen ändring i tillståndsplikten för signalvapen.

Sådana sprayer avsedda för självförsvar som innehåller tårgas eller andra tårretande ämnen bör omfattas av vapenlagens regler för skjutvapen. Sprayer som innehåller morfinliknande ämnen och som ger en temporär bedövning eller förlamning bör också omfattas. Sådana sprayer som innehåller ämnen som inte är irritationsframkallande, t.ex. livsmedelsfärg, bör däremot inte vara tillståndspliktiga.

Paintballvapen

Vår uppgift har innefattat att bedöma paintballvapnens farlighet och lämna förslag till hur dessa vapen skall regleras. Paintballvapen är en relativt ny företeelse i Sverige. De används vid stridsliknande spel och lekar. Det har inte kommit till vår kännedom att någon fått allvarligare skador vid paintballaktiviteter. Vi anser att paintballvapen får anses avsedda för målskytte och att sådana paintballvapen som har en begränsad effekt således inte är tillståndspliktiga enligt vapenlagen för den som fyllt 18 år. Paintballvapen med en högre anslagsenergi är tillståndspliktiga. Enligt vår uppfattning bör tillstånd att inneha sådana vapen meddelas synnerligen restriktivt. Verksamheten med paintballvapen behöver enligt vår uppfattning inte regleras med några särskilda lagstiftningsåtgärder.

Kostnadskonsekvenser

De kostnader som föranleds av våra förslag om utfärdande av europeiska skjutvapenpass, medgivande av att personer bosatta i Sverige får förvärva skjutvapen i andra EG-medlemsstater och tillstånd att föra ut skjutvapen ur landet till en annan EG-medlemsstat bör fullt ut täckas av avgifter. Samma gäller de kostnader som föranleds av våra övriga förslag i tillståndsfrågor.

Vi utgår från att våra förslag rörande domstolsprövningen och instansordningen endast kommer att medföra marginella kostnadskonsekvenser. Förslaget om prövningstillstånd i kammarrätten för vapenmål får antas medföra att vissa resurser frigörs.

Eftersom lasersikten normalt varken förekommer vid jakt eller

tävling utgår vi från att det endast finns en tämligen begränsad mängd och att det föreslagna inlösenförfarandet därför skulle innebära endast en marginell kostnad för staten.

Våra förslag kan således inte förutses medföra några beaktansvärda kostnadskonsekvenser.

Författningsförslag

1. Förslag till Vapenlag

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller skjutvapen och ammunition.

2 § Med skjutvapen förstås i denna lag vapen med vilka kulor, hagel, harpuner eller andra projektiler kan skjutas ut med hjälp av krutladdningar, kolsyreladdningar, komprimerad luft eller andra liknande utskjutningsmedel.

3 § Vad som gäller skjutvapen gäller också

a) anordningar som till verkan och ändamål är jämförliga med skjutvapen,

b) obrukbara vapen som i brukbart skick skulle räknas som skjutvapen,

c) start- och signalvapen som laddas med patroner,

d) armborst,

e) tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar,

f) slutstycken, ljuddämpare, eldrör, pipor, stommar, lådor, trummor till skjutvapen eller armborststommar med avfyrningsanordningar,

g) anordningar som kan bäras i handen och är avsedda att med elektrisk ström bedöva människor eller tillfoga dem smärta,

h) anordningar som gör att skjutvapen kan användas med annan ammunition än de är avsedda för, och

i) lasersikten.

4 § Vad som sägs om skjutvapen gäller inte

a) salutkanoner,

b) skjutvapen som har tillverkats före år 1890 och som inte är avsedda för gastäta enhetspatroner,

c) bultpistoler avsedda för byggnadsarbete,
d) andra arbetsverktyg avsedda för slakt eller för industriellt eller liknande bruk, och
e) skjutanordningar avsedda för livräddning eller liknande ändamål.

5 § Med ammunition förstås i denna lag patroner och projektiler till handvapen som lagen tillämpas på samt tändhattar och andra tändmedel till sådana patroner och projektiler.

6 § Bestämmelser om ammunition som räknas till explosiva varor eller som innehåller gift finns även i lagen (1985:426) om kemiska produkter och i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor.

7 § Endast vissa bestämmelser i denna lag gäller
a) hagel och andra massiva kulor,
b) projektiler, avsedda för armborst eller för luft-, fjäder- eller harpunvapen,
c) kolsyrepatroner,
d) patronhylsor utan tändhatt avsedda för handvapen som lagen tillämpas på, och
e) patroner avsedda för start- eller signalvapen.
Dessa bestämmelser avser
- förvaring, 5 kap. 1-3 §§ och 11 kap. 2 § e,
- omhändertagande, 6 kap. 3 och 4 §§,
- inlösen, 7 kap. 1 §, och
- förverkande, 9 kap. 5 §.

8 § Denna lag gäller inte staten.

9 § Bestämmelser om utförsel av krigsmateriel finns i lagen (1992:1300) om krigsmateriel.

2 kap. Tillstånd

Tillståndsplikt

1 § Tillstånd krävs för att
a) inneha skjutvapen eller ammunition,
b) driva handel med skjutvapen, eller
c) föra in skjutvapen eller ammunition till Sverige.
Tillstånd krävs inte för den som har fyllt arton år, om vapnet
- är ett kolsyre-, luft- eller fjädervapen som är avsett för målskjutning eller ett harpunvapen, och
- har en begränsad effekt i förhållande till andra jämförliga

skjutvapen (effektbegränsade vapen).

Tillstånd krävs inte heller för verksamhet som omfattas av tillstånd enligt 3 eller 4 § lagen (1992:1300) om krigsmateriel.

Förutsättningar för tillstånd att inneha skjutvapen eller ammunition

2 § Tillstånd att inneha skjutvapen får meddelas

a) enskilda personer,

b) skyttesammanslutningar, dvs. skytteförbund, skyttekretsar eller skytteföreningar som tillhör det frivilliga, statligt kontrollerade skytteväsendet,

c) huvudmän för museer, om museet får statsbidrag enligt särskilda föreskrifter eller om museet ägs av en kommun, ett landsting eller en stiftelse som står under länsstyrelsens tillsyn: för vapen som skall ingå i samlingarna, och

d) auktoriserade bevakningsföretag: för utlåning i samband med bevakningsuppdrag till väktare som har meddelats tillstånd att som lån inneha ett sådant vapen med ammunition.

3 § En enskild person får meddelas tillstånd att inneha ett skjutvapen om behov av vapnet föreligger.

Tillstånd får också meddelas om vapnet huvudsakligen har prydnadsvärde, samlarvärde eller särskilt affektionsvärde för den sökande. I sådana fall får vapnet inte utan särskilt tillstånd användas för skjutning.

4 § Tillstånd att inneha ett skjutvapen får meddelas den som har den skjutskicklighet och utbildning som behövs och endast om det skäligen kan antas att vapnet inte kommer att missbrukas.

5 § Tillstånd att inneha skjutvapen skall meddelas endast för särskilt angivna ändamål. Tillståndet får förenas med villkoret att vapnet skall förvaras på ett visst sätt eller att vapnet skall göras varaktigt obrukbart. Tillståndet får tidsbegränsas om det med hänsyn till särskilda omständigheter kan förutses att vapnet inte kommer att behövas varaktigt.

6 § Tillstånd att inneha helautomatiska vapen eller enhandsvapen utom start- eller signalvapen får meddelas endast om det finns synnerliga skäl.

7 § Om tillstånd att inneha skjutvapen meddelas någon som skall förvärva ett sådant vapen, gäller tillståndet under förutsättning att

förvärvet görs inom sex månader från dagen för tillståndet eller den längre tid som tillståndsmyndigheten bestämmer.

8 § Den som har tillstånd eller rätt att inneha ett visst vapen för skjutning får utan tillstånd inneha ammunition till vapnet.

Tillstånd att i andra fall inneha ammunition får meddelas enskilda personer samt skyttesammanslutningar och huvudmän för museer om det skäligen kan antas att ammunitionen inte kommer att missbrukas.

9 § Skjutvapen eller ammunition får endast överlåtas till den som har tillstånd eller rätt att inneha vapnet eller ammunitionen. Om ammunition överlåts genom ombud skall ombudet ha eget vapentillstånd.

Tillstånd till handel med skjutvapen

10 § Tillstånd att driva yrkesmässig handel med skjutvapen får meddelas den som har de kunskaper som behövs och som anses vara ordentlig och pålitlig. Tillståndet får begränsas till att omfatta vissa typer av skjutvapen eller ett visst antal åt gången. Tillståndet får förenas med villkoret att vapnen skall förvaras på ett visst sätt.

Tillstånd att föra in skjutvapen eller ammunition till Sverige

11 § För tillstånd att föra in skjutvapen till Sverige gäller samma förutsättningar som för tillstånd att inneha vapnen enligt 2-6 §§.

Tillstånd att föra in ammunition får meddelas den som har rätt att inneha sådan ammunition i Sverige.

12 § Införseltillstånd ger rätt att under den begränsade tid och för det ändamål som anges i tillståndet i Sverige inneha de skjutvapen och den ammunition som förts hit med stöd av tillståndet. Tillståndet gäller under förutsättning att vapnen och ammunitionen förs in inom sex månader från dagen för tillståndet eller den längre tid som tillståndsmyndigheten bestämmer.

13 § Skjutvapen eller ammunition får föras in till Sverige utan särskilt tillstånd i följande fall:

a) Enskilda personer får föra in sådana skjutvapen som de i Sverige har rätt att inneha för eget bruk samt ammunition som på lagligt sätt har förvärvats i Sverige. Detta gäller också sådana skyttesammanslutningar, huvudmän för museer och bevakningsföretag som kan meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.

b) Medborgare i medlemstaterna i Europeiska gemenskaperna och i Sverige, Finland och Norge som inte är fast bosatta i Sverige får

föra in jakt- eller tävlingsskjutvapen med tillhörande ammunition från medlemsstater i Europeiska gemenskaperna, Finland eller Norge till Sverige för tillfällig användning vid jakt eller tävling i Sverige. Vapnen och ammunitionen får i ett sådant fall under högst tre månader från dagen för införandet innehas utan tillstånd i Sverige av den som har fört in vapnen och ammunitionen.

14 § Endast den som har tillstånd att föra in skjutvapen eller ammunition får förvara dem på tullager eller i frihamn utan medgivande av länsstyrelse eller ta hand om och i övrigt förfoga över vapnen eller ammunitionen enligt 8 § första stycket tullagen (1987:1065) utan att de har förtullats.

I övrigt gäller lagen (1973:980) om transport, förvaring och förstöring av införselreglerade varor, m.m.

15 § Skjutvapen eller ammunition som resande fört med till Sverige för personligt bruk men inte haft rätt att föra in får de åter föra ut, om de anmält dessa i behörig ordning för tullmyndigheten. Vapen och ammunition tillfaller staten om de inte förs ut igen inom antingen fyra månader efter en sådan anmälan eller den längre tid därefter som Generaltullstyrelsen eller, efter styrelsens bestämmande, en annan tullmyndighet i det enskilda fallet bestämmer. I ett sådant fall skall de behandlas som om de hade förklarats förverkade.

16 § Den som har rätt att driva handel med skjutvapen får meddelas tillstånd att till Sverige föra in sådana skjutvapen som omfattas av handelstillståndet.

Tillståndsmyndighet

17 § Polismyndigheten prövar frågor om tillstånd enligt denna lag.

Register över vapeninnehav

18 § Polismyndigheten skall föra register över tillståndspliktiga vapeninnehav och beslut enligt denna lag.

3 kap. Utlåning av skjutvapen

1 § Den som har rätt att inneha skjutvapen får under högst två veckor låna ut vapnet för samma ändamål som tillståndet avser.

2 § Ett skjutvapen får inte lånas ut till den som kan antas komma att missbruka vapnet.

3 § Vapen får lånas ut till den som är under arton år endast om

a) vapnet skall användas vid en övning eller tävling som äger rum under uppsikt av en skyttesammanslutning,

b) låntagaren har fyllt femton år, vapnet skall innehas och användas under långivarens uppsikt och det inte är fråga om ett enhandsvapen eller helautomatiskt vapen,

c) utlåningen avser ett effektbegränsat vapen och vapnet skall innehas och användas under långivarens uppsikt, eller

d) utlåningen avser start- eller signalvapen som skall användas vid tävling eller övning.

4 § Enhandsvapen och helautomatiska vapen får lånas ut endast för användning under långivarens uppsikt eller för övning eller tävling som äger rum under uppsikt av en skyttesammanslutning.

Detta gäller inte om låntagaren själv har rätt att inneha ett sådant vapen eller i fråga om start- eller signalvapen.

5 § Om innehavet av ett skjutvapen kräver att den enskilde skall ha avlagt skytteprov eller genomgått en viss utbildning eller på annat sätt visat sig vara lämplig att inneha vapnet, får ett sådant vapen lånas ut endast till den som uppfyller samma krav.

Detta gäller dock inte när vapnet skall användas enbart för provskjutning, övning eller tävling på skjutbana eller vid jakt under långivarens uppsikt.

6 § Vapenhandlare får låna ut skjutvapen till den som fyllt arton år för sådan provskjutning på skjutbana som äger rum under uppsikt av en skyttesammanslutning eller vapenhandlaren själv eller någon annan person som har godkänts av polismyndigheten att närvara vid provskjutning.

Detta gäller inte om låntagaren själv har rätt att inneha ett sådant vapen eller i fråga om start- eller signalvapen.

7 § Den som lånar ut skjutvapen till någon som är fast bosatt i en stat som har tillträtt den europeiska konventionen av den 28 juni 1978 om kontroll av enskilda personers införskaffande och innehav av skjutvapen (den europeiska vapenkonventionen) skall omedelbart anmäla utlåningen till polismyndigheten, om inte låntagaren skall inneha och använda vapnet endast inom Sverige.

8 § Skjutvapen får inte lånas ut till den som har fått något skjutvapen förklarat förverkat eller tillståndet till innehav av skjutvapen återkallat, om inte låntagaren ändå är berättigad att inneha vapen av den typ som

lånet avser. Detta hindrar dock inte att ett vapen efter särskilt tillstånd av polismyndigheten lånas ut för övning eller tävling som äger rum under uppsikt av en skyttesammanslutning.

4 kap. Ändring, reparation och skrotning av skjutvapen

1 § Ett tillstånd upphör att gälla, om den som innehar ett skjutvapen ändrar det så att det till funktions- eller verkningsgrad blir ett väsentligt annorlunda vapen. Den som har tillstånd att driva handel med vapen får dock vidta sådana åtgärder, om det ändrade vapnet omfattas av tillståndet.

2 § Vid reparation av skjutvapen får, utan särskilt tillstånd, förslitna eller på annat sätt oanvändbara slutstycken, ljuddämpare, eldrör, pipor, stommar, lådor och trummor eller armborststommar med avfyrningsanordningar bytas ut mot nya likadana vapendelar.

3 § Den som har tillstånd att inneha slutstycken, ljuddämpare, eldrör, pipor, stommar, lådor och trummor eller armborststommar med avfyrningsanordningar får utan särskilt tillstånd byta ut dessa mot nya likadana om de lämnas för skrotning. Bytet skall anmälas till polismyndigheten.

4 § För reparation, översyn eller skrotning får skjutvapen lämnas till och tillfälligt innehas av den som får driva handel med sådana vapen eller den som av polismyndigheten har godkänts att ta emot vapen för sådana åtgärder. För reparation eller översyn får ett vapen lämnas till den som skulle ha rätt att låna och självständigt handha vapnet.

5 § Den som lämnar ett vapen för skrotning skall senast inom en månad anmäla detta till polismyndigheten.

5 kap. Förvaring och transport av skjutvapen eller ammunition

1 § Den som innehar skjutvapen eller ammunition är skyldig att ta hand om och hålla dessa under sådan uppsikt att det inte är fara för att någon obehörig kommer åt dem.

2 § Skjutvapen eller ammunition skall förvaras i säkerhetsskåp, under säkert lås eller på något annat lika betryggande sätt.

Om ett vapen inte förvaras i säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme, skall en vapendel tas bort från vapnet så att det inte kan användas. Detta dock endast om någon vapendel kan tas bort utan avsevärd svårighet. Vapen, vapendel och ammunition skall

förvaras var för sig.

Dessa krav på förvaring gäller inte för start- och signalvapen och effektbegränsade vapen samt ammunition till sådana vapen. De gäller inte heller för vapen som gjorts varaktigt obrukbara.

3 § En innehavare som inte kan ta hand om sitt vapen eller sin ammunition får lämna över vapnet eller ammunitionen till någon annan för förvaring under högst tre år åt gången. Detta dock först efter skriftligt anmälan till polismyndigheten. Vapnet eller ammunitionen får dock inte förvaras hos en person som är under arton år eller som kan antas missbruka vapnen eller ammunitionen.

Den hos vilken vapnen förvaras får inte använda vapnen utan tillstånd att inneha sådana vapen.

4 § Den som skickar eller transporterar ett skjutvapen eller ammunition skall vidta betryggande åtgärder för att förhindra att någon obehörig kommer åt vapnet eller ammunitionen.

5 § Den som för personligt bruk skall föra ut skjutvapen ur Sverige till en stat som har tillträtt den europeiska vapenkonventionen skall före utförseln anmäla detta till polismyndigheten, om vistelsen i den främmande staten skall vara i mer än tre månader.

6 kap. Återkallelse av tillstånd och omhändertagande av vapen och ammunition

Återkallelse av tillstånd

1 § Ett tillstånd att inneha skjutvapen eller ammunition eller att föra in skjutvapen eller ammunition till Sverige får återkallas, om

a) tillståndshavaren visat att han är olämplig att inneha vapnet eller ammunitionen,

b) förutsättningarna för tillståndet inte längre finns, eller

c) det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.

2 § Ett tillstånd att driva handel med skjutvapen får återkallas, om

a) tillståndshavaren har åsidosatt en bestämmelse i denna lag eller en föreskrift eller ett villkor som meddelats med stöd av lagen,

b) tillståndshavaren inte längre driver yrkesmässig handel,

c) förutsättningarna för tillståndet inte längre finns, eller

d) det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.

Omhändertagande av vapen och ammunition

3 § Polismyndigheten får besluta att ett vapen med tillhörande ammunition skall tas hand om, om
- det finns risk att vapnet missbrukas, eller
- det är sannolikt att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas och det finns särskilda omständigheter som kräver ett omhändertagande.

Om risken för missbruk är överhängande, får vapen eller ammunition tas hand om även utan ett sådant beslut. Åtgärden skall skyndsamt anmälas till polismyndigheten, som omedelbart skall pröva om omhändertagandet skall bestå.

4 § Om det finns någon som har rätt att inneha och förfoga över det som tagits hand om skall varan lämnas tillbaka så snart det skäligen kan antas att det inte längre finns någon risk för missbruk.

7 kap. Inlösen av vapen och ammunition

1 § Skjutvapen eller ammunition skall lösas in av staten, om

a) tillståndet att inneha vapnet eller ammunitionen har återkallats utan att dessa samtidigt har förklarats förverkade eller tagits i beslag,

b) innehavaren har avlidit,

c) ansökan har avslagits om tillstånd att inneha ett vapen eller ammunition som förvärvats genom arv, testamente eller bodelning, eller

d) domstol har beslutat att ett vapen eller ammuntion som innehas av någon utan tillstånd inte skall förverkas eller åklagaren i ett sådant fall har beslutat att inte föra talan om förverkande.

2 § Vapnet eller ammunitionen skall inte lösas in, om de lämnas för skrotning eller överlåts till någon som har rätt att inneha vapnet eller ammunitionen och om detta görs inom

a) ett år från det att innehavaren avled, eller

b) tre månader från det att tillståndet att inneha vapnet eller ammunitionen återkallades, ansökan om innehav avslogs eller beslut i förverkandefrågan meddelades av domstol eller åklagare eller beslaget hävdes.

Vapnet eller ammunitionen skall inte heller lösas in om ansökan om tillstånd att inneha vapnet görs inom samma tid. Avslås ansökan skall vapnet eller ammunitionen lösas in, om de inte inom tre månader från dagen för beslutet i tillståndsärendet överlåtits till någon som har rätt att inneha vapnet eller ammunitionen.

Polismyndigheten får medge förlängning av tidsfristerna, varje gång med högst sex månader.

3 § Innehavare av ett vapen eller ammunition som skall lösas in är skyldiga att efter polismyndighetens beslut lämna över vapnet eller ammunitionen till polismyndigheten eller den som myndigheten bestämmer. Om det finns tillståndsbevis eller andra motsvarande handlingar, skall även de lämnas över.

4 § För vapen eller ammunition som löses in skall betalas ersättning med ett belopp som motsvarar marknadsvärdet.

8 kap. Vapen i dödsbo och konkursbo

1 § Skjutvapen som ingår i ett dödsbo eller ett konkursbo får utan särskilt tillstånd innehas av den som har tagit hand om boet.

2 § Om ett skjutvapen ingår i ett dödsbo eller ett konkursbo, får polismyndigheten besluta att vapnet tills vidare skall förvaras av myndigheten eller någon annan som myndigheten anvisar, när det finns särskild anledning till det. Den som har hand om boets egendom är i så fall skyldig att efter polismyndighetens beslut lämna över vapnet till den som skall förvara det.

3 § Bestämmelser om inlösen av vapen i dödsbo finns i 7 kap. 1 § b och c, 2 § a och 3 §.

9 kap. Ansvar och påföljd

1 § Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms för vapenbrott till fängelse i högst ett år.

Om brottet anses som grovt döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Om gärningen har begåtts av oaktsamhet eller om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

2 § Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) missbrukar rätten att inneha ett skjutvapen genom att använda det för något annat ändamål än det som tillståndet avser,

b) bryter mot bestämmelsen om användning vid förvaring i 5 kap. 3 § andra stycket eller om transport i 5 kap. 4 § eller mot någon föreskrift om förvaring av vapen som meddelats med stöd av denna lag,

c) bryter mot bestämmelserna om förvaring i 5 kap. 1-3 §§ i fråga om skjutvapen eller ammunition som innehas av skyttesammanslutningar, huvudmän för museer eller auktoriserade bevakningsföretag

eller i fråga om skjutvapen som innehas av vapenhandlare,

d) innehar ammunition utan att ha rätt till det eller inte följer beslut att lämna över ammunition för inlösen,

e) överlåter ammunition till den som inte har rätt att inneha ammunitionen, eller

f) driver handel med skjutvapen utan tillstånd.

Ansvar för otillåtet innehav av ammunition skall inte dömas ut i ringa fall.

3 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att

a) omedelbart på föreskrivet sätt anmäla till polismyndigheten att ett skjutvapen lånas ut till någon som är fast bosatt i en stat som har tillträtt den europeiska vapenkonventionen,

b) i förväg anmäla till polismyndigheten att ett skjutvapen för personligt bruk förs ut ur Sverige till en stat som har tillträtt den europeiska vapenkonventionen, eller

c) inom en månad på föreskrivet sätt anmäla till polismyndigheten att ett vapen lämnats till skrotning.

4 § Bestämmelser om ansvar för olovlig införsel av vapen eller ammunition och för försök till ett sådant brott finns i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

5 § Ett vapen som innehafts, överlåtits eller lånats ut enligt 1 § eller som använts enligt 2 § a skall förklaras förverkat, om detta inte är uppenbart oskäligt. Även ammunition som innehafts enligt 2 § d eller överlåtits enligt 2 § e får förklaras förverkad, om detta inte är uppenbart oskäligt. I stället för vapnet eller ammunitionen kan vapnets eller ammunitionens värde förklaras förverkat.

6 § Rättegångsbalkens bestämmelser om beslag gäller även vid ett förverkande enligt denna lag. Bestämmelsen att åtal skall väckas inom viss tid gäller endast då rätten utsatt en sådan tid.

10 kap. Överklagande

1 § En polismyndighets beslut enligt 2 kap. 2 och 10 §§ eller 6 kap. 1 och 2 §§ eller i fråga om inlösen av skjutvapen eller ammunition får överklagas hos länsrätten. Kammarrätten får pröva ett överklagande från länsrätten endast om kammarrätten meddelat prövningstillstånd enligt 34 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291).

En polismyndighets beslut i andra ärenden enligt denna lag får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får inte överklagas.

2 § En polismyndighets, länsstyrelses och domstols beslut enligt denna lag skall gälla omedelbart, om inte annat förordnas. En polismyndighets beslut om återkallelse av handelstillstånd skall dock gälla omedelbart endast i fall då så har förordnats i beslutet. Ett sådant förordnande får meddelas om det finns särskilda skäl.

11 kap. Bemyndiganden

1 § Regeringen bemyndigas att föreskriva att

a) denna lag eller vissa föreskrifter i lagen skall tillämpas i fråga om föremål som är särskilt ägnade att användas vid brott mot någons liv, hälsa eller personliga säkerhet,

b) bestämmelserna om tillstånd i 2 kap. 1 § inte skall gälla innehav av skjutvapen som lämnats över från staten till

- statliga tjänstemän, personer som tillhör försvars-, civilförsvars- eller polisväsendet, om dessa är skyldiga att inneha vapnet för tjänsten, eller
- den som för statens räkning tillverkar krigsmateriel,

c) andra sammanslutningar än skyttesammanslutningar får ges tillstånd att inneha skjutvapen,

d) undantag får göras för vissa typer av vapen från skyldigheten att till polismyndigheten anmäla

- utlåning av skjutvapen till någon som är fast bosatt i en stat som har tillträtt den europeiska vapenkonventionen, och
- utförsel av vapen ur Sverige till en stat som tillträtt konventionen,

e) undantag får göras från 2 kap. 1 § för innehav av skjutvapen som lämnats över från staten till skyttesammanslutningar,

f) andra än polismän får ta hand om vapen och ammunition enligt 6 kap. 3 § eller ta vapen och ammunition i beslag enligt 9 kap. 6 §, och

g) anmälningsskyldighet till polismyndigheten i vissa fall skall gälla för läkare som ansvarar för den psykiatriska vården av en patient som är intagen på sjukvårdsinrättning för vård av psykisk störning, om patienten kan tänkas inneha ett skjutvapen som patienten inte bör inneha.

2 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bemyndigas att föreskriva

a) undantag från kravet på tillstånd för att inneha start- eller signalvapen,

b) krav på skjutskicklighet, utbildning, ålder och de villkor i övrigt som skall vara uppfyllda för tillstånd till innehav av skjutvapen,

c) krav på kunskap för att få tillstånd att driva handel med skjutvapen och vad som i övrigt skall gälla vid sådan handel,

d) vad som skall iakttas utöver bestämmelserna i 4 kap. vid ändring, reparation och skrotning av skjutvapen,

e) krav för vapenhandlares, museers och skyttesammanslutningars förvaring av andra vapen än effektbegränsade vapen och för skyttesammanslutningars förvaring av ammunition,

f) de villkor i övrigt som skall vara uppfyllda för tillstånd enligt denna lag,

g) att ett europeiskt skjutvapenpass skall utfärdas på begäran av den som har tillstånd att inneha ett skjutvapen för jakt eller tävling i Sverige samt villkor för och förfaringssätt vid utfärdande av ett sådant pass,

h) villkor för och förfaringssätt vid medgivande av att personer bosatta i Sverige skall få tillstånd att förvärva skjutvapen i andra EG-stater, och

i) att den som förvärvat ett skjutvapen i Sverige och som är bosatt i en annan EG-stat skall underrätta den staten om förvärvet.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

2. Genom lagen upphävs vapenlagen (1973:1176).

3. Ett beslut enligt vapenlagen (1973:1176) gäller som beslut enligt denna lag.

4. I fråga om överklagande av ett beslut som har meddelats före lagens ikraftträdande gäller äldre bestämmelser.

5. Innehar någon vid lagens ikraftträdande ett lasersikte, får han fortfarande inneha siktet utan tillstånd till den 1 juli 1995 eller, om ansökan om tillstånd har gjorts före den tidpunkten, till dess ansökan har blivit slutligt prövad.

Avslås en ansökan om tillstånd att inneha ett lasersikte som innehafts vid lagens ikraftträdande skall lasersiktet lösas in av staten. För ett lasersikte som löses in skall betalas ersättning med ett belopp som motsvarar marknadsvärdet.

2. Förslag till Lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdesskatt

Härigenom föreskrivs att 15 § lagen (1968:430) om mervärdesskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

15 §

Redovisning av skatt för viss redovisningsperiod skall omfatta affärshändelser genom vilka redovisningsskyldighet har inträtt enligt 5 a §.

Uppkommer förlust på fordran, för vilken utgående skatt har redovisats, får ett mot denna skatt svarande belopp avdragas i redovisningen för den period då förlusten uppkommer. Inflyter därefter betalning för sådan fordran skall beloppet åter upptagas i redovisningen. Återtages vara med stöd av förbehåll om återtagande-rätt enligt konsumentkreditlagen (1992:830) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. får avdrag göras för vad säljaren vid avräkning gottskriver köparen för värdet av den återtagna varan, endast om det kan visas att köparen helt saknat rätt till avdrag för ingående skatt som hänför sig till dennes förvärv av varan.

Lämnas återbäring, bonus eller annan rabatt, som icke utgör s.k. villkorlig rabatt, i efterhand och avser förmånen skattepliktig omsättning, för vilken utgående skatt redovisats, får belopp motsvarande den del av den tidigare redovisade skatten som belöpt på den utgivna förmånen avdragas i den ordning som gäller för den skattskyldiges redovisning av utgående skatt. Utges förmånen till skattskyldig skall avdraget grundas på kreditnota eller motsvarande handling. Av handlingen skall framgå minskningen av både vederlag och skatt.

Handling som avses i tredje stycket skall ligga till grund även för avdrag för annan kundkreditering som avser skattepliktig omsättning.

Uthyr eller upplåter den som är skattskyldig enligt 2 § tredje stycket, inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket skattskyldighet inträtt enligt meddelat beslut, fastigheten eller del därav till annan än som anges i 2 § tredje stycket, skall beloppet av åtnjutna avdrag för ingående skatt för ifrågavarande fastighet eller del därav återföras. Sker sådan uthyrning eller upplåtelse sedan tre men inte sex år har förflutit från utgången av det kalenderår under vilket skattskyldighet har inträtt enligt meddelat beslut skall återföring göras med hälften av det belopp som nu sagts.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

Vad som sägs i femte stycket tillämpas även när fastighetsägaren tar uthyrd eller upplåten fastighet eller del därav i anspråk för användning i verksamhet som ej medför skattskyldighet samt när uthyrd eller upplåten fastighet säljs.

Återföring skall ske i deklarationen för den redovisningsperiod under vilken den skattepliktiga uthyrningen eller upplåtelsen har upphört eller fastigheten har sålts.

Exporteras en vara av det slag som anges nedan, skall den ingående mervärdesskatt som hänför sig till förvärvet av varan återföras, om den skattskyldige inte visar att varan har innehafts endast av skattskyldiga. De varor som avses är

1) andra varor än sådana som avses i 18 § fjärde stycket och som helt eller till väsentlig del består av guld, silver eller platina,

2) naturpärlor, naturliga och syntetiska ädelstenar,

3) varor, som helt eller till väsentlig del består av koppar, mässing, tenn, brons eller nysilver,

4) vapen med undantag av sådana skjutvapen som omfattas av vapenlagen (*1973:1176*),	4) vapen med undantag av sådana skjutvapen som omfattas av vapenlagen (*0000:0000*),

5) alster av bildkonst,

6) konstalster av glas, porslin eller annan keramik,

7) möbler,

8) fartyg eller luftfartyg.

Återföring enligt åttonde stycket skall ske i deklarationen för den redovisningsperiod under vilken varan har exporterats.

Redovisningen av skatt, som hänför sig till omsättning enligt punkt 2 första stycket g) av anvisningarna till 2 § och som avser nyttjande av personbil, får anstå till den sista redovisningsperioden under det kalenderår nyttjandet har skett.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

3. Förslag till Lag om ändring i lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	3 §
I fråga om vapen och andra föremål som vapenlagen (*1973:1176*) är tillämplig på gäller föreskrifterna där i stället för denna lag.	I fråga om vapen och andra föremål som vapenlagen (*0000:0000*) är tillämplig på gäller föreskrifterna där i stället för denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

4. Förslag till Lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel

Härigenom föreskrivs att 3, 4 och 6 §§ lagen (1992:1300) om krigsmateriel skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §	
Krigsmateriel får inte tillverkas här i landet utan tillstånd av regeringen.	
Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från detta tillståndskrav för	
1. ändring eller ombyggnad av skjutvapen i de fall som avses i *24 § första stycket* vapenlagen *(1973:1176)*,	1. ändring eller ombyggnad av skjutvapen i de fall som avses i *4 kap. 1* § vapenlagen *(0000: 0000)*,
2. tillverkning av enstaka skjutvapen och av ammunition för tillverkarens eget bruk.	
Bestämmelsen i första stycket gäller inte för sådana statliga myndigheter som inte är affärsverk.	
4 §	
Verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel, uppfinningar rörande krigsmateriel och metoder för framställning av sådan materiel får inte bedrivas här i landet utan tillstånd av regeringen.	
Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte heller utom landet bedriva sådan verksamhet utan regeringens tillstånd.	
Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte för sådana statliga myndigheter som inte är affärsverk.	
Tillstånd enligt första eller andra stycket behövs inte för verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller. Inte heller behöver innehavare av tillverkningstillstånd ha tillstånd enligt första eller andra stycket, om verksamheten avser tillhandahållande av krigsmateriel som tillhör tillståndshavaren och som finns inom landet eller tillhandahållande av uppfinning eller metod för framställning av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller.	

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från tillståndskravet enligt första och andra styckena i fråga om sådan handel med skjutvapen som regleras genom föreskrifterna i vapenlagen (*1973:1176*) eller sådan hantering av ammunition eller annan explosiv vara som regleras genom föreskrifterna i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor.	Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från tillståndskravet enligt första och andra styckena i fråga om sådan handel med skjutvapen som regleras genom föreskrifterna i vapenlagen (*0000:0000*) eller sådan hantering av ammunition eller annan explosiv vara som regleras genom föreskrifterna i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor.

6 §

Krigsmateriel får inte föras ut ur landet utan tillstånd av regeringen, om inte annat följer av denna lag eller annan författning. I fråga om programvara likställs med utförsel överföring till utlandet genom telekommunikation eller på annat liknande sätt.

I ärenden som inte avser utförsel i större omfattning eller som i övrigt inte är av större vikt får det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om utförsel av krigsmateriel pröva frågor om tillstånd enligt första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utförsel av

1. skjutvapen och tillhörande ammunition för enskild persons räkning samt skjutvapen och därtill hörande ammunition för användning vid jakt, tävling eller övning utom riket,
2. skjutvapen för reparation, översyn eller annan liknande åtgärd,
3. skjutvapen som förts in i landet för åtgärd som avses i 2,

4. sådana jakt- och tävlingsskjutvapen och tillhörande ammunition som har förts in i landet i enlighet med bestämmelserna i *16 § 2* vapenlagen *(1973:1176)*.	4. sådana jakt- och tävlingsskjutvapen och tillhörande ammunition som har förts in i landet i enlighet med bestämmelserna i *2 kap. 13 § b* vapenlagen *(0000:0000)*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

1 Vårt uppdrag

Med stöd av regeringens bemyndigande den 4 februari 1993 (dir. 1993:12) beslutade chefen för Justitiedepartementet att tillkalla en särskild utredare för att se över vapenlagstiftningen. Utredningen har antagit namnet Vapenlagsutredningen. Direktiven redovisas i sin helhet som *bilaga 1* till detta betänkande.

Utredningens uppgift har för det första varit att undersöka vilka ändringar i vapenlagstiftningen som behövs för att uppfylla de krav som ställs vid ett medlemskap i EG och att utarbeta förslag till sådana ändringar. Utgångspunkten för arbetet i denna del har varit dels rådets direktiv av den 18 juni 1991 om kontroll av förvärv och innehav av vapen (91/477/EEG, vapendirektivet), dels vad som i Romfördraget stadgas om fri rörlighet mellan medlemsstaterna.

Den svenska vapenlagstiftningen håller en generellt sett hög skyddsnivå i förhållande till vapendirektivet och därför har det visat sig att några väsentliga ändringar i reglerna för innehav av eller handel med vapen inte behövs inför ett svenskt EG-medlemskap. Frågan har i stället varit bl.a. vilka ändringar i regelsystemet som behövs för att vapenlagstiftningen skall fungera i förhållande till övriga stater vid ett medlemskap i EG, t.ex. vad gäller in- och utförsel av vapen. Särskilt har diskuterats i vilken utsträckning Sverige bör tillåta att vapen tas in till landet utan prövning av en svensk myndighet. Vidare har ingått i våra uppgifter att undersöka om den svenska vapenlagstiftningen till någon del kan antas gå utöver vad som enligt artikel 36 i Romfördraget utgör godtagbara skäl att inskränka den fria rörligheten.

Företrädare för utredningen har i augusti 1993 sammanträffat med tjänstemän vid danska justitsministeriet i Köpenhamn och därvid informerats om anpassningen av den danska vapenlagstiftningen till vapendirektivet.

Vi har under hand även inhämtat upplysningar om EG-anpassningen av den finska, isländska, norska, brittiska och tyska vapenlagstiftningen.

Företrädare för utredningen har vidare i november 1993 besökt EG-kommissionen i Bryssel och där träffat en tjänsteman vid den enhet inom kommissionen som bl.a. ansvarar för vapenfrågor. Därvid har vi fått upplysningar om medlemsstaternas anpassning av vapenlagstift-

ningen, t.ex. att hittills Tyskland, Danmark, Spanien, Frankrike, Grekland, Italien, och Storbritanien anpassat sin lagstiftning. Vi har också fått reda på att tre s.k. expertmöten med tjänstemän från medlemsstarna har hållits med anledning av vapendirektivet och att därvid ett system av blanketter utarbetats för informationsutbyte staterna emellan.

Utredningen har i gränskontrollfrågor m.m. samrått med den av regeringen i mars 1992 tillkallade interdepartementala arbetsgruppen med uppgift att utreda frågor om gränskontroller och gränsformaliteter i ett EG-medlemskapsperspektiv. Vi har även samrått med Rikspolisstyrelsen, främst vad gäller tillståndsfrågor som uppkommer med anledning av vapendirektivet.

Utredningens resultat i fråga om EG-anpassningen av vapenlagstiftningen redovisas i avsnitt 2.

Utredningens andra uppgift har varit att göra en ingående språklig och systematisk översyn av vapenlagen. Vapenlagens bestämmelser berör en stor grupp människor med skiftande bakgrund. Därför ställs höga krav på att bestämmelserna är överskådliga och lättillgängliga.

Vapenlagen omfattar, både i sin nuvarande utformning och i vårt förslag, en stor mängd paragrafer. Vi har därför utgått från att överskådlighet och lättillgänglighet bäst främjas av en kapitelindelad lag, där de bestämmelser som hör samman kan samlas under olika kapitelrubriker. Vi har därför valt att föreslå en helt ny lag. Vi har i enlighet med kommittédirektivet övervägt vapenlagens avgränsning i förhållande till andra författningar, t.ex. knivförbudslagen men på grund av lagtextens omfattning funnit att det inte bör komma i fråga att införliva några andra föremål i lagens tillämpningsområde.

Den språkliga och systematiska översynen av vapenlagen redovisas i avsnitt 3.

Utredningens tredje uppgift har varit att ta del av vad som anförts i vissa motioner från riksmötet 1991/92 och vid riksdagsbehandlingen av dessa. I detta sammanhang har förvärv av ammunition, förvaring av skjutvapen och ammunition samt ansvarsfrihet vid vissa ammunitionsinnehav behandlats. Vidare har frågan om tillståndsplikt för lasersikten övervägts liksom om skott skall få skjutas med samlarvapen. Efter det att skrivelser i saken överlämnats till utredningen har frågan tagits upp om oanvändbara extra vapendelar tillståndfritt skall få bytas ut mot nya och om viss nödsignalsutrustning skall få innehas tillståndsfritt.

Förutsättningarna för återkallelse av vapentillstånd har granskats i anslutning till att motionerna behandlats, liksom instanskedjan vid överklagande av beslut enligt vapenlagen. Särskilt har beaktats de krav som den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga

rättigheterna och de grundläggande friheterna ställer på möjlighet till domstolsprövning.

Vi har i detta sammanhang övervägt hur tårgasanordningar och andra jämförliga anordningar bör bedömas. Statens Kriminaltekniska laboratorium och Försvarets forskningsanstalt har på utredningens begäran yttrat sig.

Dessa frågor redovisas i avsnitt 4.

Vi har granskat förekomsten och användningen av paintballvapen. Därvid har vi studerat vapen och ammunition vid Statens Kriminaltekniska laboratorium i Linköping och inhämtat underhandsupplysningar från olika skyttesammanslutningar samt EPSF European Paint Sport Federation. Vårt arbete i denna del redovisas i avsnitt 5.

När vi i betänkandet hänvisar till en paragraf i gällande vapenlag anges samtidigt motsvarande lagrum i förslaget inom parantes.

Den 1 november 1993 trädde Maastrichtfördraget i kraft. Några exakta regler har ännu inte formulerats i frågan om "Europeiska gemenskaperna" (EG) i fortsättningen skall benämnas "Europeiska unionen" (EU) eller om båda benämningarna skall användas parallellt. Vi har därför valt att i betänkandet använda benämningen EG.

Utredningen har haft fem sammanträden. Den särskilde utredarens bedömningar och förslag har i alla väsentliga delar omfattats av experterna.

2 EG-anpassning

Våra bedömningar:
- Vapendirektivets presentationsteknik påverkar inte vapenlagens utformning. I stället bör direktivets kategoriindelning tas in i en förordning.
- Den svenska vapenregleringen uppfyller vapendirektivets krav.
- Den svenska vapenregleringen är sådan att vapendirektivets efterlevnad främjas.
- Den svenska vapenlagstiftningen går inte till någon del utöver vad som enligt artikel 36 i Romfördraget utgör godtagbara skäl att inskränka den fria rörligheten.

Våra förslag:
- Ett europeiskt skjutvapenpass skall utfärdas på begäran av den som är bosatt i Sverige och som har tillstånd att inneha ett skjutvapen för jakt eller tävling. Passen, som utfärdas av polismyndigheten, bör ha den av kommissionen rekommenderade utformningen och en tidsbegränsad giltlighetstid.
- En person som är bosatt i en annan medlemsstat och som söker tillstånd i Sverige att här förvärva ett skjutvapen ur kategori B (dvs. ett skjutvapen som skall vara tillståndspliktigt enligt vapendirektivet) skall, utöver sedvanliga villkor för tillståndet, visa att vederbörlig myndighet i den stat där sökanden är bosatt gett sitt medgivande.
- En person som är bosatt i Sverige och som söker tillstånd i en annan av EG:s medlemsstater att där förvärva ett skjutvapen ur kategori B skall kunna få polismyndighetens medgivande till detta. Vid prövningen om medgivande skall ges bör samma bedömningsgrunder gälla som i ett vanligt tillståndsärende rörande innehav av skjutvapnet i Sverige. Ett sådant medgivande bör kunna förenas med ett tillstånd att inneha vapnet i Sverige.

- Om en person som är bosatt i en annan medlemsstat här i landet förvärvar ett skjutvapen ur kategori C (dvs. ett skjutvapen som skall vara anmälningspliktigt enligt vapendirektivet) skall vederbörlig myndighet i den stat där förvärvaren är bosatt underrättas.
- Polismyndigheten skall sända meddelande till Rikspolisstyrelsen om sådana beslut som skall vidarebefordras till andra medlemsstater. Rikspolisstyrelsen skall svara för den i direktivet stadgade underrättelseskyldigheten.
- Tillstånd skall som huvudregel krävas för att föra in skjutvapen till Sverige.
- Medborgare i EG:s medlemsstater får föra in skjutvapen till Sverige för tillfällig användning vid jakt eller tävling. Vapnen skall vara införda i ett europeiskt skjutvapenpass och inbjudan till jakten eller tävlingen skall kunna förevisas. För att en tillfredsställande kontroll över vapen och ammunition skall kunna upprätthållas skall uppgifter lämnas om bl.a. vapnet och om den inresandes adress under vistelsen i Sverige.
- Beslut om utförsel av skjutvapen skall kunna utfärdas även för vapen som för personligt bruk tillståndsfritt får föras ut ur landet. Detta för att möjliggöra en förflyttning av ett skjutvapen från Sverige till en sådan medlemsstat i EG som tillåter införsel av vapen efter beslut endast av den stat vapnet lämnar.

2.1 Inledning

Romfördraget av år 1957 är den europeiska gemenskapsrättens grundläggande rättskälla. Den anger som EG:s primära uppgift att upprätthålla och vidmakthålla en gemensam marknad samt främja en gynnsam ekonomisk utveckling i medlemsstaterna och närmare förbindelser mellan dessa. Man brukar som Romfördragets mål bl.a. tala om de fyra friheterna, nämligen fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital. Den fria rörligheten får inskränkas endast för vissa angivna ändamål, exempelvis allmän ordning och säkerhet. Inför ett medlemskap i EG måste Sverige anpassa sin lagstiftning så att den inte innehåller några andra hinder mot fri rörlighet än sådana som är godtagbara enligt fördraget.

EG:s ministerråd utfärdade den 18 juni 1991 ett direktiv om kontroll av förvärv och innehav av vapen (91/477/EEG, nedan vapendirektivet). Ett direktiv är, enligt Romfördraget, bindande för varje

medlemsstat som det riktar sig till såvitt gäller det resultat som skall uppnås. Valet av form och medel för att uppnå resultatet är emellertid överlåtet till landet. Anpassningen kan således ske på det vis som bäst passar landets regleringsteknik, förvaltningstradition och rättssystem i övrigt. Positiva åtgärder är inte något krav. Landet kan ju redan ha föreskrifter som svarar mot det begärda resultatet. Den svenska översättningen av vapendirektivet fogas till detta betänkande som *bilaga 3*.

Efter det att vi fick vårt uppdrag har EG:s ministerråd den 5 april 1993 utfärdat ett direktiv om harmonisering av bestämmelserna om marknadsföring av och kontroll över explosiva ämnen för civilt bruk, Council directive 93/15/EEC of 5 April 1993 on the harmonization of the provisions relating to the placing on the market and supervision of explosives for civil uses. Ingen medlemsstat har ännu hunnit anpassa sig till detta direktiv. Direktivet anger i artikel 10 förfaringssätt vid förflyttning av ammunition mellan medlemsstaterna. De angivna procedurerna överensstämmer med dem som enligt vapendirektivet gäller för vapen. I övrigt skall enligt artikel 10 i vapendirektivet bestämmelserna för förvärv och innehav av ammunition vara samma som de som gäller för innehav av de skjutvapen som ammunitionen är avsedd för. Vi har således uppmärksammat och i relevanta delar beaktat det nytillkomna direktivet.

Det ingår i vårt uppdrag att undersöka om den svenska vapenlagstiftningen uppfyller vapendirektivets krav på kontroll av skjutvapen och ammunition samt lämna förslag till nödvändiga ändringar. Det ingår också att lämna förslag till sådana ändringar i regelsystemet som behövs för att vapenlagstiftningen skall fungera i förhållande till andra stater vid ett medlemskap i EG. Vi skall också undersöka om den svenska vapenlagsstiftningen till någon del går utöver vad som enligt artikel 36 i Romfördraget utgör godtagbara skäl att inskränka den fria rörligheten. Vidare har vi att överväga om vapenlagens definitioner och systematik till någon del bör anpassas till innehållet i vapendirektivet. En sådan anpassning skulle syfta till att underlätta tillämpningen av vapenlagen i förhållande till andra stater.

Det ingår inte i vårt uppdrag att ta ställning till hur den i direktivet stadgade uppgiftsskyldigheten gentemot andra stater praktiskt skall fullgöras. Denna fråga kommer enligt våra direktiv att övervägas i annat sammanhang.

Nedan redovisas först vad som får uppfattas som vapendirektivets målsättning eller motivering. Därefter redogörs för den presentationsteknik som använts i vapendirektivet. Sedan görs en genomgång av de krav som ställs vid överlåtelse, förvärv och innehav av skjutvapen. Huvudsakligen artikel för artikel jämförs vapendirektivets krav med relevanta regler i vår vapenlagstiftning. I förekommande fall lämnar

vi ett förslag till ändringar i vapenlagstiftningen. Därefter behandlas vapendirektivets krav när vapen förflyttas mellan medlemsstaterna.

2.2 Vapendirektivets motivering

Inledningsvis anges i vapendirektivet bl.a. att avvecklingen av den systematiska gränskontrollen mellan medlemsländerna nödvändiggör att effektiva regler införs för att inom länderna kunna kontrollera förvärv och innehav av skjutvapen och även transport av sådana mellan medlemsstaterna. Det betonas att en delvis harmoniserad lagstiftning i dessa frågor kommer att öka förtroendet länderna emellan och att det därför kunde vara lämpligt att bestämma vilka kategorier av skjutvapen som privatpersoner inte alls får förvärva eller inneha eller som de får inneha endast med tillstånd eller efter anmälan.

I ingressen deklareras vidare att det i princip inte bör vara tillåtet att ta med skjutvapen mellan länderna men att detta kan medges om ett förfarande antas som ger länderna möjlighet att få underrättelse om att ett skjutvapen förs in i respektive land. Smidigare regler bör dock antas för jakt och tävlingsskytte för att inte inskränka den fria rörligheten mer än nödvändigt.

Vapendirektivet berör inte ländernas rätt att vidta åtgärder mot illegal vapenhandel och inte nationella bestämmelser om rätten att bära vapen eller om jakt och tävling. Det gäller inte heller sådana förvärv och innehav av vapen som är förenliga med nationell rätt och som avser de väpnade styrkorna, polisen, offentliga myndigheter och inte heller sådana vapensamlare och kulturella och historiska institutioner som har statens godkännande för sin verksamhet. Vapendirektivet berör inte kommersiella överlåtelser av krigsvapen och ammunition till sådana vapen.

Vapendirektivet anger de minsta krav som medlemsstaternas lagstiftning skall uppfylla men tillåter dessa att hålla en högre skyddsnivå. Den speciella procedur med europeiska skjutvapenpass som avser jägare och tävlingsskyttar och som behandlas i direktivets artikel 12 skall dock alltid kunna tillämpas med i artikeln angivna begränsningar. Det kan redan nu sägas att vår vapenlagstiftning har en generell hög skyddsnivå i förhållande till direktivets bestämmelser.

2.3 Definition av vapen och skjutvapen samt vissa frågor om systematik

Vår bedömning: Vapendirektivets presentationsteknik påverkar inte vapenlagens utformning. I stället bör direktivets kategoriindelning tas in i en förordning.

Vapendirektivet

Enligt vapendirektivet utgörs vapen dels av skjutvapen, dels av andra vapen som i den nationella lagstiftningen definieras som vapen. Det är huvudsakligen skjutvapen som behandlas i direktivet.

Vapendirektivets presentationstekniken är den att till skjutvapen räknas alla föremål som faller in under någon av de specificerade kategorier (A - D), vilka tas upp i *bilaga 1 till vapendirektivet*, eller som utgör en vital del av ett sådant skjutvapen, dvs. slutstycke, patronläge och pipa. De sistnämnda delarna räknas till samma kategori som vapnet i fråga. Till dessa kategorier hänvisas i vapendirektivets olika artiklar.

Utanför definitionen på skjutvapen faller förmål som på ett godkänt sätt gjorts obrukbara, är gjorda uteslutande för larm, signalering, livräddning, slakt, harpunfiske eller industriellt eller tekniskt bruk eller anses vara antika eller reproduktioner av antika vapen.
Vapendirektivets indelning i kategorier är följande:

Kategori A - Förbjudna skjutvapen

1. Explosiva militära missiler och startlavetter,

2. automatiska skjutvapen,

3. skjutvapen maskerade som andra föremål,

4. ammunition med kroppsskyddspenetrerande projektiler, explosions-, eller brandprojektiler och projektiler för sådan ammunition, och

5. pistol- och revolverammunition med utvidgande projektiler och projektiler för sådan ammunition, med undantag för de fall då de skall användas till sådana vapen avsedda för jakt eller målskjutning som innehas av personer med rätt att bruka dem.

Kategori B - Skjutvapen för vilka det krävs tillstånd

1. Halvautomatiska eller repeterande korta vapen,

2. korta vapen med enkelskott med centralantändning,

3. korta vapen med enkelskott med kantantändning, vars total längd är mindre än 28 cm,

4. halvautomatiska långa skjutvapen, vars magasin och patronläge tillsammans kan innehålla mer än tre skott,

5. halvautomatiska långa skjutvapen vars magasin och patronläge tillsammans inte kan innehålla mer än tre skott och där laddningsmekanismen kan tas bort eller det inte är uteslutet att vapnet med hjälp av vanliga verktyg kan omändras på sådant sätt att magasin och patronläge tillsammans kan innehålla mer än tre skott,

6. repeterande och halvautomatiska långa skjutvapen med slätborrade lopp som inte överstiger 60 cm i längd, och

7. halvautomatiska skjutvapen för civilt bruk som liknar vapen med automatisk mekanism.

Kategori C - Skjutvapen som skall anmälas

1. Repeterande långa skjutvapen andra än de som står upptagna i kategori B punkt 6,

2. långa skjutvapen med räfflade lopp för enkelskott,

3. halvautomatiska långa skjutvapen som inte omfattas av kategori B punkt 4 - 7, och

4. korta vapen för enkelskott med kantantändning vars totala längd inte är mindre än 28 cm.

Kategori D - Andra skjutvapen

Enkelskotts långa skjutvapen med slätborrade lopp.

Den svenska vapenregleringen

I vapenlagen definieras skjutvapen i de inledande bestämmelserna och på ett allmänt sätt utifrån skjutvapnets grundläggande tekniska funktion. Med skjutvapen avses således enligt 1 § vapenlagen (1 kap. 2 §) vapen med vilka kulor, hagel, harpuner eller andra projektiler kan skjutas ut med hjälp av krutladdningar, kolsyreladdningar, komprimerad luft eller andra liknande utskjutningsmedel. Vissa uppräknade föremål behandlas uttryckligen som skjutvapen medan vissa andra på samma sätt undantas från bestämmelserna om skjutvapen.

Det skall påpekas att vissa vapen som vapenlagen inte är tillämplig

på regleras i andra författningar, t.ex. i lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål och förordningen (1990:415) om tillstånd till införsel av vissa farliga föremål. Vapendirektivet är i viss del tillämpligt även på dessa vapen.

Enligt vapenlagen föreligger en principiell tillståndsplikt oavsett vilket skjutvapen eller vilken ammunition som ansökan avser. Prövningen görs regelmässigt efter samma grunder, främst en behovsprövning och en bedömning av om vapnet kan antas komma att missbrukas. Vapnen delas i detta sammanhang in efter användningsområde och farlighetsgrad.

Således specificeras skjutvapnen på ett sätt som i viss mån är jämförligt med vapendirektivets bl.a. i samband med att det i 5 och 6 §§ vapenförordningen (1974:123) anges vilka kunskapskrav som gäller för innehav av vissa typer av vapen och när behov av ett skjutvapen skall anses föreligga. Med denna regleringsteknik finns enligt vår uppfattning för närvarande inte behov av en kategoriindelning av vapendirektivets slag.

Enligt vår uppfattning skulle det av praktiska och i viss mån pedagogiska skäl kunna vara påkallat att vid ett EG-medlemskap anpassa vapenlagen och vapenförordningen till vapendirektivets kategoriindelning av skjutvapen. En sådan anpassning skulle främja en enhetlighet i normgivningen. Emellertid har systematiken och terminologin i vapenlagen och vapenförordningen lång tradition och får antas vara väl kända bland dem som berörs av regleringen. Därför föreslår vi i stället att det i en förordning - vapenförordningen eller en särskild förordning för förvärv, innehav och förflyttning av skjutvapen för personer som är bosatta i en av EG:s medlemsstater - tas in en bestämmelse som anger vapendirektivets kategoriindelning och att en hänvisning till denna indelning görs i de regler som berörs av den.

2.4 Det europeiska skjutvapenpasset

Vårt förslag: Ett europeiskt skjutvapenpass skall utfärdas på begäran av den som är bosatt i Sverige och som har tillstånd att inneha ett skjutvapen för jakt eller tävling. Passen, som utfärdas av polismyndigheten, bör ha den av kommissionen rekommenderade utformningen och en tidsbegränsad giltlighetstid.

Vapendirektivet

Det europeiska skjutvapenpasset är ett personligt dokument som enligt *artikel 1 punkt 4* på begäran skall utfärdas av medlemsstaternas

myndigheter åt personer som legalt förvärvar och använder skjutvapen. I passet skall de skjutvapen innehavaren förvärvar och använder föras in liksom förändringar i vapeninnehavet eller i vapnens egenskaper samt förlust eller stöld av vapnen. Passet skall ha en giltighetstid på högst fem år. Tiden skall kunna förlängas. Om endast vapen ur kategori D förs in i passet skall den längsta giltighetstiden vara tio år. Den som använder vapnet skall alltid medföra passet.

I *bilaga 2 till vapendirektivet* anges att följande upplysningar måste framgå av passet:

a) innehavarens identitet,
b) identifikationsuppgifter avseende vapnet eller skjutvapnet, med angivande av vapendirektivets kategoribeteckning,
c) passets giltighetstid,
d) ett avsnitt för tillstånd m.m. att användas av den medlemsstat som utfärdat passet,
e) ett avsnitt för inresetillstånd m.m. att användas av andra medlemsstater, och
f) anmärkningar.

Av anmärkningarna som avses under f) skall framgå att passet bara innebär en rätt att medföra ett eller flera skjutvapen ur kategori B, C eller D till en annan medlemsstat som på förhand gett tillstånd till detta. Sådana tillstånd får anges i passet.

Det skall också framgå att förhandstillstånd för förflyttning av skjutvapen i princip inte är nödvändigt för att resa till en jakt när det gäller skjutvapen ur kategorierna C och D eller till en tävling när det gäller B, C och D. Skjutvapnen skall då vara införda i ett pass och skälet för resan kunna styrkas.

I förekommande fall skall det på särskilt föreskrivet sätt framgå att en medlemsstat har underrättat de andra medlemsstaterna om att innehav av vissa skjutvapen ur kategorierna B, C eller D är förbjudna eller underkastade tillståndsplikt.

EG-kommissionen har utfärdat en rekommendation avseende en enhetlig utformning av passet, Commission recommendation of 25 February 1993 on the European Firearms pass (93/216/EEC). Enligt rekommendationen motiveras passet av en strävan att förenkla den fria rörligheten för dem som vill delta i jakt eller tävling inom gemenskapen. En gemensam logotyp är enligt rekommendationens inledning ett påtagligt tecken på att denna målsättning uppnåtts. En enhetlig utformning innebär också att passet omedelbart känns igen av de myndigheter som skall granska det i de olika medlemsstaterna. Granskningen underlättas av en gemensam ordningsföljd och num-

rering av rubrikerna i passet och att en ordlista ingår. Rekommendationen på engelska språket med förebild till ett europeiskt skjutvapenpass fogas till betänkandet som *bilaga 4*.

Den svenska vapenregleringen

Ett europeiskt skjutvapenpass skall enligt vapendirektivet på begäran utfärdas av medlemsstaten. Passet är som nämnts främst avsett att förenkla den fria rörligheten för jägare och tävlingsskyttar. Vi föreslår därför att vapenlagen vid ett svenskt EG-medlemskap kompletteras så att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bemyndigas föreskriva att ett pass skall utfärdas på begäran av den som är bosatt i Sverige och som har tillstånd att här i landet inneha ett skjutvapen för jakt eller tävling. Bemyndigandet bör omfatta att föreskriva villkor för och förfaringssätt vid utfärdande av ett sådant pass. Passet bör ha en giltighetstid om fem år men bli ogiltigt i förtid om innehavarens vapentillstånd återkallas. Om ett pass vid utfärdandet är avsett för endast skjutvapen ur kategori D kan dess giltighetstid bestämmas till tio år. Om innehavaren senare önskar föra in även skjutvapen ur andra kategorier i passet kan det återkallas och ersättas av ett nytt med fem års giltighet. Passet bör få den av kommissionen rekommenderade utformningen. Passet skall återlämnas för makulering till den utfärdande myndigheten när giltighetstiden gått ut eller återkallelse skett. Det är polismyndigheten som är tillstånds- och registermyndighet i vapenfrågor och praktiska skäl talar därför att polismyndigheten även utfärdar det europeiska skjutvapenpasset.

2.5 Handel med skjutvapen

Vår bedömning: Den svenska vapenregleringen uppfyller vapendirektivets krav.

Vapendirektivet

Varje medlemsstat skall enligt *artikel 4 första stycket*, åtminstone när det gäller vapen eller ammunition ur kategorierna A och B, kräva tillstånd för den som utövar yrkesmässig vapenhandel inom landet. Tillståndsgivningen skall minst grundas på den sökandes personliga och yrkesmässiga hederlighet. Om det är fråga om en juridisk person skall prövningen avse företagsledaren. De länder som inte kräver tillstånd för handel med föremål ur kategorierna C och D skall i stället göra sådan handel anmälningspliktig.

Den svenska vapenregleringen

I svensk rätt regleras handel med skjutvapen i vapenlagen, vapenförordningen och Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till vapenlagstiftningen.

Bl.a. gäller följande. Enligt 18 § vapenlagen (2 kap. 10 §) får tillstånd att driva yrkesmässig handel med skjutvapen meddelas den som har de kunskaper som behövs och som anses vara ordentlig och pålitlig. För handel med skjutvapen som drivs av en juridisk person skall enligt 25 § vapenförordningen finnas en föreståndare som är godkänd av polismyndigheten och som ansvarar för att rörelsen drivs riktigt. Förfarandet vid tillståndsprövningen regleras i 24 § vapenförordningen. Rikspolisstyrelsen meddelar närmare föreskrifter om krav på kunskap för att driva handel med skjutvapen.

De svenska reglerna fyller väl vapendirektivets krav.

Vapendirektivet

Enligt *artikel 4 andra stycket* skall en vapenhandlare föra register över de skjutvapen han tar emot eller lämnar ut och som ingår i kategorierna A, B eller C. Av registeruppgifterna skall framgå sådana kännetecken för vapnet som medför att det kan identifieras, särskilt typ, märke, modell, kaliber och tillverkningsnummer. Vidare skall skall registret uppta namn och adress avseende leverantörer och förvärvare av vapnen. Vapenhandlaren skall bevara registeruppgifterna i fem år, även efter det att verksamheten upphört. Medlemsstaterna skall utöva regelbunden kontroll över reglernas efterlevnad.

Den svenska vapenregleringen

Enligt 27 § vapenförordning skall en vapenhandlare skriftligt rekvirera de skjutvapen han avser att förvärva och föra en särskild inköpsförteckning över rekvisitionerna. Sålda vapen skall enligt 28 § samma förordning antecknas i en särskild försäljningsförteckning. Förteckningarna skall förvaras under tio år från den dag då sista anteckningen gjordes. Läggs rörelsen ned skall förteckningarna överlämnas till polismyndigheten.

Enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till vapenlagstiftningen, RPS FS 1986:24 FAP 551-4, skall inköpsbok innehålla förutom överlåtarens resp. köparens namn och adress, vapnets typ, kaliber, fabrikat (märke) och tillverkningsnummer. Detta överensstämmer med vad som skall anges enligt EG:s krav med undantag för att det inte uttryckligen krävs att vapnets modell skall antecknas. Ordet modell uppfattas ofta som en synonym till typ.

Enligt vår mening fyller reglerna i vapenförordningen och i Rikspolisstyrelsens författningssamling väl kraven i vapendirektivet, även när det gäller att ett vapen skall kunna identifieras genom de anteckningar som förs i en vapenhandlares register. Det kan möjligen finnas skäl att överväga en anpassning av uttrycksättet i Rikspolisstyrelsens författningssamling så att det i detta sammanhang överensstämmer med vapendirektivets.

2.6 Förvärv, innehav och överlåtelse av skjutvapen

Vårt förslag:
- En person som är bosatt i en annan medlemsstat och som söker tillstånd i Sverige att här förvärva ett skjutvapen ur kategori B (dvs. ett skjutvapen som skall vara tillståndspliktigt enligt vapendirektivet) skall, utöver sedvanliga villkor för tillståndet, visa att vederbörlig myndighet i den stat sökanden är bosatt gett sitt medgivande.
- En person som är bosatt i Sverige och som söker tillstånd i en annan av EG:s medlemsstater att där förvärva ett skjutvapen ur kategori B skall kunna få polismyndighetens medgivande till detta. Vid prövningen av om medgivande skall ges bör samma bedömningsgrunder gälla som i ett vanligt tillståndsärende rörande innehav av skjutvapnet i Sverige. Ett sådant medgivande bör kunna förenas med ett tillstånd att inneha vapnet i Sverige.
- Om en person som är bosatt i en annan medlemsstat här i landet förvärvar ett skjutvapen ur kategori C (dvs. ett skjutvapen som skall vara anmälningspliktigt enligt vapendirektivet) skall vederbörlig myndighet i den stat där förvärvaren är bosatt underrättas.
- Polismyndigheten skall sända meddelande till Rikspolisstyrelsen om sådana beslut som skall vidarebefordras till andra medlemsstater. Rikspolisstyrelsen skall svara för den i direktivet stadgade underrättelseskyldigheten.

Vapendirektivet

Medlemsstater skall enligt *artikel 5 första och andra styckena* bara ge tillstånd att förvärva och inneha skjutvapen som hör till kategorierna B, C och D till den som fyllt 18 år. Åldersgränsen gäller inte när vapnet skall användas till jakt eller tävling. Vad gäller skjutvapen ur kategori B skall sökanden ha giltliga skäl (have good cause) och

förutsättas inte utgöra en fara för sig själv eller för allmän ordning och säkerhet. Tillståndet får enligt *artikel 5 tredje stycket* återkallas om någon av de sistnämnda förutsättningarna inte längre är uppfylld.

Tillfälliga överlåtelser behandlas nedan i artikel 9 .

Den svenska vapenregleringen

I svensk rätt regleras frågor om tillstånd att inneha skjutvapen i huvudsakligen i vapenlagen och vapenförordningen. Enligt 9 § första och andra styckena vapenlagen (2 kap. 3 och 4 §§) får en enskild person meddelas tillstånd att inneha skjutvapen om han behöver vapnet. Om vapnet har prydnadsvärde, samlarvärde eller särskilt affektionsvärde för sökanden får tillstånd också ges. Vapnet får då inte användas för skjutning. Tillstånd får meddelas endast om det kan antas att vapnet inte kommer att missbrukas.

I 5 § vapenförordningen anges de särskilda tillståndskrav som gäller för innehav av skjutvapen för skjutning, bl.a. vad gäller sökandens ålder. Under vissa villkor kan tillstånd att inneha annat målskjutningsvapen än enhandsvapen, helautomatiskt vapen eller kolsyre-, luft-, eller fjädervapen ges den som är under 18 år. I övrigt skall sökanden ha fyllt 18 år för att få vapentillstånd.

För innehav av skjutvapen för annat ändamål än skjutning stadgas i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till vapenlagstiftningen RPS FS 551-3 att endast den som uppnått straffmyndig ålder, dvs. fyllt 15 år, bör få tillstånd att inneha skjutvapen. I övrigt saknas regler om åldersgräns. Det kan därför ifrågasättas om vid ett svenskt EG-medlemskap vapenförordningen bör kompletteras med en bestämmelse om att sökanden skall ha fyllt 18 år för att få tillstånd att inneha skjutvapen med samlar-, prydnads- eller affektionsvärde för annat ändamål än skjutning. Av vapendirektivets inledning framgår emellertid som nämnts att direktivet inte gäller sådana förvärv eller innehav av vapen som är förenliga med nationell rätt och som bl.a. avser samlare som ägnar sig åt vapen och som har statens godkännande för sin verksamhet. Ett tillstånd att inneha ett skjutvapen med samlar-, prydnads- eller affektionsvärde innebär att vapnet inte får användas för skjutning. Det innebär också att innehavarens befattning med vapnet är godkänd av staten och enligt vår mening således faller utanför vapendirektivets område. Därför skulle ingen ändring av vapenregleringen i detta hänseende behövas.

Reglerna om återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen finns i 29 § vapenlagen (6 kap. 1 §). Ett sådant tillstånd får återkallas när förutsättningarna för det inte längre finns, vilket bl.a. innefattar att det visats att tillståndshavaren är olämplig att inneha vapnet.

I dessa delar fyller således de svenska reglerna vapendirektivets krav.

Vapendirektivet

Medlemsstater får enligt *artikel 5 fjärde stycket* inte förbjuda personer bosatta inom deras territorier att inneha ett vapen som förvärvats i en annan medlemsstat, om de inte förbjuder förvärv av samma vapen inom sitt eget territorium.

Den svenska vapenregleringen

De svenska regler som närmast motsvarar direktivets krav i denna del finns i 14 och 15 §§ vapenlagen (2 kap. 11 och 12 §§). Dessa innebär att i princip samma krav ställs för att få föra in vapnet i landet som för att få inneha det här. Således kan med gällande bestämmelser inte ett vapeninnehav vara olagligt enbart på den grunden att vapnet förvärvats i ett annat land.

Även i denna del är vapenlagen förenlig med vapendirektivet.

Vapendirektivet

Medlemsstaterna skall enligt *artikel 6* vidta alla lämpliga åtgärder åtgärder för att förbjuda förvärv och innehav av sådana vapen och sådan ammunition som hör till kategori A. Tillstånd får emellertid ges i särskilda fall (special cases) om det inte strider mot allmän ordning och säkerhet.

Den svenska vapenregleringen

Förvärv och innehav av dessa typer av vapen och ammunition är enligt vår vapenreglering föremål för samma typ av tillståndsprövning som vapen och ammunition i övrigt. Tillstånd att inneha helautomatiskt vapen eller enhandsvapen utom start- eller signalvapen får dock enligt 9 § tredje stycket vapenlagen (2 kap. 6 §) meddelas endast om det finns synnerliga skäl.

En kunskaps- och behovsprövning enligt reglerna i 5, 5a och 6 §§ vapenförordningen görs således oavsett skjutvapnets kategoritillhörighet. För kulsprutepistol eller annat helautomatiskt vapen utom enhandsvapen krävs att sökanden skall ha fyllt 20 år. Undantag kan göras om det finns särskilda skäl. Sökanden skall vara ordinarie hemvärnsman inom det allmänna hemvärnet eller driftvärnet eller aktiv medlem i skytteförening, förening för frivillig befälsutbildning eller motsvarande organisation samt ha automatskyttemärke i guld. Tillstånd kan också ges om sökanden behöver vapnet i sin tjänst eller för sin

tjänst behöver ett annat vapen än tjänstevapnet för att bibehålla eller utveckla sin skjutskicklighet. Den som får tillstånd att inneha ett visst vapen får även inneha ammunition till vapnet.

Bestämmelserna i vapenlagen och vapenförordningen fyller enligt vår mening väl kravet på tillräckliga åtgärder att förhindra förvärv och innehav av vapen och ammunition som hör till kategori A.

Vapendirektivet

Enligt *artikel 7* får skjutvapen ur kategori B inte förvärvas eller innehas i en medlemsstat utan den statens tillstånd. Tillstånd att förvärva sådana skjutvapen får inte ges utan föregående medgivande från den medlemsstat förvärvaren är bosatt i. Den medlemsstat som innehavaren är bosatt i skall underrättas om att tillstånd getts att inneha skjutvapen ur kategori B. Tillstånd avseende förvärv och innehav av skjutvapen får ges i ett gemensamt beslut.

Den svenska vapenregleringen

Skjutvapen får, oavsett kategori, inte förvärvas eller innehas utan tillstånd i Sverige. Det finns för närvarande inte i förhållande till något främmande land en bestämmelse liknande den att medgivande från den stat som den tillståndssökande är bosatt i skall föreligga innan vapentillstånd ges. Som jämförelse kan emellertid nämnas att enligt den europeiska konventionen av den 28 juni 1978 om kontroll av enskilda personers införskaffande och innehav av skjutvapen (den europeiska vapenkonventionen), till vilken Sverige har anslutit sig, föreligger en underrättelseskyldighet i förhållande till de länder som anslutit sig till konventionen. När någon med stöd av vapenlagen lånar ut ett skjutvapen till en person som är bosatt i en konventionsansluten stat skall således enligt 59 § vapenförordningen Rikspolisstyrelsen sända underrättelse till behörig myndighet i den staten. Samma regel gäller då någon från Sverige medför ett skjutvapen för personligt bruk till en annan konventionsstat om vistelsen där skall vara i mer än tre månader. Av de länder som anslutit sig till konventionen är Danmark, Tyskland, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Portugal även medlemmar i EG.

Olika lösningar kan väljas för att uppfylla vapendirektivets krav att medgivande skall föreligga från den stat sökanden är bosatt i innan vapentillstånd ges. En tänkbar är att för förvärv av alla kategorier av skjutvapen kräva sådant medgivande. Undantag skulle då göras för skjutvapen som inte är tillståndspliktiga i den stat där sökanden är bosatt. En sådan reglering har å ena sidan fördelen av enhetlighet i behandlingen av olika skjutvapen och kan därför kanske vara enklare

både att hantera och motivera. Å andra sidan medför den viss onödig byråkrati vilket vi i övrigt försökt undvika i våra förslag. Därför bör enligt vår mening, vid ett svenskt EG-medlemskap, regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer i stället ge föreskrifter med i huvudsak följande innehåll. Om en person bosatt i en annan medlemsstat i Sverige söker tillstånd att här förvärva ett skjutvapen ur kategori B, skall utöver sedvanliga villkor för tillståndet, krävas att sökanden ger in bevis om föregående medgivande från vederbörande myndighet i den staten till tillståndsmyndigheten. Föreskriften omfattas av bemyndigandet i 48 § vapenlagen (11 kap. 2 § f).

För det motsatta fallet, att en person bosatt i Sverige söker tillstånd i en annan av EG:s medlemsstater att förvärva ett skjutvapen ur kategori B bör regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bemyndigas ge föreskrifter om villkor för och förfaringssätt vid medgivande av förvärvet. Polismyndigheten bör i sin egenskap av tillståndsmyndighet i vapenärenden vara den myndighet som prövar frågor om medgivande skall ges. Samma bedömningsgrunder bör gälla vid en sådan prövning som i ett vanligt tillståndsärende rörande innehav av skjutvapnet i Sverige.

Ett medgivande från svensk sida att en person bosatt här får förvärva ett skjutvapen i en annan av EG:s medlemsstater kan i och för sig förenas med ett tillstånd att inneha vapnet i Sverige. Därvid bör emellertid uppmärksammas att regionala skillnader i djurliv och kultur kan medföra att en sökande kan anses ha beaktansvärda behov av ett skjutvapen för t.ex. jakt på visst villebråd i en annan medlemsstat under det att villebrådet i fråga inte får jagas i Sverige och att behov på den grunden således inte föreligger här. I en sådan situation bör medgivande ges att förvärva skjutvapnet i den andra medlemsstaten men inte tillstånd att inneha det i Sverige.

Om ett medgivande att förvärva skjutvapen i en annan medlemsstat förenas med ett tillstånd att inneha skjutvapnet i Sverige bör tillståndet förenas med villkoret att innehavaren anmäler till polismyndigheten när vapnet förs in till Sverige. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör ge närmare föreskrifter om förfarandet.

Det ingår i vårt uppdrag att föreslå vilken eller vilka myndigheter som skall svara för den i direktivet stadgade uppgiftsskyldigheten gentemot andra stater. Enligt förevarande artikel skall den medlemsstat som ger en person bosatt i en annan sådan stat tillstånd att inneha ett skjutvapen ur kategori B underrätta den staten om beslutet. Vi har övervägt att föreslå den ordning som råder i Danmark. I samband med att tillstånd ges den som är bosatt i en annan medlemsstat att inneha skjutvapen sänder den danska polismyndigheten underrättelse om beslutet direkt till den berörda myndigheten i den staten. Motsvarande

ordning råder i Frankrike och Italien. Enligt vår uppfattning är emellertid den mest ändamålsenliga ordningen för oss att polismyndigheten i stället sänder meddelande om beslutet till Rikspolisstyrelsen, som får till uppgift att svara för att uppgiftsskyldigheten fullgörs. Därmed skulle sådan uppgiftsskyldighet i civila vapenärenden som grundar sig på folkrättsliga förpliktelser vara samlad på en myndighet. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör därför ge föreskrifter med nyss nämnt innehåll. Det bör kunna ske utan bemyndigande genom lag (se RF 8:13).

Vapendirektivet

Enligt *artikel 8* skall innehav i en medlemsstat av skjutvapen ur kategori C anmälas till myndigheterna i den staten. Det ankommer på envar medlemsstat att se till att alla sådana vapen anmäls på föreskrivet sätt inom ett år från det att artikeln införlivats i den nationella rättsordningen.

Varje överlåtelse av skjutvapen ur kategori C skall anmälas till myndigheterna i den medlemsstat där transaktionen äger rum. Anmälan skall innehålla de uppgifter som krävs för att vapnet och förvärvaren skall kunna identifieras. Om skjutvapnet överlåtits till en person som är bosatt i en annan medlemsstat så skall den staten underrättas om händelsen både av transaktionsstaten och av förvärvaren.

En medlemsstat som förbjuder eller kräver tillstånd för förvärv eller innehav av skjutvapen ur kategori B, C eller D inom sitt territorium skall underrätta de andra medlemsstaterna om detta. Dessa skall föra in en upplysning om förbudet eller tillståndsplikten i de skjutvapenpass som utfärdas för vapen av ifrågavarande slag.

Den svenska vapenregleringen

Alla skjutvapen omfattas av tillståndsplikten i vapenlagen. Vapendirektivets minimikrav på anmälningsskyldighet för innehav av vissa skjutvapen är därigenom uppfyllt.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör föreskriva hur det skall gå till då en annan medlemsstat skall underrättas om att en person bosatt där har förvärvat ett skjutvapen ur kategori C i Sverige. Det bör som nyss anförts kunna ske utan bemyndigande genom lag (se RF 8:13). Föreskriften bör innebära att den tillståndsgivande myndigheten, på samma sätt som när det gäller skjutvapen ur kategori B, skall underrätta Rikspolisstyrelsen om beslutet så att Rikspolisstyrelsen därefter kan fullgöra uppgiftsskyldigheten. I vapendirektivet anges att inte bara den medlemsstat förvärvet skett i utan även förvärvaren själv skall underrätta den andra staten om

förvärvet. För att förenkla förfarandet bör den totala underrättelseskyldigheten i praktiken kunna fullgöras av Rikspolisstyrelsen i ett sammanhang.

De övriga medlemsstaterna bör vid ett svenskt medlemskap underrättas, i enlighet med vapendirektivets krav, om att det i Sverige krävs tillstånd för förvärv och innehav av skjutvapen ur kategorierna B, C och D med vissa undantag för de effektbegränsade skjutvapnen.

Vapendirektivet

För överlämnande i en medlemsstat av skjutvapen ur kategori A, B eller C till en person som inte är bosatt i den staten krävs enligt *artikel 9*, förutom vad som redan nämnts i artiklarna 6 - 8, att förvärvaren fått tillstånd i enlighet med proceduren beskriven i artikel 11 (se nedan) att ta med sig vapnet till den stat där han är bosatt. Alternativt krävs att förvärvaren i en skriftlig anmälan till förvärvsstaten intygar och motiverar sin avsikt att inneha skjutvapnet i den medlemsstaten och att han uppfyller den medlemsstatens regler för att inneha skjutvapnet i fråga.

Medlemsstaterna får medge tillfälliga överlämnanden av skjutvapen i enlighet med egna bestämmelser.

Den svenska vapenregleringen

Skjutvapen får enligt vapenlagen bara överlåtas till den som har rätt att inneha vapnet i fråga i Sverige. Det framgår av 6 § vapenlagen (2 kap. 9 §). Bestämmelsen är straffsanktionerad. Överlåtaren måste kontrollera att förvärvaren har tillstånd enligt vapenlagen att inneha det skjuvapen överlåtelsen avser. Vapendirektivets krav innebär att överlåtaren vid överlåtelse av skjutvapen till någon som är bosatt i en annan medlemsstat dessutom måste förhöra sig om förvärvaren avser att ta med sig vapnet till hemlandet. Om så är fallet måste överlåtaren även kontrollera att tillstånd finns för detta. Det får antas att vapentillståndet i dessa fall ibland kommer att innehålla inte bara förvärvstillstånd utan också ett förflyttningsbeslut i enlighet med proceduren beskriven i artikel 11. I annat fall bör ett beslut från den medlemsstat vapnet skall flyttas till föreligga, i förekommande fall infört i ett pass. Det får under alla förhållanden förutsättas ligga i förvärvarens intresse att visa sina tillståndsbevis. Enligt vår uppfattning kommer därför detta nya krav inte att medföra några beaktansvärda svårigheter för den som skall överlåta ett skjutvapen till någon som är bosatt utomlands. Denna skyldighet för överlåtaren omfattas enligt vår mening av lagrummets lydelse. Någon ändring i vapenlagen är därför inte påkallad.

Vapendirektivet

Bestämmelserna för förvärv och innehav av ammunition skall enligt *artikel 10* vara de samma som för innehav av de skjutvapen som ammunitionen är avsedd för.

Vid våra samtal med en företrädare för EG-kommissionen har det framkommit att artikeln i vissa medlemsstater tolkats så att separata tillståndsbeslut skulle erfordras för ammunitionsförvärv. De flesta staterna har emellertid regler som innebär att den som får inneha ett skjutvapen utan särskilt tillstånd får förvärva ammunition till vapnet. Därför kan artikeln vid en uppföljning av direktivet komma att formuleras om så att dess innebörd blir tydligare.

Den svenska vapenregleringen

Bestämmelserna för innehav och införsel av ammunition liksom handel med sådan överensstämmer i huvudsak med motsvarande regler för skjutvapen. Den som får inneha ett skjutvapen får också inneha ammunition till vapnet. Det framgår av 5 och 12 §§ vapenlagen (2 kap. 1 och 8 §§).

Den svenska vapenregleringen i denna del uppfyller således vapendirektivets krav.

2.7 Förflyttning av skjutvapen mellan medlemsländerna

Vårt förslag:

- Tillstånd skall som huvudregel krävas för att föra in skjutvapen till Sverige.
- Medborgare i EG:s medlemsstater får föra in skjutvapen till Sverige för tillfällig användning vid jakt eller tävling. Vapnen skall vara införda i ett europeiskt skjutvapenpass och inbjudan till jakten eller tävlingen skall kunna förevisas. För att en tillfredsställande kontroll över vapen och ammunition skall kunna upprätthållas skall uppgifter lämnas om bl.a. vapnet och om den inresandes adress under vistelsen i Sverige.
- Beslut om utförsel av skjutvapen skall kunna utfärdas även för vapen som för personligt bruk tillståndsfritt får föras ut ur landet. Detta för att möjliggöra en förflyttning av ett skjutvapen från Sverige till en sådan medlemsstat i EG som tillåter införsel av vapen efter beslut endast av den stat vapnet lämnar.

Vapendirektivet

Skjutvapen får enligt vapendirektivets *artiklar 11 och 12* förflyttas mellan medlemsstaterna enligt två alternativa procedurer.

Enligt den procedur som föreskrivs i *artikel 11* får skjutvapen förflyttas mellan medlemsstater efter godkännande av den medlemsstat där vapnet finns. Detta gäller även i fråga om postorderleveranser.

Före förflyttningen av skjutvapnet skall uppgifter (förflyttningsuppgifter) lämnas till den medlemsstat där vapnet finns angående

a) namn och adress på överlåtaren och förvärvaren av skjutvapnet eller i förekommande fall på ägaren,

b) den adress som vapnet skall transporteras till,

c) antalet skjutvapen som skall transporteras,

d) uppgifter som möjliggör identifiering av vapnet och en angivelse om att skjutvapnet kontrollerats i enlighet med konventionen av den 1 juli 1969 om ömsesidigt erkännande av kontrollmärkning av handeldvapen (Convention of 1 July 1969 on the Reciprocal Recognition of Proofmarks on Small Arms),

e) transportsättet, och

f) dag för transportens påbörjande och beräknat avslutande.

Punkterna e) och f) behöver inte lämnas om skjutvapnet förflyttas mellan vapenhandlare.

Sverige har inte anslutit sig till den under d) nämnda konventionen. En anslutning skulle enligt 1987 års vapenutredning innebära omfattande åtaganden för Sveriges del som inte bedömdes motiverade (SOU 1989:44 s. 239 och 240). Inget har kommit till vår kännedom som ger skäl att nu ifrågasätta denna bedömning. Det ingår inte heller i vårt uppdrag att ompröva denna fråga.

Medlemsstaten skall vid sin prövning undersöka på vilket sätt skjutvapnet skall förflyttas och särskilt beakta säkerheten.

När en medlemsstat godkänner en förflyttning av skjutvapen skall det utfärdade beslutet innehålla förflyttningsuppgifterna och följa vapnet till destinationsorten. Beslutet kan, som nämnts i avsnitt 2.4, föras in i skjutvapenpasset och skall på begäran visas för medlemsstaternas myndigheter.

En medlemsstat kan undanta vapenhandlare från skyldigheten att före varje inbördes förflyttning av skjutvapen söka tillstånd genom att utfärda ett generellt tillstånd med högst tre års giltlighet. Ett sådant skall följa respektive skjutvapen till destinationsorten och på begäran

visas för medlemsstaternas myndigheter. Det kan när som helst ogiltligförklaras eller upphävas. Senast vid tidpunkten för förflyttningen skall vapenhandlaren lämna förflyttningsuppgifterna till den behöriga myndigheten i den medlemsstat vapnet lämnar. Denna undantagsregel gäller inte krigsvapen, vilka som tidigare nämnts, är undantagna från direktivets tillämpningsområde.

Varje medlemsstat skall tillhandahålla de övriga medlemsstaterna en förteckning över vilka skjutvapen som får föras in i landet utan dess föregående medgivande. Uppgifterna från förteckningen skall, som framgått i avsnitt 2.4, föras in i skjutvapenpasset. Förteckningen skall tillställas sådana vapenhandlare som fått ett generellt förflyttningstillstånd.

Den andra alternativa proceduren är följande. För att skjutvapen skall få medföras under en resa genom två eller flera medlemsstater utan tillstånd enligt artikel 11 krävs enligt proceduren beskriven i *artikel 12* som huvudregel godkännande från respektive medlemsstat. Sådana godkännanden kan ges för en eller flera resor och för en maximitid om ett år. Perioden kan förlängas. Beslutet om godkännande skall föras in på det europeiska skjutvapenpasset som skall medföras på resan och på begäran visas upp för medlemsstaternas myndigheter.

Kravet på godkännande från berörda medlemsstater gäller enligt en undantagsregel, som också framgår av artikel 12, inte för jägare på väg till en jakt när det gäller skjutvapen ur kategorierna C och D eller för tävlingsskyttar på väg till en tävling när det gäller B, C och D. I dessa fall får en eller flera skjutvapen tas med om de är införda i ett skjutvapenpass och om skälet för resan kan styrkas, lämpligen genom inbjudan. Detta undantag gäller dock inte för resor till en medlemsstat som förbjuder eller kräver tillstånd för förvärv eller innehav av vapnet i fråga. Anteckning om ett sådant förbud eller tillståndskrav skall, som redan nämnts, i enlighet med artikel 8 vara införd i passet.

Genom avtal om ömsesidigt erkännande av nationella dokument får två eller flera medlemsstater införa ett smidigare system för resor med skjutvapen inom deras territorier än det som beskrivs i artikel 12.

I detta sammanhang kan nämnas att varje medlemsstat enligt *artikel 13* skall överlämna all tillgänglig relevant information rörande en permanent överflyttning av skjutvapen till den medlemsstat som tar emot vapnet.

All sådan information om förvärv och innehav av skjutvapen som rör personer som inte är bosatta i landet och som en medlemsstat får genom förfarandena föreskrivna i artiklarna 7, 8 och 11 skall vidarebefordras till övriga berörda medlemsstater (destinationsland och transiteringsland) senast vid den tidpunkt då förflyttningen av vapnet

sker. Medlemsstaterna skall anordna ett system för det i vapendirektivet föreskrivna utbytet av information och upplysa varandra och EG-kommissionen om vilka myndigheter som ansvarar för informationsutbytet och för de formella förfarandena.

Den svenska vapenregleringen angående införande av skjutvapen och ammunition till Sverige

Enligt 14 och 15 §§ vapenlagen (2 kap. 11 och 12 §§) krävs för tillstånd att föra in skjutvapen till Sverige att samma förutsättningar som gäller för innehav av skjutvapnen är uppfyllda. Införseltillstånd ger endast rätt att inneha den egendom som förts hit med stöd av tillståndet under den begränsade tid och för det ändamål som anges i tillståndet. Tillståndet gäller under förutsättning att egendomen förs in inom viss tid.

Skjutvapen eller ammunition får enligt 16 § vapenlagen (2 kap. 13 §) utan särskilt tillstånd föras in till Sverige av enskilda personer om de i Sverige har rätt att inneha sådan egendom för eget bruk. Svenska, danska, finska eller norska medborgare, som inte är fast bosatta i Sverige, får föra in jakt- eller tävlingsskjutvapen med tillhörande ammunition från Danmark, Finland eller Norge till Sverige för tillfällig användning vid jakt eller tävling i Sverige. Vapnet och ammunitionen får i ett sådant fall utan tillstånd innehas i Sverige av den som har fört in egendomen under högst tre månader från dagen för införandet. Isländska medborgare omfattas inte av detta undantag från tillståndsplikten. När Norden nämns i nedanstående referat av förarbeten ingår inte Island.

Vapenhandlare får enligt 20 § vapenlagen (2 kap. 16 §) meddelas tillstånd att föra in sådana skjutvapen som omfattas av handelstillståndet till Sverige.

I huvudsak skall enligt 22 § vapenförordningen samma bestämmelser som gäller för innehav av skjutvapen eller ammunition i tillämpliga delar gälla även för införande av skjutvapen eller ammunition till Sverige. Om tillståndsansökan avser vapen eller ammunition som skall användas tillfälligt vid jakt eller tävling här i landet så får sökanden visa att föreskrivna krav på skjutskicklighet och utbildning är uppfyllda och att behov av vapnet föreligger genom intyg från den som ordnar jakten eller tävlingen.

Enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till vapenlagstiftningen skall tillståndsgivningen vara liberal då ansökan avser kortvarigt bruk av vapen i Sverige för styrkt ändamål, exempelvis jakt eller tävling. Tillståndsmyndigheterna bör dock infordra uppgifter om sökandens kvalifikationer för vapeninnehav, exempelvis från den som

anordnar jakten eller tävlingen. I övriga fall bör dock en noggrannare utredning göras om sökandens personliga förhållanden och behov att få föra in vapen och ammunition. Danska, finska eller norska medborgare som vill föra in skjutvapen till Sverige för jakt eller tävling måste styrka sin rätt att inneha vapnet i utförsellandet. I övrigt krävs endast att de lämnar in en skriftlig deklaration till tullmyndigheten på införselorten angående vapnet i fråga. (RPS FS 1992:2 FAP 551-3.)

Således är det enbart nordiska medborgare - utom islänningar - som för närvarande och för vissa begränsade ändamål, jakt och tävling, får föra in skjutvapen till Sverige utan att deras lämplighet och behov av skjutvapnet prövats enligt svensk vapenlagstiftning och av svenska myndigheter. Detta förenklade förfarande infördes år 1955 (prop. 1955:37, 1LU 1955:14, rskr. 1955:117). I anslutning till frågan om säkerhetskravet kunde anses lägga hinder i vägen för lättnader i det nordiska umgänget framhöll departementschefen att de nordiska länderna Sverige, Danmark, Finland och Norge hade i stort sett samma bestämmelser om licenstvång för rätt att inneha skjutvapen och att en grundregel i förslaget var att licens från hemlandsmyndigheten skulle företes vid in- och utförseln. Eftersom fordringarna för licens torde vara ungefär desamma i alla nordiska länder syntes det rimligt att man i varje land godtog en licens som hade beviljats i något av de andra länderna (s. 62).

I samband med vapenlagens tillkomst behandlades ett förslag från Generaltullstyrelsen att denna möjlighet till licensfri in- och utförsel i vissa fall för nordiska medborgare skulle utvidgas till att omfatta alla resande (prop. 1973:166, JuU33, rskr. 300). Departementschefen anförde därvid att den aktuella särregleringen kunnat genomföras tack vare att vapenlagstiftningen i de nordiska länderna är tämligen likformig men att frågor om rätt att inneha vapen i många andra länder kommit att lösas med utgångspunkt i ett synsätt som är helt annorlunda än det som ligger till grund för ifrågavarande nordiska lagstiftning. Således anfördes att det fortfarande fanns gott om exempel på stater utan några direkta restriktioner med avseende på den enskildes möjligheter att förvärva skjutvapen av skilda slag. Med hänsyn härtill fann departementschefen det då inte tillrådligt att efterge kravet på individuell prövning av utomnordiska medborgares rätt att införa och inneha vapen och ammunition i riket (s. 120).

Enligt vår uppfattning skulle den restriktiva hållning departementschefen tagit i lagstiftningsärendena ovan i väsentlig omfattning fortfarande tills vidare kunna anses påkallad. Den lägsta gemensamma standard på vapenregleringen som vapendirektivet anger innebär bl.a. att skjutvapen ur kategorierna C och D (till skillnad från kategorierna

A och B) kan förvärvas och innehas utan annan tillståndsprövning än att åldersgränsen 18 år skall vara uppnådd. Åldersgränsen gäller inte vid jakt och tävling. Det innebär att även om en person som vill ta med in ett sådant tillståndspliktigt skjutvapen till Sverige visar upp en inbjudan till jakt eller tävling och att vapnet i fråga finns infört i resenärens skjutvapenpass, så visar inte redan det på ett tillfredsställande sätt att personen uppfyller de kunskaps- och allmänna lämplighetskrav som gäller för att handha skjutvapen i Sverige.

Vapendirektivets undantag för jägare och tävlingsskyttar avser som nyss sagts inte resor till medlemsstater som förbjuder eller kräver tillstånd för förvärv eller innehav av vapnet i fråga. Således finns det inte något på direktivet grundat krav att tillåta jägare och tävlingsskyttar att ta med sig sina vapen till Sverige utan tillstånd från svensk myndighet men efter förevisande av ett skjutvapenpass. Frågan är emellertid om det skulle vara förenligt med artikel 7 i Romfördraget att tillåta nordbor att tillståndsfritt ta med sina skjutvapen till Sverige för jakt och tävling samtidigt som tillståndskravet vidmakthölls mot personer bosatta i de övriga medlemsstaterna.

I artikel 7 i Romfördraget förbjuds diskriminering som grundas på nationalitet. Förbudet hör till fördragets grundläggande principer och gäller inom hela dess tillämpningsområde. Det kompletteras av mer precist utformade bestämmelser på särskilda områden t.ex. angående arbetskraftens fria rörlighet, etableringsfrihet, rätten att fritt prestera tjänster, fria kapitalrörelser och fiskal diskriminering. Sådana speciella bestämmelser kan innehålla närmare regler om vad som inte får medföra särbehandling men kan också motsatsvis ge anvisningar om vad som legitimerar särbehandling.

Att medföra skjutvapen till jakt eller tävling i en annan medlemsstat kan enligt vår uppfattning ses som en icke-kommersiell förflyttning av en vara mellan medlemsstater. Tjänster är i Romfördraget ett uppsamlingsbegrepp med stor vidd. I artikel 60 definieras en tjänst som en prestation som normalt utförs mot ersättning och som inte faller in under bestämmelserna om fri rörlighet för varor, personer eller kapital. Särskilt nämns tjänster som avser verksamhet av industriell eller kommersiell natur och inom hantverk eller fria yrken. Det är vår uppfattning att deltagande i jakt och tävling alternativt kan komma att bedömas som tjänst vid en rymlig tolkning av begreppet. Dessa verksamheter kräver båda särskild kompetens av sina utövare och kan föranleda ersättning av ekonomisk natur. De påminner därför på det viset om tjänster inom t.ex. hantverk och fria yrken. Antingen medtagandet av ett vapen för jakt eller tävling i en annan medlemsstat ses som en icke-kommersiell förflyttning av vapnet eller som ett led i en tjänsteutövning så faller verksamheten inom Romfördragets

tillämpningsområde.

Reglerna om icke-diskriminering har direkt effekt i medlemsstaterna. De behöver således inte införas genom utfärdande av t.ex. direktiv. Detta slogs fast av EG-domstolen år 1974 genom två prejudikat som både gäller tjänster. Rättsfallet Reyners (fall 2/74 Reyners 1974 ECR 631) gällde en holländsk medborgare som var doktor i juridik och född, uppvuxen och utbildad i Belgien. Han vägrades inträde i det belgiska advokatsamfundet eftersom han inte var belgisk medborgare. Domstolen hade en annan uppfattning och fann att att den enskilde medborgaren i en annan medlemsstat direkt på grundval av Romfördraget hade rätt till nationell behandling. I rättsfallet van Binsbergen (fall 33/74 van Binsbergen 1974 ECR 1299) vägrades en holländsk advokat bosatt i Belgien att uppträda inför en holländsk domstol eftersom enligt holländsk lag enbart ombud med hemvist i Holland fick framträda inför rätta. Domstolen fann att hemvistkravet stred mot Romfördraget. (Angående artikel 7 och rättsfallen jämför Bernitz, EG-rättens grunder, 1992, s. 74 och 75, Pålsson, Quitzow, EG-rätten, ny rättskälla i Sverige, 1993, s. 84 - 86 och Steiner, Textbook on EEC law, 1990, s. 188.)

Kravet på nationell likabehandling innebär att samma regler bör tillämpas på personer bosatta inom EG och som vill tillfälligt föra in skjutvapen till Sverige för jakt eller tävling, oavsett om dessa personer är nordiska medborgare eller inte.

En första möjlighet är att generellt tillämpa de allmänna reglerna för införsel av skjutvapen eller ammunition till Sverige och att därvid på sådant sätt som anges i Rikspolisstyrelsen författningssamling tillämpa reglerna liberalt när det är fråga om tillfälliga vistelser här i landet för jakt eller tävling. Med en sådan lösning skulle skjutvapenpasset endast ersätta de nationella vapenlicenserna som bevis på att hemlandslicens för vapnen i fråga finns.

Det kan i det här sammanhanget finnas skäl att uppmärksamma att det den 6 januari 1993 ställts en fråga (93/C 195/56) från Europaparlamentet till kommissionen angående Storbritanniens införlivande av vapendirektivet. Den 1 januari 1993 ändrades den brittiska vapenlagstiftningen så att jägare och tävlingsskyttar som från en annan medlemsstat tar med sina skjutvapen vid besök i Storbritannien måste presentera både ett skjutvapenpass och ett "visitor's permit". Motsvarande besökare från icke-medlemsstater behöver bara visa det sistnämnda dokumentet. Frågeställaren pekar på att det självklara syftet med skjutvapenpasset är att ersätta många olika nationella dokument med ett enhetligt, dvs. det europeiska skjutvapenpasset som säkerställer både allmän säkerhet och fri rörlighet för jägare och tävlingsskyttar inom EG. Genom att fortsätta tillämpa systemet med

"visitor's permit" på besökare från andra EG-stater gör Storbritanien enligt frågeställaren skjutvapenpasset meningslöst, motarbetar den fria rörligheten och diskriminerar medborgare inom EG. Den direkta frågan till kommissionen är om den anser att den brittiska regleringen överensstämmer med vapendirektivets syfte och fördragen i allmänhet. Kommissionen har den 11 maj 1993 besvarat frågan och därvid anfört att sedan Storbritannien den 21 december 1992 har underrättat kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att anpassa vapenlagstiftningen till direktivet så granskar kommissionen för närvarande åtgärdernas överensstämmelse med EG-rätten. Detta gäller särskilt ordningen med "visitor's permit". (EGT nr C 195/93, 19.7.93)

Ett andra alternativ är att utgå från den tämligen likformade nordiska vapenlagstiftningen. Sådana medborgare i andra medlemsstater som kan visa att de uppfyller de krav vi som huvudregel ställer upp för vapentillstånd i Sverige skulle ges rätt att utan tillstånd ta med vapen in till riket för tillfälligt bruk vid jakt eller tävling. Kompetensen skulle i sådana fall kunna styrkas för behörig myndighet i samband med inresan t.ex. genom företeende av bevis på vapentillstånd från Norge, Danmark eller Finland. Vi ser emellertid vissa svårigheter med denna lösning, t.ex. att utan drag av sannolikt otillåten nationell diskriminering ställa upp normer för bedömning av om kompetensnivån i de individuella fallen är godtagbar. Vi bortser därför tills vidare från denna lösning.

Ett tredje sätt är att utvidga undantaget för nordiska medborgare så att det omfattar medborgare i EG:s medlemsstater. Vi förutsätter att den prövning som i liberal anda skulle göras enligt vårt första alternativ skulle leda till att de flesta personer som bjudits in till jakt eller tävling och som kunde förevisa både vapentillstånd och inbjudan till evenemanget i fråga skulle ges tillstånd att resa in till Sverige med sina vapen. Vi utgår därför från att den personkrets som skulle utnyttja möjligheten att i samma syfte resa in om undantag från tillståndskravet medges skulle komma att bli ungefär densamma. Förutsättningarna för att bli inbjuden till jakt eller tävling är normalt sett sådana att en naturlig gallring sker bland dem som möjligen kan tänkas inneha skjutvapen utan att uppfylla de krav på skjutskicklighet, utbildning och behov som vi uppställer för detta.

Det kan dessutom antas att en relativt stor andel av dem som reser till Sverige för att jaga kommer från Tyskland. Den tyska vapenlagstiftningen (Waffengesetz) uppges tillhöra de strängaste inom EG. Vapen- eller ammunitionslicens (Waffenbesitzkarte und Munitionserwerbschein) utfärdas inte om sökanden är under 18 år eller saknar erforderlig tillförlitlighet, sakkunskap, fysiska förutsättningar eller

påvisbart behov. Behov anses normalt föreligga för innehavare av jaktlicens, sportskyttar, särskilt hotade personer och vapensamlare.

Det kan i detta sammanhang vara av intresse att notera vilka regler som gäller i Danmark som är en medlemsstat och som delar vår relativt stränga syn på förvärv och innehav av skjutvapen. Det är sedan tidigare tillåtet att utan tillstånd ta med skjutvapen och ammunition i rimlig omfattning vid genomresa eller högst tre månaders vistelse i Danmark om ändamålet är tävling, jakt och fiske. Denna bestämmelse gäller från den 1 januari 1993 endast personer som kommer från stater som inte är medlemmar i EG.

Vid inresan skall den som kommer från ett icke-medlemsland för tullmyndigheten visa upp vapenlicens från hemlandets myndigheter eller ett intyg från dessa att vapnet i det landet inte är tillståndspliktigt. Vid införande av skjutvapen för tävlingsbruk skall inbjudan från den skytteorganisation som anordnar tävlingen visas upp. Vidare skall uppgift lämnas på särskild blankett om namn och adress i hemlandet, adress under vistelsen i Danmark samt vapnets art, kaliber och fabrikationsnummer. En kopia av blanketten skall förvaras tillsammans med vapnet i Danmark och på begäran visas upp för polismyndigheten. Vid utresan skall blanketten återlämnas till tullmyndigheten. Liknande regler gäller för utförande av skjutvapen ur Danmark för samma ändamål.

För den som från en annan medlemsstat i samma syfte som berörts ovan tar med ett skjutvapen in till Danmark har anpassningen till EG:s vapendirektiv inneburit följande. Jägaren eller tävlingsskytten skall, i stället för att visa upp sin vapenlicens och iaktta det ovan beskrivna förfarandet, förevisa ett giltigt pass som omfattar det eller de aktuella skjutvapnen samt en inbjudan till det avsedda evenemanget. Det sistnämnda kravet gäller till skillnad från tidigare även vid jakt.

Norge har ansökt om medlemskap i EG. Vapenlagstiftningen har ännu inte anpassats till vapendirektivet. Det är emellertid sedan tidigare tillåtet att utan särskilt tillstånd ta med skjutvapen till Norge för en tillfällig vistelse om högst tre månader för jakt eller tävlingsskytte. Om vistelsen avser tävling skall en inbjudan förevisas. Tillståndsfriheten gäller oavsett vilket land den inresande kommer från.

Vi anser att det vid bestämmandet av vilka regler som skall gälla för att ta med skjutvapen in till Sverige för tillfälligt bruk vid jakt eller tävling bör göras en avvägning mellan säkerhetsfrågan och kravet på smidighet. Vi vill därför ogärna föreslå det först redovisade alternativet som innebär återinförande av tillståndsplikt för nordiska jägare och tävlingsskyttar. En sådan ordning skulle såvitt vi känner till inte kunna anses motiverad av något annat skäl än EG-anpassningen.

Det tredje beskrivna alternativet innebär att medborgare i EG:s medlemsstater under vissa förutsättningar får utan tillstånd ta med skjutvapen in till Sverige. Det gäller om ändamålet med den tillfälliga vistelsen här är tävling eller jakt och att detta kan bevisas genom uppvisande av inbjudan. Vidare skall vapnen i fråga vara införda i ett giltligt skjutvapenpass. En sådan ordning, som dels är förenlig med Romfördragets grundtankar, dels förenlig med vapendirektivets intentioner, är också enhetlig och leder inte till nya tillståndsärenden hos polismyndigheterna. Den leder enligt vår mening inte heller till andra säkerhetsrisker än sådana som ändå uppstår genom avvecklingen av de inre gränskontrollerna. Vi finner det därför lämpligast att undantaget för nordiska medborgare utvidgas till att omfatta även jägare och tävlingsskyttar från EG:s medlemsstater.

Reglerna bör enligt vår uppfattning anpassas så att det blir möjligt för polismyndigheten att upprätthålla samma kontroll över de skjutvapen som tillfälligt förs in i landet med stöd av denna bestämmelse som övriga skjutvapen. Det får ses som en kompensation för att de krav som normalt ställs på skjutskicklighet och utbildning för att inneha skjutvapen i Sverige inte generellt upprätthålls i dessa fall.

Vi föreslår således en bestämmelse med innebörd att medborgare i EG:s medlemsstater får föra in jakt- eller tävlingsvapen med tillhörande ammunition från en medlemstat till Sverige för tillfällig använding vid jakt eller tävling här i landet. Det bör vara tillåtet för den som fört in vapnen och ammunitionen att inneha vapnen och ammunitionen utan tillstånd här under tre månader från införandet. Regeln hör hemma i 2 kap. 13 § b vårt förslag. För medborgare i de nordiska länder som inte är medlemmar i EG föreslår vi att nuvarande regler skall fortsätta att gälla. Det blir således en likabehandling mellan nordiska medborgare och medborgare i EG:s medlemsstater. Vi anser att det för att uppnå nordisk rättslikhet kunde vara påkallat att utvidga bestämmelsen till att även omfatta Island. Vi har under hand från det isländska justitieministeriet inhämtat att ett intresse för detta föreligger från isländsk sida. Det faller dock utanför utredningens uppdrag att lämna något sådant förslag.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör bemyndigas föreskriva närmare bestämmelser om förfarandet när skjutvapen förs in för jakt eller tävling och om uppgiftsskyldighet. I syfte att upprätthålla en tillfredsställande kontroll över vapnen och ammunitionen i landet bör uppgiftsskyldighet föreligga för den som med stöd av denna bestämmelse vill föra in skjutvapen. Bl.a. bör det krävas att ett giltigt pass som omfattar de aktuella vapnen visas upp och att en inbjudan till evenemanget i fråga presenteras. Inbjudan bör vara preci-

serad till tid och plats och ange i vems regi jakten eller tävlingen sker. Vidare bör uppgift lämnas om namn och adress i hemlandet, adress under vistelsen i Sverige samt vapnets art, kaliber och fabrikationsnummer. Det bör också anges om vapnet är tillståndspliktigt i den medlemstat där den person som vill föra in vapnet är bosatt.

Den uppgiftsskyldighet vi föreslår går i viss mån utöver vad som i dag åligger jägare och tävlingsskyttar från de nordiska länderna - jämför Generaltullstyrelsens kungörelse (TFS 1974:73) om införsel och återutförsel i vissa fall av jakt- eller tävlingsskjutvapen med tillhörande ammunition. Det är enligt vår uppfattning bäst förenligt med likabehandlingsprincipen att alla som omfattas av specialregeln för jägare och tävlingsskyttar även är underkastade samma uppgiftsskyldighet. Vi föreslår därför att en sådan anpassning genomförs. Uppgiftsskyldigheten bör fullgöras i samband med inresan till Sverige.

De övriga medlemsstaterna bör i enlighet med vapendirektivet underrättas om följande. När en procedur motsvarande den i artikel 11 tillämpas får endast de enligt 5 § andra stycket vapenlagen (2 kap. 1 § andra stycket) effektbegränsade vapnen föras in i Sverige utan Sveriges förgående samtycke. Övriga skjutvapen får liksom för närvarande föras in till Sverige enligt en procedur motsvarande huvudregeln i artikel 12.

Det innebär att alltså att svenskt tillstånd även fortsättningsvis bör krävas för den som vill föra in ett skjutvapen som är tillståndspliktigt i Sverige till riket. Detta gäller dock inte jägare och tävlingsskyttar på vilka undantagsregeln i artikel 12 skall tillämpas.

Den svenska vapenregleringen angående utförsel av skjutvapen och ammunition ur Sverige

Rätten att föra ut skjutvapen och ammunition ur Sverige regleras huvudsakligen i lagen (1992:1300) om krigsmateriel samt förordningen (1992:1303) i samma ämne. Som krigsmateriel räknas de föremål som anges i de förteckningar över krigsmateriel för strid resp. övrig krigsmateriel som finns som bilaga till förordningen. Till övrig krigsmateriel hör bl.a. pistoler och gevär för jakt och sportskytte.

Som huvudregel får krigsmateriel inte föras ut ur Sverige utan regeringens tillstånd. Emellertid får enligt 9 § förordningen om krigsmateriel enskilda personer utan tillstånd ta med sig handeldvapen för personligt bruk vid utresa från Sverige och ammunition till vapnet. Detta gäller under förutsättning att vederbörande enligt vapenlagen har rätt att inneha vapnet i Sverige och att vapnet skall återinföras.

Enligt 11 § krigsmaterielförordningen prövar polismyndigheten frågor om utförsel av sådana vapen med ammunition och vapendelar

som utgör krigsmateriel, under förutsättning att sökanden har rätt att inneha vapnet här i landet med stöd av vapenlagen. Detta gäller om sökanden vill föra ut högst tio vapen vid flyttning till utlandet eller vapen för användning vid jakt, tävling eller övning utom landet, om vapnen skall återinföras. Det gäller också om sökanden vill föra över högst tio vapen till en enskild person i ett nordiskt land eller ett annat land som har tillträtt den europeiska vapenkonventionen om sökanden kan visa att mottagaren har rätt att inneha vapnet i det land till vilket utförseln skall ske. Det gäller slutligen om sökanden vill återutföra vapnet eller delar av det efter reparation, översyn eller någon annan liknande åtgärd om utförseln skall ske till mottagare i ett land från vilket införseln har skett eller om sökanden vill föra ut vapnet eller delar av det för reparation, översyn eller någon annan liknande åtgärd, om materielen skall återinföras.

Eftersom vapendirektivet enligt sin inledning inte berör kommersiella överlåtelser av krigsvapen och ammunition utgår vi från att förflyttningsbeslut enligt artikel 11 bara kommer att avse sådan export av skjutvapen som i dag kan ske utan tillstånd eller med polismyndighetens tillstånd enligt lagen om krigsmateriel eller sådan export av skjutvapen för icke-militära ändamål som kräver regeringens tillstånd.

För att möjliggöra en förflyttning av skjutvapen från Sverige till en annan medlemsstat i enlighet med artikel 11 i vapendirektivet bör krigsmaterielförordningen ändras så att det införs en möjlighet för enskilda personer som för närvarande utan tillstånd får ta med sig handeldvapen för personligt bruk vid utresa från Sverige att efter ansökan erhålla ett förflyttningsbeslut avseende skjutvapnet i fråga. Ett lämpligt förfarande är enligt vår mening att en skriftlig ansökan med förflyttningsuppgifter ges in till polismyndigheten, som efter vederbörlig prövning fattar beslut i frågan.

Någon annan författningsändring är enligt vår uppfattning inte nödvändig.

Regeringen har att förordna om regler för den förmedling av relevant information som skall ske vid en permanent förflyttning av ett skjutvapen mellan medlemsstater. Det bör kunna ske utan bemyndigande i lag. Vi har ovan föreslagit att Rikspolisstyrelsen får till uppgift att svara för att den i vapendirektivet föreskrivna uppgiftsskyldigheten fullgörs. Som tidigare angetts ingår det inte i vårt uppdrag att ta ställning till hur den praktiskt skall fullgöras.

2.8 Kontroll och påföljd

Vår bedömning: Den svenska vapenregleringen är sådan att vapendirektivets efterlevnad främjas.

Vapendirektivet

Enligt *artikel 14* skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra att skjutvapen förs in till respektive land utan att vapendirektivets regler följs. Nödvändiga åtgärder skall också vidtas för att förhindra att andra vapen än skjutvapen förs in om det inte är tillåtet att föra in dem enligt den nationella lagstiftningen.

Medlemsstaterna skall enligt *artikel 15* skärpa vapenkontrollen vid gemenskapens yttre gränser och därvid särskilt säkerställa att resenärer från icke medlemsländer som skall fortsätta till en annan medlemsstat uppfyller reglerna i artikel 12.

Vapendirektivet förhindrar inte att medlemsstaterna eller transportföretagen vidtar kontroller vid ombordgång på transportmedel. Medlemsstaterna skall lämna upplysningar till EG-kommissionen om sättet för kontrollerna. Kommissionen skall därefter sammantställa informationen och göra den tillgänglig för alla medlemsstaterna.

Medlemsstaterna skall underrätta EG-kommissionen om deras vapenreglering är strängare än den minimistandard som skall vara uppfylld enligt vapendirektivet. I sådana fall skall även ändringar i bestämmelserna om förvärv och innehav av vapen anmälas.

Vårt uppdrag

Det ingår inte i vårt uppdrag att ta ställning till hur kontrollen av införsel av vapen vid ett EG-medlemskap skall gå till. Vi har emellertid i enlighet med utredningsdirektiven samrått med den interdepartementala arbetsgrupp som för utredning av frågor rörande gränskontroller och gränsformaliteter i ett EG-medlemskapsperspektiv tillkallats av regeringen genom beslut den 26 mars 1992. Denna grupp har den 12 november 1993 överlämnat sin huvudrapport. I denna redovisas arbetsgruppens slutsatser vad gäller konsekvenserna för Sverige, dels av ett deltagande i den gränslösa inre marknaden och dels av ett övertagande av gemenskapens regler om gränskontroller och gränsformaliteter i förhållande till utanförstående länder. Utgångspunkten är ett svenskt medlemskap i Europeiska unionen, i vilket medlemskapet i EG ingår som en del.

Regeringen har den 2 december 1993 beslutat tillsätta två utredningar som skall ta ställning till hur formerna för narkotikabekämp-

ning och gränskontroll skall utvecklas vid ett medlemskap. Båda utredningsuppdragen går tillbaka på förslag från den interdepartementala arbetsgruppen. Gruppen anser att ett medlemskap kommer att öka Sveriges möjligheter att bekämpa illegal narkotikahandel och annan internationell brottslighet på ett effektivt sätt. Avsikten med de nu tillsatta utredningarna är att mera i detalj klarlägga den framtida utformningen av detta arbete från framför allt polisens och tullens sida.

En kommitté (dir. 1993:131) skall överväga formerna för att hindra att narkotika och vapen förs över de inre gränserna från andra medlemsländer. Tanken är att tull och polis skall utöva en kontroll genom utvidgad spaningsverksamhet och samarbete nationellt och internationellt. Kontrollen kommer att bygga på t.ex. informationer från internationell spaning och från det internationella underrättelsesamarbetet inom polisens och tullens områden. En sådan målinriktad kontroll i anslutning till gränserna mot andra medlemsländer är tillåten, trots att gränskontroll av traditionellt slag inte förekommer vid de inre gränserna. Utomlands har en sådan kontroll redan prövats med ett gott resultat. Utredningen skall också överväga vissa frågor om den framtida utformningen av varusmugglingslagstiftningen.

Den andra utredningen (dir.1993:130) gäller myndighetssamverkan vid gränskontroll i ett medlemskapsperspektiv. En särskild utredare skall utreda organisationen av den yttre gränskontrollen, dvs. kontrollen av Sveriges del av den yttre gränsen. Utgångspunkten är att vi skall behålla nuvarande ansvarsfördelning mellan polis, tull och kustbevakning, men att myndigheterna skall öka sin samverkan med varandra. Utredaren skall också utreda frågor om kostnadsansvaret för gränskontrollen vid flygplatser och hamnar.

Vapendirektivet

Medlemsstaterna skall enligt *artikel 16* straffbelägga överträdelser av de bestämmelser som krävs för att uppfylla vapendirektivets krav. Påföljderna skall vara sådana att reglernas efterlevnad främjas.

Den svenska vapenregleringen

I 37 - 38 a §§ vapenlagen (9 kap. 1 - 3 §§) straffbeläggs brott mot vapenlagens bestämmelser och mot föreskrifter som meddelats med stöd av dessa. Bestämmelser om ansvar för olovlig införsel och utförsel och för försök till ett sådana brott finns i 1 - 8 a §§ lagen (1960:418) om straff för varusmuggling. Dessa bestämmelser omfattar också befattning med vapen och ammunition. Utformningen och tillämpningen av dessa regler är enligt vår uppfattning sådana att deras

efterlevnad främjas.

I 39 § vapenlagen (9 kap. 4 §) och 24 § lagen om krigsmateriel informeras om att bestämmelser om ansvar för olovlig införsel resp. utförsel av vapen eller ammunition och för försök till ett sådana brott finns i varusmugglingslagen.

2.9 Artikel 36 i Romfördraget

Vår bedömning: Den svenska vapenlagstiftningen går inte till någon del utöver vad som enligt artikel 36 i Romfördraget utgör godtagbara skäl att inskränka den fria rörligheten.

Som inledningsvis nämnts är EG:s primära uppgift att upprätta och vidmakthålla en gemensam marknad och främja en gynnsam ekonomisk utveckling i medlemsstaterna och närmare förbindelser mellan dessa. Det är alltså fri rörlighet på olika sätt i ekonomiskt hänseende som eftersträvas, såsom avsaknad av tullmässiga hinder, import- och exportrestriktioner och fri rörlighet för arbetskraft. Det är mot den bakgrunden vi har haft att undersöka om den svenska vapenlagstiftningen till någon del kan antas gå utöver vad som enligt artikel 36 i Romfördraget utgör godtagbara skäl att inskränka den fria rörligheten. Av särskilt intresse i detta sammanhang är sådana föremål som inte definieras som skjutvapen men på vilka vapenlagen ändå är tillämplig, t.ex. tårgasspray och sådana föremål som anges i lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål (knivförbudslagen) och, såvitt gäller införsel, förordningen (1990:415) om tillstånd till införsel av vissa farliga föremål.

Romfördraget

Kvantitativa import- och exportrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan är förbjudna enligt artikel 30 och artikel 34 p.1 Romfördraget. Under förbudet mot kvantitativa restriktioner faller nationella export- och importrestriktioner. Förbudet har en mycket vid omfattning. Även export- och importlicenser av övervakningskaraktär anses vara indirekta handelshinder och är otillåtna i handeln mellan medlemsstaterna. Detta gäller såväl när ett licensförfarande enbart är en formalitet såtillvida att licens ges automatiskt som, i motsatta fallet, när reglerna är formellt likabehandlande men i realiteten innebär restriktioner. De rättsliga bedömningarna avser således både åtgärdernas utformning och effekt.

Begreppet "åtgärder med motsvarande verkan" har genom EG-

domstolens domar fått en mycket vid räckvidd. Den grundläggande definitionen har domstolen redan år 1974 gett i Dassonville-domen (fall 8/74 Dassonville 1974 ECR 837) som gällde import till Belgien från Frankrike av skotsk whisky. Enligt belgisk rätt krävdes ett ursprungscertifikat från belgiska myndigheter som villkor för att lagligt kunna sälja alkoholdrycker i landet. Domstolen uttalade att varje bestämmelse för handeln i medlemsstaterna som direkt eller indirekt, aktuellt eller potentiellt kan hindra samhandeln inom gemenskapen får betraktas som en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ importrestriktion.

När det gäller utförselrestriktioner följer av rättsfallet Groenveld (fall 15/79 Groenveld 1979 ECR 3409) att enbart sådana åtgärder som medför negativa verkningar i andra medlemsstater är otillåtna. Målet gällde ett holländskt förbud mot export av köttprodukter som innehöll hästkött. Domstolen uttalade att bestämmelsen riktar sig mot nationella åtgärder, vilkas syfte eller verkan särskilt är att hindra exporthandeln och vilka därigenom ger upphov till särbehandling mellan handeln på hemmamarknaden i en medlemsstat och dess exporthandel, så att det härigenom säkras en särskild fördel för den ifrågavarande medlemsstatens inhemska produktion eller hemmamarknad till nackdel för produktion eller handel i andra medlemsstater. (Ang. rättsfallen jämför Bernitz, EG-rättens grunder, 1992, s. 61 och Pålsson, Quitzow, EG-rätten, ny rättskälla i Sverige, 1993, s. 154 - 156.)

I artikel 36 i Romfördraget anges att sådana åtgärder som annars skulle vara förbjudna kan godtas under beaktande av vissa allmänna hänsyn om de inte utgör medel för godtycklig diskriminering eller innefattar en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna. Således kan sådana förbud eller restriktioner godtas som grundas på hänsyn till allmän sedlighet, ordning eller säkerhet eller på intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv, att bevara växter, att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde eller att skydda immateriell äganderätt. Domstolen har med tillämpning av en proportionalitetsprincip godtagit även andra skyddsändamål för nationella åtgärder, t.ex. miljöskydd och konsumentskydd. För att en åtgärd skall vara tillåten har krävts att den är icke-diskriminerande, behövlig och inte onödigt långtgående.

Beträffande skjutvapen anges i artikel 223 punkt 1 b i Romfördraget att varje medlemsstat får vidta åtgärder, som den anser nödvändiga för att skydda egna väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel. Sådana åtgärder får inte försämra konkurrensvillkoren på den gemensamma marknaden för produkter som inte är avsedda speciellt för militära ändamål. Rådet fastställer en lista över vilka varor denna bestämmelse är tillämplig på.

Den svenska vapenregleringen

Den som har rätt att driva handel med skjutvapen får, som nämnts i avsnitt 2.7, enligt 20 § vapenlagen (2 kap. 16 §) meddelas tillstånd att till Sverige föra in sådana skjutvapen som omfattas av handelstillståndet. Vad som gäller skjutvapen gäller enligt 1 § vapenlagen (1 kap. 3 §) bl.a. tårgas- och andra jämförliga anordningar. Rätten att föra ut skjutvapen och ammunition ur landet regleras som också nämnts i avsnitt 2.7 huvudsakligen i lagen om krigsmateriel samt i förordningen i samma ämne och är för vapenhandlares del underkastad regeringens prövning.

I förarbetena till lagen om krigsmateriel framhöll det föredragande statsrådet att handel med och produktion av krigsmateriel är undantagna från de gemensamma reglerna enligt EES-avtalet genom en särskild klausul i avtalet (artikel 123) och att denna bestämmelse går tillbaka på det förhållandet, att det inte heller inom EG föreligger någon gemensam politik på krigsmaterielområdet. Han framhöll vidare att enligt artikel 223 i Romfördraget har en medlemsstat rätt att vidta de åtgärder den finner nödvändiga för att skydda väsentliga säkerhetsintressen som har samband med produktion av eller handel med krigsmateriel och att det inte finns något som tyder på att denna princip kommer att förändras under överskådlig tid. För regleringen på krigsmaterielområdet spelar deltagandet i det europeiska integrationsarbetet i dagsläget, anförde statsrådet, därför mindre roll jämfört med vår nationella lagstiftning, medan han däremot såg stora möjligheter för en fördjupad samverkan med länder inom EG, bl.a. avseende forskning och utveckling till gagn för det svenska försvaret. (Prop. 1991/92:174 s. 23.)

Den import och export vi nu har i åtanke avser civila ändamål men i fråga om export av skjutvapen omfattas dessa ändå till övervägande del av den förteckning över krigsmateriel enligt lagen om krigsmateriel som är fogad till krigsmaterielförordningen som bilaga. För dessa skjutvapen gäller som nämnts att vapenregleringen enligt artikel 223 punkt 1 b i Romfördraget inte får försämra konkurrensvillkoren på den gemensamma marknaden. Tillståndsprövningen grundas i dessa fall enligt upplysningar inhämtade från Krigsmaterielinspektionen på lämplighetsöverväganden och kontroll- och säkerhetshänsyn. Bl.a. kontrolleras att exportören har tillstånd att handla med sådana vapen som den tilltänkta utförseln avser samt att köparen i importlandet har rätt att i det landet hantera vapnen i fråga för avsett ändamål. Vid export av större mängder vapen kontrolleras också att vapnen är avsedda att stanna i importlandet.

Att införsel av skjutvapen förutsätter att importören har rätt att

hantera vapnen i Sverige, liksom att utförsellicens bara får ges om exportören är behörig att handla med varorna i Sverige och köparen utomlands har tillstånd att i det landet hantera varorna för avsett ändamål kan i och för sig enligt vår uppfattning bedömas som åtgärder med verkan motsvarande kvantitativa import- och exportrestriktioner. Sådana tillståndskrav skulle med detta synsätt kunna anses strida mot artikel 30 eller 34 i Romfördraget. Emellertid är enligt vår bedömning dessa restriktioner motiverade av hänsyn till allmän ordning och säkerhet. De utgör varken medel för godtycklig diskriminering eller innefattar en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna. De är inte diskriminerande utan behövliga och inte onödigt långtgående. De bör därför med stöd av artikel 36 i Romfördraget anses tillåtna.

Springstiletter, springknivar, knogjärn, kaststjärnor, riv- eller nithandskar och batonger samt karatepinnar av metall, blydaggar, spikklubbor eller liknande får enligt 1 § förordningen om tillstånd till införsel av vissa farliga föremål inte föras in till landet utan särskilt tillstånd. Tillstånd får bara ges om sökanden kan visa att föremålet är avsett att här i landet ingå i en vapensamling eller innehas för något liknande ändamål. Utförsel av sådana föremål samt tårgas- och andra jämförliga anordningar är inte reglerad.

Som nämnts i avsnitt 2.2 deklareras i inledningen till vapendirektivet beträffande vapen att det som huvudregel inte bör vara tillåtet att ta med skjutvapen mellan länderna och i artikel 14 anges att medlemsstaterna skall vidta alla tillämpliga åtgärder för att förhindra att skjutvapen förs in i landet på andra sätt än enligt procedurerna beskrivna i artiklarna 11 och 12. Samma åtgärder skall vidtas vad gäller andra vapen än skjutvapen förutsatt att det är förenligt med den nationella lagstiftningen.

Vi anser att ett resonemang liknande det vi fört beträffande skjutvapen kan tillämpas på springstiletter och andra farliga föremål. Således är enligt vår bedömning gällande restriktioner motiverade av hänsyn till allmän ordning och säkerhet. De utgör varken medel för godtycklig diskriminering eller innefattar en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna. De är inte diskriminerande utan behövliga och inte onödigt långtgående. De bör därför anses tillåtna enligt artikel 36 i Romfördraget. Enligt vår mening är därför införselbegränsningen avseende vissa farliga föremål förenlig med vapendirektivet. Den innehåller inte några sådana förbehåll som kan leda till en verkan motsvarande kvantitativa import- och exportrestriktioner.

3 Den språkliga och systematiska översynen av vapenlagstiftningen

Vårt förslag: Vapenlagen ersätts av en ny kapitelindelad vapenlag i modern språkdräkt.

En av våra uppgifter har varit att göra en ingående språklig och systematisk översyn av vapenlagstiftningen. I kommittédirektiven framhålls att vapenlagen i sin nuvarande form inte uppfyller de höga krav på överskådlighet och tillgänglighet som ställs på lagstiftning som berör en stor grupp människor med skiftande bakgrund.

Vår strävan har varit att göra vapenlagen så lättillgänglig som möjligt. Det har av praktiska skäl lett till att vi föreslår en helt ny vapenlag. Vi har inte funnit att någon typ av vapen bör regleras i annan författning än för närvarande. Den huvudsakliga utgångspunkten för vårt arbete har därför varit den gällande lagen.

Vapenlagen trädde i kraft år 1974 och ansluter sig i princip både språkligt och systematiskt till den tidigare gällande vapenregleringen, nämligen vapenkungörelsen (1934:315) som senare ersattes av vapenförordningen (1949:340). Vapenlagen har mer eller mindre genomgripande ändrats vid åtskilliga tillfällen.

För att göra den nya lagen mindre detaljerad och mer lättillgänglig föreslår vi att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om förhållanden som tidigare reglerats i lagtexten. Detta gäller regler om undantag från kravet på vapentillstånd för vissa personer som fått skjutvapen från staten och om skrotning av skjutvapen samt bestämmelserna att andra än polismän i vissa fall får ta hand om vapen och ammunition eller ta dessa i beslag. Hit hör också den anmälningsskyldighet till polismyndigheten som i vissa fall skall gälla för läkare som ansvarar för den psykiatriska vården av vissa patienter som kan tänkas inneha skjutvapen.

Med samma mål i sikte har vi även övervägt att efter förebild i vapendirektivet i en inledningsparagraf ange att vad som stadgas om skjutvapen även skall gälla ammunition där inget annat anges. Ett sådant framställningssätt skulle i och för sig i viss utsträckning minska

lagens omfång men också i onödan minska dess tillgänglighet bl.a. eftersom reglerna för skjutvapen och ammunition inte genomgående överensstämmer med varandra. Vi har därför avstått från att föreslå detta.

Det förekommer i nuvarande lag ett omfattande system av hänvisningar dels mellan stycken inom samma paragraf, dels mellan paragraferna, dels till andra lagar. Detta sammantaget gör det onödigt svårt att tillgodogöra sig lagens innehåll. Vi har undvikit att använda oss av hänvisningar och i stället skrivit ut hela bestämmelserna. Detta har visserligen medfört vissa upprepningar men ökat textens tillgänglighet.

Vapenlagen har ändrats vid många tillfällen. Vi utgår från att även den nya vapenlagen framdeles kommer att bli föremål för ändringar. Mot denna bakgrund förefaller det oss mindre ändamålsenligt att använda en löpande paragrafnumrering. Med en sådan lagstiftningsteknik kommer nämligen framtida lagändringar att leda till en lag som åter får antingen paragrafer med många stycken eller är rikligt försedd med a- och b-paragrafer. I båda fallen minskas lagens överskådlighet.

Om man i stället använder en lagstiftningsteknik som bygger på kapitelindelning med ett begränsat antal paragrafer i varje kapitel uppstår inte de nyss nämnda svårigheterna i samma omfattning. Det går tvärtom ganska lätt att arbeta in ändringar i en kapitelindelad lag. En annan fördel med en kapitelindelning är att regler som har ett sakligt samband med varandra kan föras samman.

Vi har därför delat in lagen i kapitel och försett dem med informativa kapitelrubriker. Kapitlen har delats in i mindre enheter med hjälp av mellanrubriker. Det som hör ihop har förts samman. Kapitlen har en egen paragrafnumrering. Därigenom kan nya paragrafer föras in utan att behöva numreras med hjälp av a, b, c etc. Detta sammantaget gör det lättare att hitta det som angår läsaren i ett visst hänseende.

Vi har samlat de inledande bestämmelserna som anger lagens tillämpningsområde i ett första kapitel. I andra kapitlet återfinns reglerna om tillstånd. Underrubriker har använts för att markera förutsättningarna för och de olika typerna av tillstånd samt vissa andra frågor. I tredje kapitlet finns bestämmelserna om utlåning av vapen och i fjärde kapitlet bestämmelserna om ändring, reparation och skrotning av skjutvapen. Förvaring och transport av skjutvapen och ammunition behandlas i femte kapitlet och återkallelse av tillstånd och omhändertagande av skjutvapen och ammunition i sjätte kapitlet. Reglerna om inlösen har placerats i sjunde kapitlet, de som rör vapen i dödsbo och konkursbo i åttonde och bestämmelserna om ansvar och påföljd i nionde. Tionde kapitlet handlar om överklagande. Det elfte och sista kapitlet innehåller sådana bemyndiganden för regeringen eller

den myndighet regeringen bestämmer att ge föreskrifter som för närvarande finns i anslutning till de bestämmelser de utgör ett komplement till.

Den nuvarande lagen innehåller 48 paragrafer. Många av dessa har en ansenlig längd och är uppdelade i både stycken och punkter. Vi har delat upp paragraferna i fler och vårt förslag innehåller 67 paragrafer som har högst tre stycken. Vissa paragrafer är indelade i punkter, dock inte som för närvarande då även punkter är indelade i punkter.

Många meningar i nuvarande lag är långa och innehåller en del ord som kan strykas utan att bestämmelsens innebörd förändras eller blir oklar. Vissa paragrafer är skrivna i negativ form trots att de skulle vinna i begriplighet genom att i stället skrivas positivt. Vi har därför i den nya lagtexten talat om vad som gäller i stället för vad som inte gäller. Språket har moderniserats. Vi har försökt skriva korta meningar, stryka överflödiga ord och fraser, använda klarare och enklare meningsbyggnad och använda ord och ordformer som passar modern lagstiftning.

De bestämmelser vi föreslår inför ett svenskt EG-medlemskap påverkar, som framgår av avsnitt 2, den nya vapenlagens utformning och innehåll endast genom dels en utvidgning av möjligheten att föra in skjutvapen och erforderlig ammunition för jakt och tävling, dels vissa bemyndiganden till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att ge föreskrifter om bl.a. utfärdande av europeiska skjutvapenpass.

4 Vissa andra frågor

Våra bedömningar:
- Reglerna för återkallelse av vapentillstånd uppfyller godtagbara krav på rättssäkerhet.
- Nuvarande regler om förvärv av ammunition genom ombud bör bestå.
- Vapen bör som regel tas om hand av innehavaren,
- Nuvarande regler om ansvarsfrihet vid ringa fall av otillåtet innehav av ammunition bör bestå.
- Det har inte framkommit något skäl att ändra reglerna för signalvapen.
- Sådana sprayer avsedda för självförsvar som innehåller tårgas eller andra tårretande ämnen bör omfattas av vapenlagens regler för skjutvapen. Sprayer som innehåller ämnen med morfinliknande effekter och som ger en temporär bedövning eller förlamning bör också omfattas. Sådana sprayer som innehåller ämnen som inte är irritationsframkallande t.ex. livsmedelsfärg bör däremot inte vara tillståndspliktiga.

Våra förslag:
- Polismyndighetens beslut att avslå en ansökan om vapentillstånd eller om tillstånd att driva yrkesmässig handel, beslut att återkalla ett sådant tillstånd liksom beslut i fråga om inlösen av vapen eller ammunition skall få överklagas till länsrätten. Kammarrätten skall få pröva ett överklagande från länsrätten endast om kammarrätten meddelat prövningstillstånd. Kammarrättens beslut att inte meddela prövningstillstånd skall få överklagas till regeringsrätten. Polismyndighetens beslut i andra vapenärenden får liksom för närvarande överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får inte överklagas.

- Ett tillstånd att inneha ammunition för andra ändamål än skjutning skall meddelas utan att en tidsfrist gäller för förvärvet av ammunitionen.
- Förvaringsreglerna för skjutvapen skall inte gälla för effektbegränsade vapen och vapen som gjorts varaktigt obrukbara.
- Lasersikten skall omfattas av vapenlagen. Lasersikten som förvärvats före lagens ikraftträdande och för vilka tillståndsansökan avslås skall lösas in av staten. För lasersikten som löses in skall betalas ersättning med ett belopp som motsvarar marknadsvärdet.
- Tillstånd skall undantagsvis kunna meddelas för skjutning med samlarvapen.
- En tillståndspliktig vapendel som skrotas skall få bytas mot en ny likadan. Bytet skall anmälas till polismyndigheten.

4.1 Inledning

I vårt uppdrag har ingått bl.a. att ta del av vad som anförts i motionerna Ju220, Ju801, Ju802, Ju803, Ju814, Ju815, Ju816, Ju822, Ju828, Ju829 och Ju833, alla från riksmötet 1991/92 och behandlade i justitieutskottets betänkande 1992/93:JuU4, samt överväga om någon eller några av de frågor som väckts genom motionerna bör föranleda ändringar i vapenlagen. Utgångspunkten har enligt direktiven varit att nuvarande grad av kontroll över förvärv, innehav och bruk av vapen och ammunition i allt väsentligt bör behållas. Vi tar i detta avsnitt även upp de skrivelser som överlämnats till oss genom beslut av regeringen den 9 september 1993 och de framställningar om lagändringar som kommit in till utredningen dels från Svenska Vapenstiftelsen daterad den 4 augusti 1993, dels från Svenska Jägareförbundet daterad den 30 september 1993. Av det som berörs i Svenska Jägareförbundets skrivelse tar vi endast frågan om ammunitionsinnehav.

4.2 Återkallelse av vapentillstånd

Vår bedömning: Reglerna för återkallelse av vapentillstånd uppfyller godtagbara krav på rättssäkerhet.

En fråga vi enligt utredningsdirektiven skall fästa särskild upp-

märksamhet vid är om nuvarande bestämmelser för återkallelse av vapentillstånd uppfyller godtagbara krav på rättssäkerhet. I motioner Ju815 och Ju829 kritiseras reglerna såsom för allmänt hållna och att de därför skulle ge utrymme för godtyckligt återkallande av vapentillstånd.

Polismyndigheten prövar enligt 7 § vapenlagen (2 kap. 17 §) bl.a. frågor om återkallelse av vapentillstånd. Ett beslut om återkallelse får enligt 42 § (10 kap. 1 §) överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas till kammarrätten vars beslut efter överklagande kan komma under Regeringsrättens prövning. Detta förutsätter enligt 35 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) att prövningstillstånd medges. Sådant meddelas om det är av vikt för rättstillämpningen att ärendet i fråga prövas av Regeringsrätten eller om det föreligger synnerliga skäl till prövning, såsom att grund för resning föreligger eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen berott på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Reglerna om när vapentillstånd får återkallas finns i 29 och 30 §§ vapenlagen (6 kap. 1 §). Ett tillstånd att inneha skjutvapen eller ammunition eller att föra in sådan egendom till Sverige får återkallas under tre alternativa förutsättningar. Den första är om tillståndshavaren visat att han är olämplig att inneha vapnet eller ammunitionen. Som exempel på sådant beteende anges i nu gällande lagtext att tillståndshavaren missbrukat vapnet eller ammunitionen eller visat oaktsamhet med vapnet. Tillståndet får för det andra återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Den tredje situationen då ett tillstånd får återkallas är om det finns någon skälig anledning att återkalla det.

I Rikspolisstyrelsen föreskrifter och allmänna råd till vapenlagstiftningen, RPS FS 1992:2 FAP 551-3 (i detta avsnitt kallade råden), ges utförliga anvisningar till polismyndigheterna om hur bestämmelserna skall tillämpas.

Beträffande återkallelse på grund av brister i den personliga lämpligheten betonas i råden inledningsvis att det är av största vikt att att ett beslut om återkallelse föregås av en omsorgsfull och noggrann prövning samt att utredningen i ärendet blir så fullständig och tillförlitlig som möjligt. Det bör i princip föreligga starkare skäl för att återkalla ett vapentillstånd på denna grund än för att avslå en ansökan.

Frågan om en persons fortsatta vapeninnehav bör enligt de allmänna råden alltid omprövas när innehavaren:

a) dömts för grovt brott, i första hand när vapen kommit till användning,

b) dömts till fängelse för brott mot jaktlagstiftningen,
c) missbrukat vapen,
d) grovt åsidosatt regler för förvaring av vapen,
e) förfallit till allvarlig asocialitet eller missbrukar alkohol, narkotika etc.,
f) dömts för grovt rattfylleri, eller
g) drabbats av sådan allvarlig sjukdom, att hans lämplighet kan ifrågasättas.

Uppsåtliga brott mot vapenlagstiftningen bör enligt råden regelmässigt föranleda återkallelse, om överträdelsen inte av domstol har bedömts som ringa. Andra fall som beror på förbiseende eller slarv, exempelvis kortvarig otillåten utlåning av vapen, bör däremot i allmänhet inte föranleda återkallelse om det inte är fråga om upprepade brott. Även den som använder vapen för andra ändamål än det de är avsedda för bör enligt råden kunna fråntas rätten att inneha vapen. Det skulle då vara fråga om att t.ex. jaga med ett vapen som innehas för samlarändamål.

Ett flertal i och för sig mindre allvarliga brott och förseelser kan enligt råden tillsammans utgöra skäl för återkallelse, nämligen om de utgör tecken på att vapeninnehavaren inte kan anses fylla vapenlagstiftningens krav på omdöme, laglydnad och pålitlighet.

Beträffande den regelmässiga omprövningen av vapentillståndet vid grovt rattfylleri anges i råden att om det står klart att rattfylleriet var en engångsföreteelse hos en i övrigt nykter och skötsam person bör återkallelse kunna underlåtas. Likaså bör återkallelse som regel kunna underlåtas när det gäller den som vid något enstaka tillfälle omhändertagits enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. Upprepade händelser av detta slag under en kort tidsperiod, narkotikamissbruk eller missbruk av andra beroendeframkallande medel, bör enligt råden medföra återkallelse av tillståndet. Det samma gäller onykterhet i samband med jakt eller målskjutning.

En återkallelse bör enligt råden vidare övervägas då innehavaren drabbats av t.ex. allvarlig ålders- eller personlighetsförändring som ger utslag i aggressioner eller allvarlig psykisk störning. En återkallelse bör vidare övervägas vid fysisk sjukdom av sådan beskaffenhet att den påtagligt inverkar på förmågan att hantera vapnet och att fortsatt innehav kan medföra olycksrisk, t.ex. på grund av synfel. En läkare eller social myndighet bör i sådana fall yttra sig.

Ett vapentillstånd kan också återkallas om förutsättningarna för vapeninnehavet på ett väsentligt sätt förändrats i förhållande till omständigheterna vid tillståndsgivningen. Förutsättningarna kan enligt råden som regel sägas vara så ändrade att tillståndet bör kunna

återkallas, om omständigheterna är sådana att tillstånd inte skulle ha beviljats om frågan prövats i den nya situationen. Som exempel på en sådan situation anges att behov av vapnet inte längre föreligger. Den som inte är aktiv medlem i en skytteförening kan enligt råden normalt inte anses ha behov av ett målskyttevapen. Återkallelse skulle således kunna komma i fråga i dessa fall.

Av stor betydelse för polismyndigheternas hantering av återkallelseärenden är Regeringsrättens och kammarrätternas avgöranden. Regeringsrättsavgöranden som har särskild betydelse till ledning för rättstillämpningen refereras och publiceras i Regeringsrättens årsbok (RÅ). Bland referaten kan nämnas RÅ83 2:99, RÅ84 Ab 202, RÅ85 Ab 96 och Ab 159, RÅ86 Ref 80, RÅ89 Ref 17 och RÅ 91 Ref 34 som alla rör brister i den personliga lämpligheten. Några refererade fall angående de övriga återkallelsegrunderna har vi inte funnit. Av detta torde man kunna dra slutsatsen att dessa grunder sällan tillämpas. Genom att sprida information om Regeringsrättens avgöranden liksom kammarrättsavgöranden kan Rikspolisstyrelsen främja en enhetlig rättstillämpning i vapenärenden.

Reglerna om återkallelse av vapentillstånd är en viktig del av vapenlagstiftningen, både med hänsyn till vapeninnehavarnas rättssäkerhet och till intresset av att vapen inte missbrukas. Det är därför betydelsefullt att förutsättningarna för att återkalla ett vapentillstånd på ett klart sätt anges i vapenlagen. I motion Ju829 har framförts önskemål om en lagtext som mer detaljerat eller uttömmande än i dag anger möjliga skäl till återkallelse. Det kan diskuteras hur detaljerad lagtexten bör vara för att tillräckligt tydligt ange skälen för återkallelse av vapentillstånd (jämför prop. 1934:181 s. 25 och 26 och prop. 1949:95 s. 99). Enligt vår uppfattning är en tillfredsställande ordning att lagtexten anger de tre alternativa förutsättningarna för återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen eller att föra in sådan egendom till Sverige och att den närmare exemplifieringen av tänkbara situationer framgår av Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Vi föreslår en redaktionell ändring av reglerna för återkallelse av vapentillstånd.

Reglernas materiella innehåll har behandlats i lagstiftningsärende senast år 1991 (prop. 1990/91:130, JuU33, rskr. 300, SFS 1991:1181). Då betonades att vapentillstånd skall kunna återkallas vid ändrade förutsättningar. Särskilt avsågs att någon inte längre kan anses ha behov av vapnet (prop. s. 46 och 47). Lagtexten förtydligades i detta hänseende. Frågor om vapentillstånd kan återkallas när innehavare slutat delta i en skytteföreningens verksamhet har framförts till oss från allmänheten. Departementschefen anförde i nyss nämnda lagstiftningsärende, i frågan om ett vapentillstånd skall kunna

återkallas när innehavaren upphört att vara medlem i en skytteförening, att den som inte är med i en skytteförening normalt inte kan anses ha behov att ett målskyttevapen (s. 47). Som framgått ovan kan enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd behov av målskyttevapen inte anses föreligga hos den som inte är aktiv medlem i en skytteförening. Vi instämmer i dessa uttalanden och förutsätter att endast den som faktiskt skjuter regelbundet med sitt målskyttevapen anses ha behov av det.

Riksdagen har som nämnts relativt nyligen tagit ställning till återkallelsereglerna. Sedan dess har enligt vår uppfattning inget inträffat som gör det påkallat att se över de materiella förutsättningarna för att återkalla ett vapentillstånd. Detta kan inte heller anses ingå i vårt uppdrag.

Vi anser att reglerna om återkallelse av vapentillstånd i huvudsak är klart utformade. Bestämmelsen att ett vapentillstånd kan återkallas om det finns skälig anledning för det kan ge intryck av att vara för allmänt hållen. Vi har dock inte funnit något exempel på att den uttryckligen legat till grund för ett återkallelsebeslut. (Brister i innehavarens personliga lämplighet torde vara den mest tillämpade återkallelsegrunden.) Det kan emellertid finnas oförutsebara situationer då det skulle vara stötande om ett vapentillstånd inte kunde återkallas. Av det skälet behövs denna förutsättning för återkallelse.

Rikspolisstyrelsen föreskrifter och allmänna råd ger utförliga instruktioner om hur förekommande situationer bör bedömas. I dessa anvisningar återges bl.a. vad som anförts i lagförarbeten och hänvisas till rättsfall (även om det sistnämnda enligt vår uppfattning skulle kunna göras i större omfattning). Tillståndshavaren har möjlighet att överklaga polismyndighetens beslut till domstol. Vägledande avgöranden kan erhållas från Regeringsrätten. Sammanfattningsvis anser vi att bestämmelserna för återkallelse av vapentillstånd uppfyller godtagbara krav på rättssäkerhet.

4.3 Överklagande av beslut enligt vapenlagen

Vårt förslag: Polismyndighetens beslut att avslå en ansökan om vapentillstånd eller om tillstånd att driva yrkesmässig handel, beslut att återkalla ett sådant tillstånd liksom beslut i fråga om inlösen av vapen eller ammunition skall få överklagas till länsrätten. Kammarrätten skall få pröva ett överklagande från länsrätten endast om kammarrätten meddelat prövningstillstånd. Kammarrättens beslut att inte meddela prövningstillstånd skall få överklagas till regeringsrätten.

Polismyndighetens beslut i andra vapenärenden får liksom för närvarande överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får inte överklagas.

Vårt uppdrag innefattar enligt utredningsdirektiven att överväga om nuvarande bestämmelser om överklagande av beslut enligt vapenlagen är tillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt. Därvid skall beaktas de krav som den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna ställer på möjlighet till domstolsprövning. I motionerna Ju220 och 802 framförs önskemål om att länsstyrelsens beslut i tillståndsfrågor i syfte att uppnå en enhetlig praxis skall kunna överklagas till kammarrätten.

Nuvarande möjligheter att överklaga

Polismyndighetens beslut i vapenfrågor kan överklagas till länsstyrelsen. I den utsträckning som framgår av bestämmelserna i 42 § vapenlagen får länsstyrelsens beslut överklagas till kammarrätten. Detta gäller länsstyrelsens beslut i fråga om vapenhandlartillstånd, återkallelse av vapen, ammunitions- eller vapenhandlartillstånd eller fråga om inlösen av vapen eller ammunition, 18, 29, 30 och 31 §§ vapenlagen (2 kap. 10 § samt 6 kap. 1 och 2 §§). Kammarrättens avgörande kan som beskrivits i avsnitt 4.2 under vissa förutsättningar komma under Regeringsrättens prövning.

Länsstyrelsens beslut i andra vapenfrågor får inte överklagas. Detta gäller länsstyrelsens beslut om avslag på ansökan om vapen-, ammunitions- införsel- eller lånetillstånd, 8, 12, 14 resp. 23 §§ vapenlagen (2 kap. 2, 8 och 11 §§ resp. 3 kap. 8 §). Samma förhållande råder i fråga om avslag på ansökan att få ändra skjutvapen, beslut om särskilda förvaringsföreskrifter, beslut om förvaring hos myndighet, beslut att omhänderta vapen, förlängning av frist för bl.a. skrotning, anmaning

att lämna vapen och beslut om förordnande av provledare, 24, 27, 28, 32, 34 och 35 §§ vapenlagen (4 kap. 1 §, 2 kap. 5 §, 8 kap. 2 §, 6 kap. 3 §, 7 kap. 2 och 3 §§) samt 5 a § vapenförordningen.

Omprövning av beslut

Det kan finnas anledning att något belysa myndigheternas skyldighet att ompröva sina beslut i vissa fall. Reglerna trädde i kraft den 1 januari 1987 och kompletterade den befogenhet myndigheterna hade enligt praxis att ompröva beslut. Under tre förutsättningar som alla måste vara uppfyllda skall polismyndigheten i egenskap av första instans i vapenärenden ompröva sina beslut enligt reglerna om omprövning av beslut i 27 och 28 §§ förvaltningslagen (1986:223). (Detta gäller däremot inte beslut rörande polisens brottsbekämpande verksamhet, 32 § samma lag.) Det gäller antingen beslutet överklagats eller inte och bygger på uppfattningen att felaktiga beslut kan rättas snabbare, enklare och billigare om omprövning hos beslutsmyndigheten i klara fall ersätter prövning i högre instans.

Omprövning skall för det första göras om beslutet i fråga är uppenbart oriktigt. Myndigheten har således en skyldighet att ompröva sitt beslut då det är lätt för myndigheten att konstatera att beslutet är oriktigt. Normalt är myndigheten inte skyldig att göra någon mer ingående granskning av ett redan avgjort ärende annat än då den har särskilt anledning till det. Vid ett överklagande räcker det i allmänhet att myndigheten läser igenom klagandens skrivelse och det överklagade beslutet. Bara om denna genomläsning ger vid handen att utgången sannolikt bör vara en annan behöver myndigheten i allmänhet granska ärendet närmare. För det andra gäller omprövningsskyldigheten bara om beslutet kan ändras snabbt och enkelt, dvs. normalt om omprövning kan ske utan ytterligare utredning i ärendet. För det tredje får omprövning bara göras om det inte blir till nackdel för någon enskild person. Omprövningsskyldigheten gäller inte om beslutet överklagats och klaganden därvid begärt att beslutet tills vidare inte skall gälla (inhibition) eller om myndigheten redan har överlämnat handlingarna i ärendet till länsstyrelsen. En skyldighet att ompröva beslutet föreligger inte heller om särskilda skäl talar emot det.

Några närmare föreskrifter om hur det skall gå till när en myndighet omprövar sina beslut har inte ansetts nödvändiga (prop. 1985/86:80 s. 79). Ett omprövningsbeslut bör fattas på samma nivå, helst av samma beslutsfattare som det tidigare beslutet (jämför Hellners-Malmqvist, Nya förvaltningslagen, 1991 s. 345). Om de angivna förutsättningarna är uppfyllda skall myndigheten meddela ett nytt

beslut som återkallar eller ändrar det tidigare beslutet. Finns det ingen anledning till omprövning behöver myndigheten inte meddela något beslut i denna del. Har polismyndighetens beslut i ett vapenärende överklagats skall myndigheten i stället så snart det går se till att ärendet kommer under länsstyrelsens prövning. Gör polismyndigheten i stället en omprövning som resulterar i att beslutet står fast behöver den normalt sett inte meddela ett formligt beslut om detta. Det kan dock vara lämpligt att meddela länsstyrelsen att en omprövning skett och vad detta inneburit.

Partställning i vapenmålen

Innan vi går in på frågan om rätten till domstolsprövning och instansordningen vill vi kommentera partställningen i vapenmålen. I syfte att öka antalet vägledande avgöranden föreslog 1987 års vapenutredning (se SOU 1989:44 s. 151-159) att Rikspolisstyrelsen skulle ges rätt att överklaga alla beslut enligt vapenlagen, om det var av vikt för rättstillämpningen eller annars från allmän synpunkt att saken prövades av högre instans. Till stöd för förslaget åberopades främst ett par avgöranden i kammarrätten om återkallelse av vapentillstånd, där underinstansernas beslut om återkallelse av vapentillstånd upphävts beträffande personer som polismyndigheterna och länsstyrelserna funnit vara olämpliga att betros med vapen. Vidare anfördes att det förekommit att skilda kammarrätter bedömt lika fall på olika sätt.

Många remissinstanser uttryckte tvekan inför förslaget. Departementschefen anförde bl.a. att det naturligtvis är av stor betydelse med enhetlig praxis för ärenden enligt vapenlagen liksom vid all ärendehantering och att det inte får vara lokal praxis som avgör om ett tillstånd skall beviljas eller återkallas. Hon anförde vidare att Rikspolisstyrelsen på ett lika ändamålsenligt men mindre kostsamt sätt kan medverka till en enhetlig rättstillämpning genom att följa utvecklingen av överklagade ärenden och sprida information om betydelsefulla avgöranden av så väl länsstyrelser som förvaltningsdomstolar. Departementschefen ansåg att det inte fanns tillräckliga skäl att ge Rikspolisstyrelsen en partsställning i syfte att få en enhetligare praxis (prop. 1990/91:130 s. 51).

År 1989 tillkallades en parlamentariskt sammansatt kommitté för att se över domstolarnas uppgifter, arbetssätt och organisation. Kommittén antog namnet Domstolsutredningen. Utredningens direktiv begränsades år 1991 genom tilläggsdirektiv till att inte längre omfatta domstolarnas organisation. I december 1991 avgav utredningen betänkandet (SOU 1991:106) Domstolarna inför 2000-talet Arbetsuppgifter och förfaranderegler. Utredningen har bl.a. föreslagit att en

förvaltningsmyndighet, vars beslut överklagats till länsrätten eller kammarrätten skall få överklaga domstolens beslut i saken när domstolen ändrat myndighetens beslut. Som bakgrund diskuteras främst intresset för prejudikatbildning men också att komma till rätta med enskilda felaktiga beslut. Utredningen har även föreslagit att domstolen skall få uppdra åt den förvaltningsmyndighet som beslutat i saken att som part företräda det allmännas intresse i målet om den enskilda parten inte redan har en motpart. En sådan ordning skulle innebära fördelar i utredningshänseende. (SOU 1991:106 del A s. 480-511.)

Vi delar departementschefens ovan redovisade uppfattning angående Rikspolisstyrelsens möjlighet att överklaga. Vi vill i det sammanhanget påpeka att besluten i vapenmål inte har rättskraft utan frågorna kan prövas om. Att göra vapenmålen till en tvåpartsprocess skulle enligt vår uppfattning i onödan göra handläggningen tyngre, mer omständlig och tidskrävande samt mer kostsam utan att på samma gång medföra några beaktansvärda fördelar. Polismyndigheten har möjlighet att framföra synpunkter på ett vapenärende i samband med omprövningsförfarandet vid ett överklagat beslut. Detta kan göra handläggningen i senare led snabbare. Om det allmännas synpunkter på ett vapenmål inte tillräckligt tydligt framgår av polismyndighetens beslut eller yttrande återstår möjligheten för domstolen att inhämta yttrande från polismyndigheten eller Rikspolisstyrelsen.

Möjlighet till domstolsprövning

Vi övergår nu till frågan om möjlighet till domstolsprövning. När länsstyrelsens beslut i vissa vapenärenden inte får överklagas till domstol har ärendet i fråga redan prövats av två förvaltningsmyndigheter, först polismyndigheten med tillfälle till omprövning och därefter länsstyrelsen. Fråga är nu om det finns skäl att införa en möjlighet till domstolsprövning och om i sådana fall länsstyrelsen bör kvarstå som överprövningsmyndighet.

Utgångspunkt för bedömningen i fråga om domstolsprövning bör vara dels vad som ur rättssäkerhetssynpunkt är tillfredsställande, dels de krav som den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna ställer på en möjlighet till domstolsprövning.

De vapenärenden för vilka länsstyrelsen utgör sista instans innefattar en lämplighetsbedömning från ordnings- och säkerhetssynpunkt. Det är emellertid endast beslut som innebär avslag på ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen som enligt vår uppfattning kan anses ha en beaktansvärd betydelse för den enskildes rätt. T.ex kan ett avslags-

beslut i vissa fall medföra samma konsekvenser för sökanden som om det i stället varit fråga om ett återkallelsebeslut. Så är fallet om en person med tillstånd att inneha ett visst skjutvapen säljer detta för att ersätta det med ett annat liknande vapen och därvid nekas tillstånd att inneha det nya vapnet. Ett avslagsbeslut kan i vissa delar av landet ha en stor ekonomisk betydelse genom att sökandens möjligheter att livnära sig på jakt av visst slag begränsas. En tävlingsskytts utvecklingsmöjligheter kan påverkas genom att innehav av visst skjutvapen inte tillåts. En person som fått sitt vapentillstånd återkallat kan efter en karantäntid söka vapentillstånd för att ånyo börja tävlingsskjuta eller jaga. Ett avslag kan i denna situation ses som ett uttalande i fråga om återkallelsens längd.

Hos länsstyrelsen avgörs dessa besvärsärenden regelmässigt i form av beslut av en jurist (länsassessor) efter föredragning av en annan jurist. Det saknas anledning att tro annat än att en sådan handläggning fungerar bra. En förvaltningsdomstol, antingen det är fråga om en länsrätt bestående av en juristdomare med nämnd eller en kammarrätt med juristkollegial sammansättning, har emellertid en bättre kompetens och större erfarenhet av att pröva frågor där motstridiga intressen föreligger och som är av vitalt intresse för den enskilde. Vi finner därför att polismyndighetens beslut i fråga om avslag på ansökan om vapentillstånd redan av det skälet bör få överklagas till en förvaltningsdomstol.

Möjlighet till domstolsprövning har under senare tid införts i en mängd sammanhang. Utvecklingen styrs till stor del av Sveriges åtaganden enligt den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Samtliga Europarådets medlemmar är numera anslutna till konventionen eller väntas ansluta sig i en nära framtid. Sverige ratificerade konventionen den 4 februari 1952. Efterlevnaden av konventionen kontrolleras av kommissionen för de mänskliga rättigheterna och domstolen för de mänskliga rättigheterna, båda med säte i Strasbourg. Också Europarådets ministerkommitté har enligt konventionen vissa kontrollfunktioner. Genom Europarådsorganen har en omfattande praxis vuxit fram, varvid i synnerhet de avgöranden som meddelats av domstolen har stor betydelse. Det är därför av intresse att överväga om även konventionsåtagandena medför att en möjlighet till domstolsprövning bör införas för vissa vapenärenden innan vi övergår till frågan om hur instanskedjan bör se ut.

I detta sammanhang är det konventionens artikel 6:1 som är av intresse. Artikeln lyder i svensk översättning:

"Envar skall, när det gäller att pröva hans civila rättigheter och

skyldigheter eller anklagelse mot honom för brott, vara berättigad till rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför oavhängig och opartisk domstol, som upprättats enligt lag. Domen skall avkunnas offentligt, men pressen och allmänheten må utestängas från rättegången eller en del därav av hänsyn till sedligheten, den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten i ett demokratiskt samhälle, eller då hänsyn till minderåriga eller till parternas privatlivs helgd så kräva eller, i den mån domstolen så finner strängt nödvändigt, i fall då på grund av särskilda omständigheter offentlighet skulle lända till skada för rättvisans intresse."

Vad som i konventionen menas med civila rättigheter och skyldigheter kan inte utläsas ur konventionstexten men klargörs kontinuerligt genom domstolens avgöranden. Domstolen har fastslagit att artikeln är tillämplig under förutsättning att det föreligger en verklig tvist mellan en enskild person och någon annan person eller myndighet, att tvisten gäller en rättighet som har sin grund i den nationella rätten och att denna rättighet kan karakteriseras som en civil rättighet. Begreppet civil rättighet skall ges en självständig tolkning i förhållande till den nationella rätten och avse rättigheter och skyldigheter av privat natur oavsett vilket slags lag (civillag, handelslag, förvaltningslag osv.) som reglerar frågan och vilket slags myndighet (allmän domstol, förvaltningsmyndighet osv.) som är behörig. En rättighet i konventionens mening kan föreligga även när det enligt inhemsk rätt är fråga om att på huvudsakligen diskretionära grunder tillerkänna den enskilde en förmån av något slag.

Artikeln har av domstolen ansetts tillämplig på förfaranden som haft betydelse för enskilda personers äganderätt och som ibland gällt rätten att förvärva egendom och i andra fall rätten att behålla eller använda egendom. Artikeln har också tillämpats på fall som avsett rätten att bedriva viss ekonomisk verksamhet eller att få tillstånd av något slag som är av betydelse för möjligheterna att bedriva sådan verksamhet. (Beträffande den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och europadomstolens praxis se Danelius, Mänskliga rättigheter, 1993 s. 140-149 och Ds Ju 1986:3 Europarådskonventionen och rätten till domstolsprövning i Sverige.)

I de fall nu aktuella vapenärenden överklagas föreligger en verklig tvist om sökanden skall beviljas tillstånd enligt vapenlagen. Tvisten rör antingen sökandens personliga kvalifikationer eller dennes behov av ett skjutvapen. Oavsett om prövningen av en ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen skall ses som en fråga om äganderätt till viss egendom (t.ex. vapen med huvudsakligen prydnads- eller affektions-

värde) eller en rätt att bedriva en ekonomisk verksamhet (t.ex. jakt, tävling, vapensamling) så avser den enligt vår uppfattning en civil rättighet i konventionens mening. Således bör en rätt till domstolsprövning föreligga.

Rättsprövning

Det finns i och för sig redan en möjlighet till domstolsprövning i förvaltningsärenden. Genom den tidsbegränsade lagen (1988:205) om rättsprövning av vissa förvaltningsbeslut anpassades den svenska lagstiftningen till den europeiska domstolens praxis när det gäller rätt till domstolsprövning. Vid en förlängning av lagens giltighetstid anförde föredragande statsråd att arbetet med den översyn av olika författningar som bl.a. syftar till att svensk rätt skall tillgodose Europakonventionens krav på tillgång till domstolsprövning ännu inte är avslutat. Resultatet kan komma att inverka på rättsprövningslagens tillämpningsområde, och det kan på sikt leda till rättsprövningslagens särskilda regler om domstolsprövning blir överflödiga. (Prop. 1990/91:176 s. 8.)

Rättsprövning kan med vissa undantag begäras av enskild part i ett sådant förvaltningsärende hos regeringen eller förvaltningsmyndighet som rör något förhållande som avses i 8 kap. 2 eller 3 § regeringsformen. Härmed innefattas sådan myndighetsutövning mot enskilda personer som annars kan prövas av domstol endast efter ansökan om resning och där möjligheterna att överklaga i administrativ ordning har uttömts. Länsstyrelsens beslut om avslag på ansökan om vapentillstånd omfattas av denna möjlighet till rättsprövning.

Rättsprövningen görs av Regeringsrätten. Den innebär endast en prövning av om förvaltningsbeslutet i fråga står i överensstämmelse med gällande rättsregler. Om domstolen finner att beslutet strider mot någon rättsregel, skall den upphäva beslutet. I samband med tillkomsten av lagen om rättsprövning uttalade departementschefen att det angivna tillämpningsområdet med bred marginal täcker det som rimligen kan falla under konventionens begrepp "civila rättigheter och skyldigheter" (prop. 1987/88:69 s. 21). Lagen är tidsbegränsad och tillämpas för närvarande på beslut som meddelas från ikraftträdandet till utgången av år 1994.

Instansordningen

För närvarande kan polismyndighetens beslut att avslå en ansökan om att få driva yrkesmässig handel med vapen eller beslut att återkalla ett sådant tillstånd eller ett vapentillstånd liksom beslut i fråga om inlösen av vapen eller ammunition överklagas till först till länsstyrelsen och

sedan domstol. Det är som framgått vår uppfattning att även polismyndighetens beslut att avslå en ansökan om vapentillstånd bör kunna komma under domstolsprövning.

Vi har tagit del av vad domstolsutredningen anfört angående renodlingen av domstolarnas arbete. I linje med en renodling har utredningen ansett det vara att inte flytta besvärsprövningen från länsstyrelse till förvaltningsdomstol. En kvalificerad prövning av länsstyrelsen medför att domstolsprövningen lättare kan koncentreras till en instans och domstolarnas resurser utnyttjas på ett effektivt och rationellt sätt. Vid det fortsatta utvecklingsarbetet på länsstyrelsernas område kan saken givetvis komma i ett annat läge. Det är då utan större problem att anpassa domstolsprövningen till den situationen. (SOU 1991:106 del A s. 438 och 439.) Domstolsutredningens förslag i fråga om länsstyrelsens roll i instanskedjan är ännu inte berett i Justitiedepartementet.

Vårt uppdrag i denna del innefattar att ur rättsäkerhetssynpunkt överväga reglerna om överklagande. Därvid bör enligt vår mening stor vikt fästas vid intresset av att uppnå ett slutligt avgörande inom rimlig tid och med rimligt ianspråkstagande av enskildas och myndigheters resurser. Vi är därför tveksamma till betydelsen av länsstyrelsens prövning som medel att uppnå en bättre koncentration till en domstolsinstans och ett bättre utnyttjande av domstolarnas resurser. När det finns möjlighet till domstolsprövning bör enligt vår uppfattning polismyndighetens beslut få överklagas direkt till domstol. I övriga fall bör polismyndighetens beslut fortfarande få överklagas till länsstyrelsen.

Domstolsutredningen har som en principiell utgångspunkt anfört att att den första domstolsprövningen av ett förvaltningsärende alltid skall ske i länsrätt. Utredningen har därför föreslagit att länsrätt i princip blir första domstolsinstans i samtliga måltyper där kammarrätt i dag har denna funktion och anfört att det bör krävas mycket starka skäl för att frångå denna princip (del A s. 442). Följaktligen har utredningen föreslagit att länsrätten blir första domstolsinstans även i vapenmål (del B s. 187). Domstolsutredningens förslag har remissbehandlats och i denna del genomgående fått ett positivt mottagande.

Departementschefen har i budgetpropositionen anfört (prop. 1992/93:100 bil. 3 s. 25 och 93) att hon för egen del anser att utredningens principiella utgångspunkt är den riktiga och att tyngdpunkten i rättskipningen skall ligga i första instans också inom de allmänna förvaltningsdomstolarna. En ändrad instansordning behöver dock inte gälla samtliga måltyper. Hon har vidare anfört att det vore olyckligt om de nya förvaltningsdomstolsmål som allteftersom tillkommer under en övergångstid förs till kammarrätt som första

domstolsinstans för att sedan flyttas till länsrätt. I propositionen hemställde regeringen att riksdagen skulle godkänna de angivna riktlinjerna för instansordningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Riksdagen biföll regeringens hemställan (bet. 1992/93: JuU24, rskr. 1992/93:289).

Regeringen har som en första etapp i genomförandet av Domstolsutredningens förslag beträffande de allmänna förvaltningsdomstolarna i en proposition tagit upp vissa allmänna frågor som har samband med en ändrad instansordning (prop. 1993/94:133). Bl.a. behandlas frågan om prövningstillstånd i kammarrätten och om länsrätten skall vara första instans i studiestödsmålen och kriminalvårdsmålen. I en andra etapp under år 1994 avser regeringen att ta upp ytterligare måltyper som bör flyttas från kammarrätten till länsrätten när det gäller domstolsprövning i första instans.

Vi föreslår med beaktande av riksdagens och regeringens ställningstaganden att polismyndighetens beslut angående ansökan om vapentillstånd skall få överklagas till länsrätten. Enligt vår uppfattning bör länsrätten samtidigt blir första instans i de vapenmål som för närvarande överklagas till kammarrätten.

Frågan om domstolsprövning av normbeslut och förvaltningsbeslut behandlas för närvarande av Fri- och rättighetsutredningen (dir. 1991:119). Regeringen har i den nyss nämnda propositionen föreslagit sådana generella regler i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar som behövs för den nya ordningen med länsrätt som normal första domstolsinstans. Enligt förslaget bör uppräkningen i 14 § den lagen av länsrätternas måltyper tills vidare ersättas av en allmän regel som innebär att om det i lag eller annan författning föreskrivs att talan skall väckas vid eller fullföljas vid allmän förvaltningsdomstol skall det ske vid länsrätt. Vi har därför övervägt att i vårt lagförslag ange att polismyndighetens beslut i nu aktuella frågor får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Emellertid ingår i vår uppgift att språkligt öka vapenlagens tillgänglighet för den stora grupp av människor med skiftande bakgrund som den berör. Vi har i detta syfte valt att i lagtexten ange att polismyndighetens beslut får överklagas till länsrätten. Motsvarande ändring bör tills vidare göras i vapenförordningen.

Domstolsutredningen har föreslagit att förvaltningsprocesslagen (1971:291) och lagen (1946:807) om handläggning av vissa domstolsärenden skall ersättas av en lag om förfarandet i mål i förvaltningsdomstol och vissa mål i allmän domstol (domstolsförfarandelag). Förslaget har fått ett negativt mottagande under remissbehandlingen och arbetet inom Justitiedepartementet är nu inriktat på att revidera de båda lagarna med utgångspunkt i domstolsutredningens olika förslag.

Arbetet bedrivs med inriktning på att förslag till nya regler för ärenden, liksom för besvärsmål i hovrätt skall presenteras under första delen av år 1994 och att arbetet med att revidera förvaltningsprocesslagen skall påbörjas därefter. Av det skälet avstår vi från att föreslå följdändringarna i förvaltningsprocesslagen.

Prövningstillstånd i kammarrätten

Länsrättens avgöranden får överklagas till kammarrätten. Vapenärenden innefattar vanligtvis inte sådana rättsliga överväganden som kräver en domstol med juristkollegial sammansättning. Det skulle därför kunna anses som ett slöseri med resurser om vapenärendena av sökandena slentrianmässigt kom att föras till kammarrätten för att där prövas i sin helhet. För att en sådan prövning skall ske bör enligt vår uppfattning i vart fall kunna krävas att det vid en genomgång av domen och överklagandeskriften finns något som tyder på att länsrättens avgörande bör ändras.

Domstolsutredningen diskuterade om förvaltningsärenden fortsättningsvis skall kunna prövas i hela sin vidd först av två förvaltningsmyndigheter och därefter av två domstolar med åtföljande möjlighet till prövningstillstånd i Regeringsrätten. Frågan behandlades bl.a. utifrån vad som står att vinna genom att tillåta en prövning av t.ex. vapenmål i kammarrätten endast efter dispensprövning. Olika aspekter belystes såsom kammarrätternas möjlighet att koncentrera sitt överprövningsarbete på de mer svårbedömda fallen men också att det ligger i sakens natur att Regeringsrätten har bättre förutsättningar än kammarrätterna att bedöma ett måls prejudikatvärde (del A avsnitt 21). Sammanfattningsvis anförde utredningen att även om många faktorer talar för att ett dispenssystem bör införas i kammarrätterna, så är det inte rätt tillfälle att göra det nu. När erfarenheter vunnits av de reformer som genomförts eller föreslagits rörande kammarrättsarbetet, bör enligt utredningen frågan tas upp på nytt (del A s. 324).

Till betänkandet fogades två reservationer och ett särskilt yttrande angående prövningstillstånd i kammarrätt. Enligt dessa bör prövningstillstånd i kammarrätt - i varje fall för vissa målgrupper - införas redan nu. Många remissinstanser har anslutit sig till de synpunkter som fördes fram i reservationerna och det särskilda yttrandet och flertalet av dem som yttrat sig i frågan har ansett att krav på prövningstillstånd i kammarrätt - i varje fall för vissa målgrupper - bör införas redan nu. Ett fåtal har anslutit sig till utredningens bedömning och vill avvakta med en sådan reform.

I en därefter inom Justitiedepatementet upprättad departementspromemoria med titeln Prövningstillstånd i kammarrätt anförs att det

inte är aktuellt att redan nu införa generella regler om krav på prövningstillstånd i ledet länsrätt - kammarrätt. I första hand bör enligt promemorian krav på prövningstillstånd övervägas för de grupper av mål som redan har prövats av en eller flera förvaltningsmyndigheter innan de prövas av domstol. Men på samma sätt som det i fråga om vissa mål kan vara motiverat med ett undantag från regeln att den första domstolsprövningen skall ligga i länsrätt, kan det finnas skäl för ett undantag när det gäller krav på prövningstillstånd också för dessa grupper av mål. Frågan bör därför prövas målgrupp för målgrupp. En naturlig ordning är enligt promemorian att prövningen av frågan om prövningstillstånd skall införas eller inte för olika måltyper inledningsvis görs parallellt med det arbete som pågår att flytta ner målen i instanskedjan.

Eftersom det inte är aktuellt att generellt införa krav på prövningstillstånd för överklaganden från länsrätt till kammarrätt behövs det således dels regler om vilka målkategorier som skall omfattas av ett sådant krav, dels allmänna regler om tillståndsprövningen. Den senare regleringen behandlas i promemorian.

I promemorian föreslås att reglerna om prövningstillstånd i kammarrätt utformas efter mönster av vad som gäller för prövningstillstånd i hovrätt. Det innebär att prövningstillstånd får beviljas om det finns anledning att ändra länsrättens avgörande (ändringsdispens), om det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överprövning sker (prejudikatdispens) eller om det annars finns synnerliga skäl att pröva talan (extraordinär dispens). De grundläggande bestämmelserna om prövningstillstånd föreslås tas in i förvaltningsprocesslagen i en ny paragraf, 34 a §. Reglerna om vilka mål eller målgrupper som skall omfattas av krav på prövningstillstånd föreslås i stället tas in i den materiella lagstiftningen.

Promemorian har remissbehandlats. Alla remissinstanser har tillstyrkt förslaget i fråga om prövningstillstånd och har även tillstyrkt den lagtekniska lösningen. I prop. 1993/94:133 har regeringen föreslagit att kammarrätten skall få pröva ett överklagande från länsrätten endast om kammarrätten meddelat prövningstillstånd.

Vi vet, som domstolsutredningen påpekat, ännu inte resultatet av det pågående reformarbetet rörande kammarrätternas verksamhet, t.ex. vilka effekter den ändrade instansordningen kommer att ha på måltillströmningen. Vi förmodar att vapenärendena inte kommer att skilja sig från övriga jämförbara förvaltningsärenden i detta hänseende. Icke desto mindre är det enligt vår uppfattning inte rimligt att ett vapenärende fullt ut skall kunna prövas först av två förvaltningsmyndigheter - eller ens som det blir enligt vårt förslag av polismyndigheten - och därefter av två domstolar med möjlighet till pröv-

ningstillstånd i Regeringsrätten.

Ett system med krav på prövningstillstånd för att få länsrättens avgörande prövat i kammarrätten efter mönster av vad som gäller i hovrätt skulle tillfredsställa både önskemål om materiellt riktiga avgöranden och prejudikatbildning. Vi ansluter oss därför till det i promemorian och propositionen framförda förslaget. I propositionen föreslås erforderliga ändringar i förvaltningsprocesslagen träda i kraft den 1 oktober 1994. Vi utgår därför från den föreslagna 34 a § förvaltningsprocesslagen och föreslår att i vapenlagen tas in en bestämmelse med innebörd att kammarrätten får pröva ett överklagande från länsrätten endast om kammarrätten meddelat prövningstillstånd enligt 34 a § förvaltningsprocesslagen. På sådant sätt kommer de aktuella vapenärendena alltid att kunna prövas, förutom av polismyndigheten av länsrätten.

Kammarrättens beslut att meddela prövningstillstånd kan enligt vad som i allmänhet gäller sådana beslut inte överklagas. Det finns för övrigt ingen motpart som skulle kunna överklaga. Kammarrättens beslut att inte meddela prövningstillstånd kan överklagas till Regeringsrätten. I fråga om överklagande av beslut som har meddelats före den föreslagna lagändringens ikraftträdande bör äldre bestämmelser gälla.

4.4 Inköp och förvaring av ammunition, förvaring av vapen samt ansvarsfrihet vid ammunitionsinnehav

Förvärv av ammunition genom ombud

Vår bedömning: Nuvarande regler om förvärv av ammunition genom ombud bör bestå.

I motionerna Ju815 och Ju829 kritiseras reglerna om inköp och förvaring av ammunition. Motionärerna anser att bestämmelserna är onödiga och tillkrånglade och att de medför stora besvär och obehag för jägarna. Särskilt nämns behovet av att i glesbygd kunna utnyttja anhöriga och jaktkamrater för inköp av ammunition och att mellan användningstillfällena kunna lämna både vapen och ammunition kvar t.ex. i föräldrahemmet när man återvänder till bostadsorten.

Den 1 januari 1992 skärptes reglerna i vapenlagen för inköp och förvaring av ammunition (SFS 1991:1181). Tidigare var i princip all jaktammunition tillståndsfri och skytteföreningarna tillhandahöll sina

medlemmar ammunition. Enligt gällande rätt, som huvudsakligen återfinns i 12 § vapenlagen (2 kap. 8 §) får den som har tillstånd att inneha ett visst vapen för skjutning även inneha ammunition till vapnet. Det innebär således att det krävs särskilt tillstånd för att inneha ammunition som inte passar det egna vapnet eller ammunition till ett vapen man innehar för annat ändamål än skjutning, t.ex. ett samlarvapen. Detta medför bl.a. att det inte är tillåtet att för egen eller någon annans räkning inneha ammunition som inte passar till ett vapen man själv har tillstånd för.

Ammunition får enligt 13 § vapenlagen (2 kap. 9 §) bara överlåtas till den som har rätt att inneha ammunitionen i fråga. Detta innebär praktiskt att den som köper eller på annat sätt förvärvar ammunition måste kunna visa upp sitt bevis om vapentillstånd för säljaren eller annan överlåtare om denne inte t.ex. genom tidigare kännedom är förvissad om att köparen har rätt att inneha ammunitionen. Några berättigade intressen hos personer med vapentillstånd bedömdes av departementschefen inte kränkas genom denna ordning. (Prop. 1990/91:130 s. 35.) Är köparen okänd för säljaren, får han styrka sin behörighet att köpa ammunition genom att visa upp bevis om sitt vapentillstånd och legitimation.

Ammunition kan enligt samma lagrum förvärvas genom ombud. En person med eget vapentillstånd kan således med stöd av en fullmakt förvärva ammunition åt en annan person som har tillstånd att inneha ett sådant vapen som ammunitionen är avsedd till. Om förvärvet sker från någon som varken känner ombudet eller uppdragsgivaren krävs att ombudet kan förete en skriftlig fullmakt. I sådana fall skall ombudet också kunna visa upp tillståndet för det vapen som ammunitionen skall användas till. Ombudet skall vidare kunna legitimera sig och visa upp ett bevis om eget vapentillstånd. Ombudets vapentillstånd behöver dock inte avse samma typ av vapen. Hans bevis om vapentillstånd visar hans allmänna behörighet att handskas med ammunition. Möjligheten att förvärva ammunition genom ombud motiveras särskilt av behovet i glesbygd att kunna lämna sådana uppdrag åt andra. Förfarandet vid ombudsförsäljning ansågs av departementschefen inte ställa för stora anspråk på dem som köper och säljer ammunition. Det konstaterades att det inte är någon ovanlig åtgärd med behörighetskontroll i andra viktiga sammanhang. (Prop. 1990/91:130 s. 36.)

Reglerna för inköp och förvaring av ammunition, liksom av skjutvapen, är av grundläggande betydelse för att hindra kriminalitet. De skärptes efter förslag av 1987 års vapenutredning. Kommitténs betänkande (SOU 1989:44) remissbehandlades och det övervägande antalet remissinstanser var positiva till lagförslagen, som därefter i huvudsak genomfördes. Det råder således en bred enighet om behovet

av en sträng kontroll av innehav och bruk av skjutvapen och ammunition. Antalet väpnade rån har ökat markant under senare år, vilket visar att ett restriktivt förhållande till skjutvapen och ammunition fortfarande är i hög grad påkallat för hindra brott.

De i motionerna påtalade besvär som den stränga vapenlagstiftningen medför för jägare och andra som har ett berättigat intresse att förvärva och inneha ammunition är svåra att undvika. Den extra omgång det innebär att följa sålunda uppställda regler får enligt vår mening i princip bäras med jämnmod. Olägenheterna måste vägas mot nödvändigheten att i största möjliga utsträckning söka motverka att vapen och ammunition kommer i orätta händer. Innan bestämmelserna i fråga infördes förekom att ammunition till illegala vapen och för brottsliga syften köptes fritt hos vapenhandlare. Reglerna får emellertid självfallet inte vara onödigt krångliga och besvärliga.

Reglerna för överlåtelse av ammunition genom ombud kan aktualiseras i olika sammanhang. Situationen kan förmodas i undantagsfall vara sådan att den person som presenterar sig hos säljaren egentligen inte är ett ombud utan rättsligt sett ett bud eller en transportör. Vi tänker då bl.a. på situationen att en person som har vapentillstånd och som sedan tidigare är känd för säljaren vid ett telefonsamtal meddelar sin avsikt att köpa sådan ammunition som han har behörighet att inneha, samt att ett bud (t.ex. släkting) skall komma och hämta ammunitionen. Om försäljaren med sin kännedom om köparen och dennes förhållanden anser att det föreslagna förfarandet är betryggande och kan godtas så har köpet skett genom anbud och accept vid telefonsamtalet. Personen som hämtar ammunitionen är då endast att se som transportör av ammunitionen. Transportören har ingen rätt att inneha ammunitionen för egen räkning. Det ligger i sakens natur att ammunitionen skall transporteras på ett säkert sätt i enlighet med 28 a § andra stycket vapenlagen (5 kap. 4 §) och utan dröjsmål överlämnas till uppdragsgivaren. I en sådan situation bör det endast vara köparens vapentillstånd som är av intresse för säljaren. Vid detta betraktelsesätt, som bygger på att de inblandade har personlig kännedom om varandra och att ett vilseledande således inte kan misstänkas föreligga, utgår vi från att säljaren bara godtar att lämna ut ammunitionen till transportören när han på goda grunder kan anta att allt är i sin ordning. Vissa av de praktiska svårigheter som åsyftas i motionerna är inte så besvärande som motionärerna antar.

I de fall då det verkligen är fråga om en överlåtelse genom ombud är 12 och 13 §§ vapenlagen (2 kap. 8 och 9 §§) tillämpliga. Dessa regler bör enligt vår uppfattning bestå.

Tidsfrist för förvärv av ammunition

Vårt förslag: Ett tillstånd att inneha ammunition för andra ändamål än skjutning skall meddelas utan att en tidsfrist gäller för förvärvet av ammunitionen.

Enligt 12 § tredje stycket vapenlagen är tillstånd för innehav av ammunition för andra ändamål än skjutning endast giltligt om ammunitionen förvärvas inom viss tid. Denna tidsfrist kan enligt vår uppfattning sättas i fråga. Den kan uppfattas som onödigt krångel och besvär av dem det berör, som ju för övrigt inte förbrukar den ammunition de förvärvar. Om något inträffar som gör att förutsättningarna för tillståndet inte längre finns kan det återkallas av polismyndigheten i enlighet med 30 § vapenlagen (6 kap. 1 §). Det finns därför ingen anledning att tidsbegränsa tillstånden. Det väsentliga är inte vid vilken tidpunkt ammunitionen förvärvas utan att den mängd ammunition tillståndet avser inte överskrids. Vi föreslår därför att tillstånd att inneha ammunition för andra ändamål än skjutning skall meddelas utan att en tidsfrist gäller för förvärvet av ammunitionen.

Förvaring av skjutvapen eller ammunition

Vår bedömning: Vapen bör som regel tas om hand av innehavaren.

Vårt förslag: Förvaringsreglerna för skjutvapen skall inte gälla för effektbegränsade vapen och vapen som gjorts varaktigt obrukbara.

Vid förvaring av skjutvapen eller ammunition skall innehavaren ta hand om skjutvapnen eller ammunitionen och hålla egendomen under sådan uppsikt att det inte är fara för att någon obehörig kommer åt den. Gällande bestämmelser finns huvudsakligen i 26 § vapenlagen (5 kap. 1 - 3 §§). Skjutvapen eller ammunitionen skall förvaras under säkert lås om inte förvaring sker i säkerhetsskåp. Uttrycket säkert lås innebar en skärpning i förhållande till vad som gällde före den 1 januari 1992. Ett säkert lås skall innebära ett gott stöldskydd. Lås av enkel och lättforcerad konstruktion godtas inte. Varken inlåsning i vanlig garderob eller ett vapenställ kan anses fylla kraven. Syftet med förvaringsreglerna är att effektivt förhindra tillgrepp av vapen och

ammunition. Departementschefen anförde vid reglernas införande att det är absolut nödvändigt med ändamålsenliga förvaringsföreskrifter. (Prop. 1990/91:130 s. 41.)

Enligt reglerna om långtidsförvaring i 26 § tredje stycket vapenlagen (5 kap. 3 §) får en vapeninnehavare deponera sina skjutvapen eller ammunition hos någon annan för högst tre år, t.ex. vid en längre utlandsvistelse, sedan anmälan gjorts hos polismyndigheten. Förvaring får inte ske hos den som är under 18 år eller som kan antas komma att missbruka skjutvapnet eller ammunitionen. Vid deposition för längre tid än tre år måste en ansökan om innehavstillstånd göras (RPS FS 1992:2, FAP 551-3).

Som påpekats i motion Ju815 kan praktiska fördelar i vissa fall vinnas om en person med tillstånd att inneha ett skjutvapen får förvara vapnet eller ammunitionen hos någon på den ort där han främst brukar vapnet eller ammunitionen och inte behöver föra utrustningen med sig till hemmet, som kanske ligger i en annan del av landet.

Enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till vapenlagstiftningen gäller följande. Polismyndigheten bör i samband med att tillstånd beviljas pröva om särskilda förvaringsvillkor skall föreskrivas. Vapnets farlighet och beskaffenhet i övrigt skall vara avgörande för vilken typ av förvaring som bör krävas. Även antalet vapen som innehavaren har är av betydelse. Har flera medlemmar i samma familj som bor i gemensam bostad vapen bör familjens totala vapeninnehav avgöra frågan om behov av förvaringsföreskrift. En förvaringsföreskrift bör meddelas i ett särskilt beslut med anvisning om hur överklagande skall gå till. Förvaring hos annan person än vapeninnehavaren bör kunna medges undantagsvis. Ett sådant undantag kan t.ex. vara att en son eller dotter, som bott och förvarat sina vapen i föräldrahemmet, flyttar till egen lägenhet men avser att även fortsättningsvis jaga på föräldrarnas marker. Vid förvaring hos en sådan annan person bör alltid en särskild förvaringsföreskrift meddelas. Förvaringsföreskrift bör utfärdas för såväl licenshavaren som för den som förvarar vapnet. Av förvaringsföreskriften bör framgå att vapenförvararen inte äger rätt att bruka vapnet utan att vapenlagens regler om lån av vapen är uppfyllda. (RPS FS 1992:2, FAP 551-3.)

Huvudregeln när det gäller förvaring av vapen är således och bör enligt vår mening även fortsättningsvis vara att vapen tas om hand av innehavaren. Detta är bl.a. en förutsättning för att polisen i sin tjänsteutövning skall kunna göra rimliga antaganden om var vapen finns. I undantagsfall kan emellertid beaktansvärda behov finnas att förvara vapnet hos någon annan. Det framgår såväl av Rikspolisstyrelsens författningssamling som av nu aktuella motioner. Polismyndig-

heten kan som framgått ovan medge att vapen förvaras hos annan än innehavaren. I samband med detta föreskrivs hur förvaringen skall gå till. Ett sådant medgivande bör enligt vår uppfattning kunna lämnas i den omfattning det efterfrågas när beaktansvärda behov finns och då förvaring kan ordnas på betryggande sätt t.ex. då en son eller dotter, som bott och förvarat sina vapen i föräldrahemmet, flyttar till egen bostad men även fortsättningsvis skall jaga på föräldrarnas marker.

Det framförda önskemålet att kunna förvara skjutvapen hos någon annan än innehavaren är således redan tillgodosett även om det inte är känt bland alla jägare. Det kan också vara så att vapenärendena inte behandlas med den enhetlighet som bör eftersträvas. Vi förutsätter att Rikspolisstyrelsen kommer att vidta nödvändiga åtgärder.

Ett centralt databaserat vapenregister

I detta sammanhang aktualiseras frågan om ett centralt databaserat vapenregister. Om polisen får anmälan om pågående hot eller skottlossning och personer som är folkbokförda i en annan del av landet misstänks vara inblandade så skulle ur ett sådant register snabbt kunna läsas ut vilka vapen de misstänkta personerna har. Ur ett sådant register skulle också kunna utläsas var ett vapen förvaras. Vapenutredningen prövade frågan om ett centralt databaserat vapenregister (SOU 1989:44 s. 205-226). Stor vikt fästes vid sårbarhets- och sekretessfrågor. Utredningen kom fram till att frågan om ett centralt vapenregister i allt väsentligt förlorat sin aktualitet genom att en övergång till lokalt förda datavapenregister pågick och att detta väl tillgodosåg tillståndsmyndigheternas och allmänhetens behov av större effektivitet i tillståndsgivningen (s. 224 och 225). Sedan vapenutredningen avgav sitt betänkande har både tillgången på vapen och användningen av illegala vapen i samband med brott ökat. Ett centralt databaserat vapenregister bör enligt vår uppfattning åter övervägas. Vi utgår från att utvecklingen inom datatekniken även med beaktande av sårbarhetsaspekter kan möjliggöra ett register med fullständiga sökmöjligheter för polisen. Frågan om ett centralt vapenregister ingår emellertid inte i vårt uppdrag och vi har under hand fått reda på att Rikspolisstyrelsen utreder förutsättningarna för ett sådant. Vi nöjer oss därför med detta påpekande.

Effektbegränsade och varaktigt obrukbara skjutvapen

Ett kolsyre-, luft- eller fjädervapen som är avsett för målskjutning eller ett harpunvapen får enligt 5 § andra stycket vapenlagen (2 kap. 1 § andra stycket) innehas utan tillstånd om det har en begränsad effekt i förhållande till andra jämförliga skjutvapen. Vapenlagens

förvaringsbestämmelser är dock tillämpliga på dessa effektbegränsade vapen och på vapen som gjorts varaktigt obrukbara.

Enligt 26 § första stycket vapenlagen (5 kap. 1 §) är den som innehar ett skjutvapen skyldig att ta hand om och hålla det under sådan uppsikt att det inte är fara för att någon obehörig kommer åt det. Därutöver gäller bestämmelserna i 26 § andra stycket vapenlagen (5 kap. 2 §) om förvaring av skjutvapen. Fr.o.m. den 1 juli 1992 skall skjutvapen som inte hålls under uppsikt förvaras i säkerhetsskåp. Om så inte är fallet skall, om det går utan avsevärd svårighet, en vapendel tas bort från vapnet så att det inte kan användas. Vapnet och vapendelen skall förvaras separat under säkert lås eller annat betryggande sätt. Mer detaljerade förvaringsföreskrifter finns i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till vapenlagstiftningen RPS FS 1992:2 FAP 551-3.

Av vad departementschefen anförde i samband med den senast ändringen av förvaringsbestämmelserna (prop. 1990/91:130 s. 41) framgår att dessa främst syftar till att förhindra att vapen kommer i orätta händer. Vi instämmer i uppfattningen att vapen skall förvaras så att inte obehöriga kommer åt dem. Emellertid kan förvaringsbestämmelserna uppfattas som onödigt krångliga och besvärliga när det gäller effektbegränsade vapen och vapen som gjorts varaktigt obrukbara. Enligt vår uppfattning motiverar inte dessa vapens begränsade farlighetsgrad att de omfattas av samma stränga förvaringsbestämmelser som övriga vapen. Vi föreslår därför att förvaringsbestämmelserna inte skall tillämpas på effektbegränsade vapen och vapen som gjorts varaktigt obrukbara.

Ansvarsfrihet vid vissa ammunitionsinnehav

Vår bedömning: Nuvarande regler om ansvarsfrihet vid ringa fall av otillåtet innehav av ammunition bör bestå.

Motionerna Ju803 och 822 behandlar utformningen av bestämmelserna om ansvarsfrihet vid ringa fall av innehav av ammunition. Det kan enligt motionärerna finnas skäl att tillåta innehav av ammunition i en ringa mängd som går utöver den ansvarsfria, dels för att det kan finnas ett berättigat ändamål t.ex. undervisning eller demonstration, dels för att ammunitionen kan finnas kvar sedan den var tillståndsfri. Väsentligen samma önskemål har framförts i en skrivelse daterad den 30 september 1993 från Svenska Jägareförbundet.

Allt innehav av ammunition utan tillstånd är straffbart enligt 38 § 4 p. vapenlagen (9 kap. 2 § d). Den som uppsåtligen eller av oaktsam-

het innehar ammunition utan att ha rätt till det kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. I ringa fall skall dock ansvar inte ådömas. Departementschefen anförde i samband med att tillståndsreglerna för ammunitionsinnehav ändrades att vissa bagatellartade innehav normalt inte torde bli föremål för straffrättsliga ingripanden men föreslog inte ett uttyckligt undantag för dessa. (Prop. 1990/91: 130 s. 66.) Bestämmelsen om frihet från ansvar i ringa fall kom till när lagförslaget behandlades i riksdagen. Utskottet ansåg att det straffbara området borde klarare framgå av lagen. Således borde undantas innehav av enstaka patroner och ett helt obetydligt souvenirinnehav och liknande bagatellartade innehav, om inte särskilda omständigheter motiverade annat. I sistnämnda avseende tänkte utskottet på ammunition som påträffas i t.ex. knarkarkvartar eller under liknande omständigheter. (Bet. 1990/91 JuU33 s. 30.)

Det finns således ett visst utrymme att straffritt inneha en liten mängd patroner utan tillstånd om inte särskilda omständigheter motiverar annat. Att inneha annan ammuniton än den som omfattas av innehavarens vapentillstånd får betraktas som en ovana med grund i den tid ammunitionen i fråga var tillståndsfri. Sådana innehav är enligt vår uppfattning inte godtagbara och bör inte uppmuntras. Ammunitionen i fråga kan på olika sätt komma till brottslig användning. Nuvarande regler kan inte anses vara till någon beaktansvärd nackdel för jägare och andra som har ett berättigat intresse att inneha vapen och ammunition. Vi föreslår därför inte någon lagändring i denna fråga.

4.5 Lasersikten

Vårt förslag: Lasersikten skall omfattas av vapenlagen. Lasersikten som förvärvats innan lagens ikraftträdande och för vilka tillståndsansökan avslås skall lösas in av staten. För lasersikten som löses in skall betalas ersättning med ett belopp som motsvarar marknadsvärdet.

I motionen Ju801 föreslås att tillståndsplikt införs för lasersikten i anledning av att sådana kan användas vid våldsbrott.

Av 1 och 2 §§ vapenlagen (1 kap. 2 - 4 §§) framgår vilka föremål som är att betrakta som skjutvapen och som således är tillståndspliktiga enligt vapenlagen. Inga sikten omfattas av tillståndsplikten.

Lasersikten sänder en ljusstråle som kan göras kompakt och skapa en lysande röd punkt på det föremål som strålen träffar. Punkten blir

svagare på ett längre avstånd och för att den skall kunna ses kan därför en kikare ingå i siktet. Strålen reflekterar olika bra beroende på vilket material den träffar. Är ett lasersikte monterat på ett skjutvapen behöver vapnet inte hållas vid ögat för att skytten skall med hjälp av den röda punkten kunna se att vapnet är riktat mot målet när han skjuter.

Vi har uppmärksammat att lasersikten marknadsförs i Sverige och att det därvid åberopas många användningsområden t.ex. träning, utbildning, jakt och säkerhetsändamål.

Laser kan också användas vid träning då ett pinnliknande förmål inkluderande en laseranordning stoppas in i pipan på ett skjutvapen för att vid "avfyrning" med en röd punkt markera träff på en måltavla eller en bildskärm. Laseranordningen ersätter vid dessa tillfällen ammunitionen.

Laser används även i yrkesmässig verksamhet bl.a. i olika konstruktionssammanhang, t.ex. vid bygg- och vägarbeten. Strålen riktas då mot en viss punkt för att avteckna en rät linje. Laser förekommer också i medicinska sammanhang. Laser klassbestäms enligt Statens strålskyddsinstituts författningssamling med hänsyn till strålningsegenskaperna. De lasersikten som finns i handeln är enligt uppgift klassade i någon av de lägsta klasserna och är i princip ofarliga för ett oskyddat öga.

Laser har allmänt antagits vara siktmedel vid flera uppmärksammade våldsbrott riktade mot personer med utländsk härkomst som nyligen inträffat i Stockholmstrakten. Vid våra underhandskontakter med olika polismyndigheter och Rikspolisstyrelsen har inte framkommit något som tyder på att lasersikten i andra fall skulle ha använts vid våldsbrottslighet i Sverige. Emellertid råder enligt vår uppfattning ingen tvekan om att lasersikten skulle kunna användas vid allvarlig brottslighet och att därför samhällets uppmärksamhet är påkallad.

Behov av lasersikten på skjutvapen kan endast föreligga under mycket speciella förhållanden. Därför är det enligt vår uppfattning befogat att låta lasersikten omfattas av vapenlagens regler och således bli föremål för tillståndsplikt. Vi förutsätter att förhållandevis få tillstånd kommer att ges.

De personer som behöver lasersikten har redan fått sin lämplighet att inneha skjutvapen prövad i samband med att de erhöll vapenlicens. Ett smidigt sätt att hantera tillståndsfrågan skulle därför vara att tillåta dem som har tillstånd att inneha ett vapen för skjutning att utan särskilt tillstånd även inneha ett lasersikte. Det skulle innebära att vapentillstånd måste visas upp för vapenhandlaren vid förvärv av ett lasersikte (jämför ammuntionsförvärv). Vi har därför övervägt att föreslå att den som får inneha ett visst vapen för skjutning även får

inneha ett lasersikte till vapnet. Lagtekniskt skulle det innebära att lasersikten omfattas av vapenlagens bestämmelser och att en specialregel medgav att lasersikten i vissa fall kunde förvärvas tillståndsfritt. Ett regleringssätt som ger alla personer med vapentillstånd rätt att förvärva lasersikten skulle emellertid kunna leda till att ett onödigt stort antal lasersikten kom i omlopp dels genom att ett stort antal vapenägare genom den marknadsföring som förekommer kom att anse sig ha behov av lasersikten, dels genom brott. Enligt vår uppfattning bör i stället lasersikten vara föremål för tillståndsplikt oavsett vem som önskar förvärva ett sådant.

Det är oklart hur många lasersikten som för närvarande finns och för vilka tillstånd inte kan komma att ges. Enligt allmänna rättsgrundsatser som har kommit till uttryck i 33 och 36 §§ vapenlagen (7 kap. 1 och 4 §§) bör enligt vår uppfattning dessa lasersikten lösas in av staten till marknadspris.

Vi föreslår således att lasersikten skall omfattas av vapenlagen. Det medför att lasersikten tas in i den uppräkning av föremål som skall betraktas som skjutvapen som finns i 1 § andra stycket vapenlagen (1 kap. 3 §). De lagändringar som vi föreslår bör träda i kraft den 1 januari 1995. I enlighet med den ordning som förut har tillämpats i liknande fall bör en övergångsbestämmelse meddelas i samband med att lasersikten förs in under vapenlagens tillämpningsområde. Det bör innebära att ett lasersikte som förvärvats innan lagens ikraftträdande får innehas utan tillstånd fram till den 1 juli 1995 eller tills en dessförinnan gjord ansökan har blivit slutligt prövad. Ett lasersikte för vilket en tillståndsansökan har avslagits bör lösas in av staten. För lasersikten som löses in skall betalas ersättning med ett belopp som motsvarar marknadsvärdet.

Som framgår längre fram i avsnitt 6 om kostnadskonsekvenser får våra förslag inte öka statsutgifterna. Om vi föreslår något som innebär en utgiftsökning skall vi anvisa besparingar inom samma eller närliggande områden. Med den allmänna inrikting att upprätthålla säkerheten i vapenlagstiftningen som vårt arbete har är det svårt att peka på sådana besparingsmöjligheter. Det går inte utan vidare att på ett tillförlitligt sätt uppskatta vad ett inlösenförfarande skulle komma att kosta. Eftersom lasersikten normalt varken förekommer vid jakt eller tävling utgår vi från att det endast finns en tämligen begränsad mängd och att ett inlösenförfarande därför skulle innebära endast en marginell kostnad för staten.

Den som vid lagens ikraftträdande innehar ett lasersikte och som underlåter att före den 1 juli 1995 ansöka om vapentillstånd har förlorat rätten till inlösen och kan dömas för vapenbrott enligt 9 kap. 1 § lagförslaget. Lasersiktet kan i sådana fall förverkas enligt 9 kap. 5 § samma förslag.

4.6 Samlarvapen

Vårt förslag: Tillstånd skall undantagsvis kunna meddelas för skjutning med samlarvapen.

I motion Ju816 hemställs att vapenlagen ändras så att det blir tillåtet att skjuta även med samlarvapen vid t.ex. provskjutningar i samband med tekniska undersökningar, forskning och studier för jämförelser. Till utredningen har kommit in en skrivelse daterad den 4 augusti 1993 med bilagor från Svenska Vapenstiftelsen med samma önskemål.

Tillstånd att inneha ett skjutvapen kan enligt 9 § vapenlagen (2 kap. 3 §) ges för vapen som har prydnadsvärde, samlarvärde eller särskilt affektionsvärde för den sökande. I sådana fall får innehavaren inte skjuta med vapnet. Tillståndet får, liksom vad gäller innehav av skjutvapen i övrigt, meddelas endast om det kan antas att vapnet inte kommer att missbrukas eller användas i strid med avsett ändamål.

Om innehavaren av ett brukbart samlarvapen vill kunna använda vapnet för skjutning måste han bedömas ha behov av det. I förarbetena till bestämmelsen anges att innehav av ett vapen såväl för skjutning som därför att det har ett affektionsvärde inverkar på bedömningen av vilka ytterligare vapen sökanden kan anses ha behov av eller om sökanden kan anses ha behov av vapnet vid sidan av de andra vapen som han har tillstånd för. Ett brukbart vapen kan ha stort affektions- eller prydnadsvärde samtidigt som sökanden ändå vill kunna använda vapnet för skjutning. I sådana fall görs en bedömning av sökandens totala behov. Skulle mängden vapen bli stor kan det ur säkerhetssynpunkt finnas skäl att förena tillståndet med krav på särskild förvaring eller annat villkor som polisen bedömer nödvändigt. (Prop. 1990/91: 130 s. 57.) Nuvarande lydelse av 9 § vapenlagen trädde i kraft den 1 januari 1992 och innebar ett förtydligande av gällande ordning (prop. s. 32).

Den som ansöker om tillstånd att inneha ett vapen för skjutning skall enligt 5 § vapenförordningen visa sig kunna handha ett sådant vapen som ansökan avser. Detta gäller inte om ansökan avser innehav för annat ändamål, t.ex. att vapnet skall ingå i en samling. Enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till vapenlagstiftningen måste särskilda krav ställas på en vapensamlares personliga kvalifikationer. Det bör vidare stå klart att vederbörande har ett seriöst intresse för verksamheten. (RPS FS 1992:2, FAP 551-3.) Den som har fått tillstånd att inneha ett samlarvapen har emellertid inte visat att han kan handha vapen praktiskt på ett sådant sätt som avses i 5 § förordningen. Det kan därför enligt vår uppfattning inte vara rimlig att

generellt tillåta att skjutning sker med samlarvapen utan att även tillstånd föreligger att inneha vapnet för skjutning. Däremot anser vi det inte föreligga något hinder mot att i undantagsfall tillåta skjutning med samlarvapen. Det gäller främst då vapentekniska skäl föreligger. Vi föreslår därför att särskilt tillstånd att skjuta med samlarvapen skall kunna medges. Denna dispensmöjlighet bör tillämpas restriktivt.

4.7 Utbyte av extra vapendelar

Vårt förslag: En tillståndspliktig vapendel som är försliten eller på annat sätt obrukbar skall få bytas mot en ny likadan under förutsättning att den gamla skrotas. Bytet skall anmälas till polismyndigheten.

I en skrivelse daterad den 16 december 1992 och som har överlämnats till utredningen har Frivilliga skytterörelsen hemställt att bestämmelserna om vapentillstånd ändras så att en skytt inte behöver söka nytt vapentillstånd vid utbyte av en extrapipa till tävlingsgeväret SAUR 200 STR. Rikspolisstyrelsen har i ett yttrande den 8 mars 1993 anfört att det är av största betydelse att myndighetskontrollen över försäljning och förvärv av vapen och vapendelar inte försvagas. Frivilliga skytterörelsens förslag skulle skulle innebära ett avsteg från denna princip och styrelsen har därför avstyrkt det.

Enligt 1 § vapenlagen (1 kap. 3 §) skall vad som gäller skjutvapen gälla bl.a. pipor till skjutvapen. Det innebär att förutom licens för innehav av ett skjutvapen för skjutning måste den som även vill ha en eller flera extra pipor till vapnet ha särskild licens för dessa. Om den pipa som utgör en ordinarie del av vapnet förslits eller på annat blir obrukbar får den utan särskilt tillstånd bytas ut mot en ny likadan pipa enligt 24 § vapenlagen (4 kap. 2 §). Om däremot en extra pipa blir sliten eller på annat sätt obrukbar erfordras ett nytt vapentillstånd för att byta ut den. Denna skillnad kan enligt vår uppfattning inte anses motiverad.

En pipa som på grund av slitage eller på annat sätt blivit obrukbar och bytts ut bör skrotas. Med skrotning av skjutvapen eller tillståndspliktig vapendel avses enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till vapenlagstiftningen att vapnet eller vapendelen förstörs så att ingen vital del kan komma till användning igen (RPS FS 1992:2 FAP 551-3).

Den som har tillstånd att inneha en extra pipa som på grund av slitage eller av annan orsak blivit obrukbar och som önskar byta ut

denna mot en ny kommer efter bytet fortfarande bara att ha en extrapipa om den gamla skrotas. Pipan är i och för sig inte identisk med den som tillståndet avser men genom att den nya pipans nummer anmäls till polismyndigheten kan ändå myndigheternas kontroll över handeln med vapen och vapendelar upprätthållas. Detta gäller särskilt eftersom intyg enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter skall utfärdas över skrotningen för efterföljande ändring i vapenregistret, och den som tar emot vapen för skrotning enligt 40 § vapenförordningen skall föra förteckning över mottagna vapen. Det bör således vara tillåtet att byta ut en försliten extra pipa mot en ny likadan om den gamla skrotas. Vi föreslår därför att en tillståndspliktig vapendel som skrotas utan tillstånd skall få bytas ut mot en likadan. Bytet skall anmälas till polismyndigheten som utfärdar ett nytt tillståndsbevis. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör föreskriva det närmare förfarandet.

4.8 Signalvapen

Vår bedömning: Skrivelsen föranleder ingen åtgärd.

Till utredningen har överlämnats en skrivelse daterad den 12 februari 1993 i vilken John Stern & Aktiebolag föreslår att viss nödsignalsutrustning som laddas med patroner skall kunna innehas utan särskilt tillstånd.

Sedan den 1 januari 1988 (SFS 1987:1008) gäller enligt 1 § vapenlagen (1 kap. 3 §) reglerna för skjutvapen också signalvapen som laddas med patroner. I förarbetena anfördes bl.a. att möjligheterna att missbruka dessa anordningar är stor, att det förekommer att de manipuleras så att skarpa skott kan avlossas och att de också när de används för sitt egentliga ändamål kan vara farliga med hänsyn till risken att någon träffas av en utskjuten signal- eller lysprojektil. Departementschefen ansåg det vara välmotiverat att vapenlagens regelsystem blev tillämpligt på anordningar av det här slaget. Han tillade att behovet av signalanordningar t.ex. vid sjö- eller fjällräddningssammanhang i stor utsträckning kan tillgodoses genom olika slags pyrotekniska produkter men att tillstånd att inneha signalvapen givetsvis bör kunna beviljas för seriös användning. Tillståndsplikten bedömdes därför inte medföra några större olägenheter för allmänheten (prop. 1986/87:154 s. 11). Vi delar departementschefens då framförda uppfattning och anser inte att någon ny omständighet inträffat som bör föranleda en ändring i tillståndsplikten. Vi föreslår därför inte någon åtgärd i anledning av skrivelsen.

4.9 Tårgasanordningar

Vår bedömning: Sådana sprayer avsedda för självförsvar som innehåller tårgas eller andra tårretande ämnen bör omfattas av vapenlagens regler för skjutvapen. Sprayer som innehåller ämnen med morfinliknande effekter och som ger en temporär bedövning eller förlamning bör också omfattas. Sådana sprayer som innehåller ämnen som inte är irritationsframkallande, t.ex. livsmedelsfärg, bör däremot inte vara tillståndspliktiga.

Det förekommer att sprayer (skyddssprayer) av olika slag som är avsedda att användas som försvarsvapen vid överfall marknadsförs. Frågan uppkommer hur dessa sprayer skall bedömas beträffande tillståndsplikt och om vapenlagens nuvarande uppräkning av tillståndspliktiga föremål på ett tillfredsställande sätt drar gränsen mellan tillståndspliktiga och tillståndsfria föremål.

Vapenlagens regler för skjutvapen gäller enligt 1 § 1 vapenlagen (1 kap. 3 § a) även anordningar som till verkan och ändamål är jämförliga med skjutvapen. I 1 § 5 (1 kap. 3 § e) nämns särskilt tårgasanordningar. Därmed torde även avses andra anordningar som till verkan och ändamål är jämförliga (jämför prop. 1973:166 s. 134).

På utredningens begäran har Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL) i en skrivelse daterad den 27 oktober 1993 yttrat sig över förekomsten av tårgasanordningar och andra jämförliga anordningar. SKL har därvid delat in sprayerna i grupperna A-C efter de irritationsframkallande ämnen sprayerna innehåller. Försvarets forskningsanstalt (FOA) har på utredningens begäran yttrat sig i en skrivelse daterad den 8 december 1993 över sprayernas farlighetsgrad. FOA har ansett att den uppdelning av sprayerna som SKL gjort kan vara användbar även vid en klassificering efter farlighetsgrad men lagt till gruppen D. FOA har begränsat sin bedömning av farlighetsgraden till den situation i vilken skyddssprayer kan tänkas användas. FOA har anfört att man när det gäller farlighetsbedömningen inte enbart kan bedöma det ingående ämnets eller de ingående ämnenas giftighet (toxicitet) utan man bör även beakta att ingående ämnen kan påverka giftigheten av varandra (interaktioner). Drivgaser och beståndsdelar från vapnet kan också påverka giftigheten. Detta försvårar enligt FOA bedömningen och gör den osäker - i vissa fall omöjlig.

Följande indelning av de aktuella sprayerna kan således göras.

A. Sprayer som innehåller tårretande-, slemhinne- och hudirriterande ämnen benämnda tårgas.

De ämnen som benämns tårgas är i huvudsak två: 1-kloracetofenon (CN) och 2-klorbensylidenmalononitril (CS, i Sverige även benämnd K62). Dibens (b,f)-1,4-oxazepin (CR) kan också räknas dit. CN var tidigare den dominerande aktiva substansen men har under 1970-talet ersatts med CS. I svenska polisens tårgasutrustning utgörs den aktiva substansen av CS. I gruppen tårgas ingår flertalet skyddssprayer.

Utmärkande för tårgaserna uppger FOA vara att de har en omedelbart retande effekt på ögon, hud och slemhinnor redan i låga koncentrationer. I praktiken kan skadliga och dödande effekter enbart uppträda då någon utsätts för mycket höga koncentrationer. Detta kan exempelvis inträffa när tårgasfacklor används i begränsade utrymmen. Även om dödsfall har beskrivits, är de även i detta fall ovanliga.

När det gäller tårgasspray bedömer FOA det som osannolikt att livshotande skador skulle kunna åstadkommas. Det skulle kunna vara tänkbart att hos en person med allergi för tårgas utlösa en kramp i struphuvudet som obehandlad skulle kväva den exponerade. I realiteten torde enligt FOA de skador som kan uppkomma vid insatser av tårgasspray begränsa sig till hud, ögon och slemhinnor i luftvägar och munhåla. Skadorna blir i allmänhet lokala och bör, enligt FOA, bortsett från irritation inte ge bestående men. De svåraste skadorna ses enligt FOA:s bedömning om sprayen avfyras nära ansiktet och vid användning av spray innehållande CN, som är den giftigaste av tårgaserna. CN i pulverform eller som aerosol (partiklar eller vätskedroppar i gasfas) kan pressas ned i hornhinnan och ge mekaniska skador med hornhinnegrumling och nedsatt syn som bestående men. Lokala hudskador med blåsbildning kan även uppträda.

Det är enligt FOA inte troligt att lösningsmedel och drivgaser i sig kan ge skadliga effekter. Eventuella skador efter användning av spray innehållande den i Sverige vanliga CS kan förväntas bli lindrigare. Allergiska hudreaktioner finns rapporterade efter upprepad exponering för såväl CN som CS.

För den händelse någon personkategori skulle ges tillstånd att använda skyddsspray bedömer FOA sprayer som innehåller tårgasen CS mest lämpade. Skälet är att detta ämnes skadliga effekter är acceptabla och dessutom väl dokumenterade. Erfarenhet av sådana anordningar finns dessutom inom landet.

B. Sprayer innehållande andra tårretande ämnen än de tårgaser som nämnts under A.

Hit kan hänföras olika typer av pepparextrakt, där den aktiva substansen är capsaicin. Senapsolja med den aktiva substansen

allylisotiocyanat kan också ingå i denna grupp. Hit räknas de s.k. pepparsprayerna liksom diverse produkter som uppges vara lämpade som skydd mot bitska hundar m.m. (Antidog, Selbstschutz gegen Mensch und Tier m.fl.).

Capsaicins farmakologiska och giftiga effekter är, anför FOA, väl dokumenterade i internationell vetenskaplig litteratur. Capsaicin frisätter en signalsubstans (substans P) i smärtnerven, vilket sannolikt delvis förklarar ämnets effekter. Capsaicin är kraftigt irriterande på ögon, hud och slemhinnor. Vid upprepad exponering för capsaicin kan dock denna effekt minska. Man kan till och med använda capsaicin i smärtlindrande salvor mot t.ex. bältros. Använder man peppar i kosten utsätts man för capsaicin. Skador på luftvägar och lungor, dock utan bestående men, har rapporterats hos arbetare som berett stora kvantiteter peppar. Enligt FOA har på senare år pepparspray använts i polisiära sammanhang i vissa länder t.ex. vid upplopp. Huruvida denna användning skulle kunna ge bestående skador på ögon, hud och slemhinnor är inte väldokumenterat. Trots bristfällig dokumentation kan man enligt FOA våga anta att de skadliga effekterna borde vara beskedliga.

Senapsoljan består av flyktig allylisotiocyanat. Den förekommer liksom capsaicin ofta i olika livsmedelsprodukter. Senapsoljan är irriterande på ögon, hud och slemhinnor. Dess effekt påminner enligt FOA åtminstone kvalitativt om capsaicin. Skadliga effekter på ögon, hud och slemhinnor av senapsoljespray har inte rapporterats. Trots detta kan man enligt FOA:s bedömning knappast anta att eventuella skador skulle vara av allvarlig natur.

C. Sprayer som innehåller diverse ämnen som inte är direkt irritationsframkallande.

Hit räknas ämnen som anses lämpade som skydd och som samtidigt kan märka ut angriparen. Livsmedelsfärger kan ingå i dessa sprayer. Vissa av dessa ämnen är studerade ur giftighetssynpunkt. Emellertid är deras skadlighet vid användning i spray mycket sällan eller aldrig dokumenterade. Man kan likväl enligt FOA förmoda att giftigheten ät låg vid denna användning. Bland dessa sprayer som tillkommit de senaste åren kan nämnas Zum, Fredaren, Safety Spray, Dye Witness och Defendex.

D. Sprayer eller andra jämförliga anordningar med innehåll som ger en temporär bedövning eller förlamning.

Det finns enligt FOA uppgifter som tyder på att denna typ av spray skulle förekomma. Tänkbara ämnen i sådana sprayer är substanser med morfinliknande effekter, t.ex. fentanylderivat eller ämnen med

atropinlik effekt t.ex. skopolamin. Det är inte möjligt att här ange hur effektiv denna typ av spray skulle kunna vara. Men skulle den vara mycket effektiv måste den enligt FOA betecknas som alltför farlig för att användas av privatpersoner.

Avgörande för om det skall krävas tillstånd att inneha en skyddsspray är som nämnts enligt 1 § vapenlagen (1 kap. 3 §) om sprayen är

1. till verkan och ändamål jämförlig med ett skjutvapen,
2. en tårgasanordning, eller
3. en annan till verkan och ändamål jämförlig anordning.

Av genomgången av de sprayer som enligt SKL:s och FOA:s erfarenheter förekommer i landet kan enligt vår uppfattning följande slutsatser dras.

Sprayer ur kategori A innehåller tårgas. De utgör följaktligen tårgasanordningar. De bör därför enligt vapenlagen behandlas som skjutvapen och får således inte innehas utan tillstånd.

Sprayer ur kategori B innehåller andra tårretande ämnen än tårgaser. De får på grund av sina verkningar anses jämförliga med tårgasanordningar. Även dessa sprayer bör därför omfattas av vapenlagens regler för skjutvapen och vara tillståndspliktiga. Som påpekas i specialmotiveringen har vi för att förtydliga i lagtexten förutom tårgasanordningar uttryckligen tagit med andra anordningar som till verkan och ändamål är jämförliga.

Sprayer ur kategori C innehåller ämnen som inte är direkt irritationsframkallande. De kan enligt FOA förmodas ha låg giftighet. Vi utgår från att de främst är allmänt obehagliga att få på sig och ofta har till syfte att för framtida identifiering märka ut en angripare. De bör därför varken till verkan eller ändamål vara att jämföra med skjutvapen och utgör inte tårgas eller är jämförliga med tårgas. Sådana sprayer omfattas därför inte av vapenlagens regler för skjutvapen.

Sprayer ur kategori D ger en temporär bedövning eller förlamning. Lagtekniskt skulle dessa sprayer kunna bedömas som anordningar som till verkan och ändamål är jämförliga med skjutvapen, 1 § 1 vapenlagen (1 kap. 3 § a). Sedan den 1 januari 1992 behandlas tårgasanordningar emellertid särskilt i lagtexten. Vi har därför och med hänsyn till att sprayerna ur kategori D har en prestationsnedsättande verkan valt att hänföra dem till anordningar som till verkan och ändamål är jämförliga med tårgasanordningar, 1 § 5 (1 kap. 3 § e). De bör enligt vapenlagen jämställas med skjutvapen och vara tillståndspliktiga. Även andra lagar torde kunna vara tillämpliga på dessa sprayer. Vi tänker då främst på narkotikastrafflagen (1968:64) och lagen (1992:860) om kontroll av narkotika.

Vid bedömningen av om tillstånd skall ges att inneha en skyddsspray

skall en prövning av behov och kompetens göras på samma sätt som i fråga om övriga skjutvapen. I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till vapenlagstiftningen, RPS FS 1992:2 FAP 551-3 anges som förutsättning för tillstånd till innehav av vapen för skyddsändamål att sökanden styrker sin förmåga att hantera vapnet. Det anges vidare att tillståndsgivningen beträffande gaspistoler eller andra likartade vapen - t.ex. spray - bör vara mycket restriktiv och att tillstånd endast bör beviljas undantagsvis, när ett synnerligen starkt behov föreligger.

Vi har i vår granskning av de skyddssprayer som finns eller antas finnas på marknaden kommit fram till att vapenlagens nuvarande reglering väl fyller sitt ändamål vad gäller att dra gränsen mellan vad som är tillståndspliktigt och tillståndsfritt. Vi har däremot inte gjort någon egen bedömning av i vilken utsträckning tillstånd bör ges att inneha skyddssprayer.

Frågan om skyddssprayer har emellertid aktualiserats under hösten 1993 genom att Rikspolisstyrelsen i sin rapport Försöksverksamhet med livvaktsskydd för hotade kvinnor m.m. - ett regeringsuppdrag (RPS rapport 1993:6) bl.a. har anfört att möjligheten för en kvinna att avvärja åtminstone ett första angrepp ökar om hon har tillgång till tårgas- eller pepparspray. Innehav av sådana sprayer bör enligt rapporten därför övervägas oftare än vad som sker i dag. Innehavet bör tidsbegränsas och behovet av skydd koninuerligt följas upp. Utbildning måste enligt rapporten ges beträffande när vapnet får användas och hur det skall ske.

Regeringen har genom beslut den 18 november 1993 uppdragit åt Rikspolisstyrelsen att utvärdera den försöksverksamhet som till följd av rapporten inletts med att ett antal personer, i samband med att de tilldelats s.k. trygghetspaket, beretts möjlighet till innehav av skyddssprayer. Utvärderingen bör enligt beslutet omfatta bl.a. frågorna om tårgas- eller pepparspray kan utgöra ett effektivt skydd för hotade kvinnor och om innehavet av ett sådant förvarsmedel upplevs såsom en trygghet för den hotade. Därutöver är utvärdering avsedd att belysa riskerna för att försvarsmedlet missbrukas eller på annat sätt föranleder skada. Utvärderingen skall ges in till Justitiedepartementet senast den 1 januari 1995.

5 Paintballvapen

Vår bedömning: Paintballvapen som används vid stridspel och liknande får anses vara avsedda för målskjutning. Förutsatt att tillåten anslagsenergi inte överskrids utgör de sådana effektbegränsade vapen som det enligt vapenlagen inte krävs tillstånd för den som fyllt 18 år att inneha.

Tillstånd att inneha icke-effektbegränsade paintballvapen bör meddelas synnerligen restriktivt.

Enligt utredningens direktiv skall vi studera förekomsten och användningen av paintballvapen samt bedöma vapnens farlighet och riskerna för missbruk. På grundval av denna bedömning skall vi ta ställning till om tillstånd till innehav av vapen för paintballskytte och därmed jämförlig verksamhet bör meddelas samt hur ammunition till painballvapen skall bedömas. Till utredningen har lämnats över en skrivelse från Rikspolisstyrelsen daterad den 29 januari 1993. I den anförs bl.a. önskemål om att de bestämmelser som reglerar painballvapen blir behandlade i samband med en översyn av vapenlagen. Vi har studerat paintballvapen och fått sådana demonstrerade för oss på Statens kriminaltekniska laboratorium. Vi har från det danska justitieministeriet inhämtat att paintballvapen i Danmark anses vara tillståndspliktiga enligt vapenlagen. Frågan har ännu inte prövats av domstol i Danmark.

Paintballvapen är benämningen på en typ av kolsyredrivna vapen som till utseende påminner om stridsvapen. Dessa vapen laddas med ampuller som består av ett gelatinskal och ett innehåll av flytande färg. Vapen och ammunitionen används vid stridsliknande spel och lekar.

Enligt 5 § vapenlagen (2 kap. 1 § 2 st.) krävs inte tillstånd för den som fyllt 18 år att inneha, driva handel med eller föra in effektbegränsade vapen. Sådana skjutvapen är antingen harpunvapen eller kolsyre-, luft- eller fjädervapen och är avsedda för målskjutning. De skall ha en i förhållande till andra jämförliga skjutvapen begränsad effekt.

Enligt 1 a § vapenförordningen skall ett kolsyre-, luft- eller fjäder-

vapen anses ha en begränsad effekt om en projektil från vapnet fyra meter från pipans myning har en anslagsenergi som är mindre än tio joule. När det gäller hel- eller halvautomatiska vapen av dessa slag är motsvarande gräns tre joule.

Utgångspunkt för bedömningen av om innehav av paintballvapen för närvarande är tillåtet utan tillstånd är således vilken anslagsenergi skjutvapnen har och om stridsspelen kan anses utgöra målskjutning.

På de paintballvapen som undersökts på Statens kriminaltekniska laboratorium har en anslagsenergi mellan cirka nio och fem joule uppmätts. Dessa vapen är således inte automatiska utan kräver en omladdningsrörelse för varje färgampull. Hel- eller halvautomatiskt paintballvapen används på grund av den låga tillåtna anslagsenergin inte i stridslekarna.

Stridsliknande spel och lekar med paintballvapen förekommer under olika namn såsom överlevnadsspel, paintballgames och survivalgames. Deltagarna skjuter på varandra med färgampuller där färgen rinner ut och markerar träff. En träff från cirka tio meters håll kan visserligen förorsaka smärta och medföra blåmärken men det har inte kommit till vår kännedom att någon fått allvarliga skador vid paintballaktiviteter. Ampullen kan kylas och blir då avsevärt mycket hårdare. Verksamheten bedrivs kommersiellt på banor utomhus i skogsområden eller inomhus i t.ex. före detta industrilokaler. Det förekommer också paintballskytte i ideell regi genom olika föreningar.

Stridsspelen sker enligt vad vi under hand fått kännedom om ofta enligt regler fastställda av EPSF European Paint Sport Federation som är en intresseorganisation.

Reglerna innebär i huvudsak följande. Stridspelen sker på en plan. Spelarna är indelade i två lag om maximalt 10 spelare. Helautomatiska vapen får inte användas. Vapnen måste vara drivna med kolsyra och ha godkända behållare samt kontrolleras kronografiskt av en tävlingsfunktionär före start, dvs. kulans hastighet mäts. Plus- och minuspoäng kan erhållas enligt en fastställd tabell. Pluspoäng ges bl.a. för erövring av motståndarlagets flagga, träff på motståndarlagets spelare, som då får lämna plan och behållen egen flagga när spelet är slut. Minuspoäng ges för bl.a. fysiska övergrepp mot spelare och funktionärer och annat osportsligt uppträdande samt brott mot säkerhetsbestämmelserna. Skjutavstånd är minimum fem meter. Färgampullerna får inte vara kylda så de blir hårda och inte går sönder. Skyddsmask måste bäras. Kläderna bör vara heltäckande och måste vid tävling vara rena från tidigare färgmarkeringar och får bl.a. inte vara sådana att färgampullerna studsar. Kamouflageklädsel rekommenderas men försvarets M-90 kamouflagedräkt får inte användas. Deltagarna måste omedelbart rätta sig efter direktiv från domare och säkerhetschef.

Det förekommer som krav för att delta i stridspel att deltagarna undertecknar en ansvarsförbindelse för skador som kan uppstå i samband med spelet eller i övrigt vid hantering av vapen eller annan utrustning.

Det är svårt att göra en uppskattning av omfattningen av paintballvapen och stridsspel i landet. De skjutvapen som används är som regel importerade. Hel- eller halvautomatiska vapen uppfattas som tillståndspliktiga. Importen avser därför effektbegränsade vapen. Vapnen tillverkas eller görs om speciellt för att lagligen kunna säljas på den svenska marknaden. Vid de undersökningar av paintballvapen som görs på Statens kriminaltekniska laboratorium har ännu inte påträffats ett svensktillverkat vapen. Mängden paintballvapen i Sverige går därför bara att uppskatta ungefärligt till mellan 25 000 och 100 000 stycken. Intresseorganisationen EPSF uppskattar att 85 000 personer regelbundet deltar i paintballaktiviteter. Som exempel kan nämnas att i Höganäs deltog när detta skrevs 260 medlemmar i Kullens Skyttesällskap i painballverksamhet som drivs av en specialsektion inom sällskapet och cirka 500 personer använde paintballbanan regelbundet. Kullens Skyttesällskap är medlem i Frivilliga Skytterörelsen och Svenska Svartkruts Federationen. Många anser emellertid paintballverksamhet oseriös och de etablerade skytteorganisationerna håller ofta viss distans till verksamheten.

Det har inte framkommit något som tyder på att vapen med en otillåten anslagsenergi används vid stridspelen. Tvärtom verkar vapnen inför dessa tillfällen kontrolleras just ur den synvinkeln.

I stridsspelen får de deltagande lagen poäng för varje träff med en färgampull som lagets spelare får in på någon av motståndarlagets spelare. Vi anser att paintballvapnen därför får anses avsedda för målskjutning. Detta innebär att paintballvapen som inte är automatiska och som har en anslagsenergi som är mindre än tio joule således är att bedöma som effektbegränsade vapen och därför enligt 5 § andra stycket vapenlagen (2 kap. 1 §) inte är tillståndspliktiga enligt vapenlagen för den som fyllt 18 år. Vår bedömning innebär inte att spel och lekar med sådana paintballvapen kommer att falla utanför all reglering. För den händelse att deltagarna ofredar andra personer eller orsakar skada på personer eller egendom kan straff- och skadeståndsrättsliga regler tillämpas.

Övriga paintballvapen, dvs. de som på grund av kraften i sin anslagsenergi inte är att bedöma som effektbegränsade, är således tillståndspliktiga. Vi har svårt att se något behov av att bedriva målskjutning med icke-effektbegränsade paintballvapen. Tillstånd för innehav av sådana vapen bör därför meddelas synnerligen restriktivt.

Färgampullerna är enligt vår uppfattning inte jämförbara med

ammunition i vapenlagens mening. Vapenlagen bör därför inte anses tillämplig på dem.

En omständighet utan avgörande betydelse vid vår bedömning men som ändå bör påpekas är de administrativa svårigheter och kostnadskonsekvenser som skulle uppstå om tillståndsplikt infördes för de effektbegränsade painballvapnen. Polismyndigheterna skulle få att handlägga mellan 25 000 och 100 000 nya tillståndsärenden. De vapen för vilka tillståndsansökan avslogs skulle lösas in av staten till marknadspris enligt de principer som redogjorts för i avsnitt 4.5 om lasersikten.

Paintball är en relativt ny företeelse i Sverige. Verksamheten innefattar enligt vår mening inte några sådana risker som går utöver vad gäller för övriga vapen med samma effekt. Vi anser att verksamheten om den består och huvudsakligen bedrivs med effektbegränsade vapen inte behöver regleras med några särskilda lagstiftningsåtgärder. Den faller in under vapenlagens bestämmelser och behöver därför inte omnämnas särskilt i lagtexten. Våra bedömningar i fråga om paintballvapen kommer därför endast till uttryck i detta betänkande.

En viss vaksamhet från samhällets sida är med hänsyn till paintballverksamhetens natur och den ökande spridningen av verksamheten likväl påkallad.

6 Kostnadskonsekvenser

För oss liksom för andra kommittéer och särskilda utredare gäller de allmänna tilläggsdirektiv som utfärdats den 16 februari 1984 (dir. 1984:5) angående förslagens inriktning. Enligt dessa direktiv får våra förslag inte öka de offentliga utgifterna eller minska statsinkomsterna. Om vi föreslår något som innebär utgiftsökning eller inkomstminskning, skall vi visa hur det skall finansieras. Det skall enligt direktiven ske genom att vi anger konkreta förslag till rationaliseringar eller omprövningar som innebär besparingar inom vårt område eller närliggande områden. Förslagen skall således kunna genomföras med oförändrade eller minskade resurser.

Våra förslag kommer att innebära nya kostnader för utfärdande av skjutvapenpass, medgivande av att personer bosatta i Sverige förvärvar skjutvapen i andra EG-medlemsstater och förflyttningsbeslut för utförande av handeldvapen ur Sverige. För dessa kostnader bör emellertid sådana avgifter tas ut att full kostnadstäckning uppnås - jämför 5 § avgiftsförordningen (1992:191), 61 § vapenförordningen och 25 § krigsmaterielförordningen. Genom vårt förslag att skjutvapen utan tillstånd skall få tas med till Sverige för tillfällig användning vid jakt eller tävling kommer kostnaderna för sådana tillståndsärenden å ena sidan att minska men motsvarande avgifter å andra sidan inte flyta in.

Vårt förslag att länsrätten skall vara första domstolsinstans i vapenmål är i linje med de principer departementschefen angett bör råda. Kostnadskonsekvenserna för ett allmänt genomförande av en ändring av instansordningen i förvaltningsärenden har behandlats av domstolsutredningen (SOU 1991:106 del A s. 707-713). Enligt vår uppfattning ingår konsekvenserna av vårt förslag rörande ändrad instansordning för vapenärenden i huvudsak i denna bedömning. Att vissa av polismyndighetens beslut i vapenärenden inte längre skall prövas av länsstyrelsen påverkar inte detta i nämnvärd utsträckning.

Vi utgår från att vårt förslag om införande av en möjlighet till domstolsprövning av beslut om avslag på ansökan om vapentillstånd endast kommer att medföra marginella kostnader som bör kunna rymmas väl inom de resurser som enligt domstolsutredningens beräkningar frigörs vid ett genomförande av den utredningens förslag.

Vårt förslag att införa prövningstillstånd i kammarrätten för vapenmål bör i någon mån medföra att ytterligare resurser frigörs.

Vi har tagit del av vad domstolsutredningen anfört om möjligheten att införa avgifter för parterna för vissa måltyper i kammarrätten och Regeringsrätten (del A s. 345-348). Enligt vår uppfattning föreligger inte något principiellt hinder mot att ta ut en mindre avgift vid ett överklagande i vapenmålen.

I avsnitt 4.5 har vi behandlat kostnadsaspekten beträffande vårt förslag att låta lasersikten omfattas av vapenlagen.

Vårt förslag att i vissa fall utan särskilt tillstånd tillåta utbyte av extra vapendelar innebär att nytt tillståndsbevis efter anmälan skall utfärdas av polismyndigheten. Eventuella kostnader för detta bör täckas genom avgifter liksom de kostnader som kan uppstå för att ge särskilt tillstånd att skjuta med samlarvapen.

I övrigt bör våra förslag inte medföra några förutsebara kostnadskonsekvenser.

7 Specialmotivering

En separat sammanställning över paragraferna i vapenlagen och deras motsvarighet i vårt förslag fogas till detta betänkande som *bilaga 2*.

1 kap.

I detta kapitel finns bestämmelser om den föreslagna vapenlagens tillämpningsområde.

1 §

Paragrafen är ny och anger vad lagen handlar om.

2 §

Paragrafen motsvarar 1 § första stycket i nuvarande vapenlag. Texten har justerats språkligt.

3 §

Paragrafen motsvarar 1 § andra stycket i nuvarande vapenlag.

Förutom tårgasanordningar nämns även andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar. Detta innebär ett tydliggörande av vilka anordningar som omfattas av lagstiftningen (jämför prop. 1973:166 s. 134). Tårgasanordningar och andra skyddssprayer behandlas i avsnitt 4.9.

Lasersikten har förts in under vapenlagens tillämpningsområde. Detta behandlas i avsnitt 4.5.

Tillståndsplikt för vissa signalvapen behandlas i avsnitt 4.8.

I övrigt har endast språkliga justeringar gjorts i förhållande till gällande lydelse.

Av 11 kap. 1 § a framgår att regeringen får föreskriva att vapenlagen eller vissa föreskrifter i lagen även skall tillämpas i fråga om andra föremål som är särskilt ägnade att användas vid brott mot någons liv, hälsa eller personliga säkerhet.

4 §

Paragrafen motsvarar 2 § i nuvarande vapenlag och har endast justerats språkligt.

5 §

Paragrafen motsvarar 3 § första stycket nuvarande vapenlag.

6 §

Paragrafen motsvarar 3 § andra stycket nuvarande vapenlag och har endast justerats språkligt.

7 §

Paragrafen motsvarar 4 § i nuvarande vapenlag och har endast justerats språkligt.

8 §

Paragrafen motsvarar 44 § i nuvarande vapenlag och har endast justerats språkligt.

9 §

Paragrafen är ny och innehåller en upplysning om att utförsel av skjutvapen regleras i lagen (1992:1300) om krigsmateriel. Föreskrifter finns också i förordningen (1992:1303) i samma ämne.

2 kap.

I kapitlet har de bestämmelser som rör tillståndsfrågor samlats.

1 §

Paragrafen motsvarar 5 § första - tredje styckena nuvarande vapenlag.

Bestämmelsen anger när vapentillstånd krävs. I klargörande syfte har lagts till att det krävs tillstånd att inneha ammunition. Att den som har tillstånd att inneha ett visst vapen för skjutning utan ytterligare tillstånd även får inneha ammunition till vapnet framgår av 8 §.

Uttrycket effektbegränsade vapen betecknar vapen som har en begränsad effekt i förhållande till andra jämförliga skjutvapen.

Utan särskilt tillstånd för innehav får skjutvapen innehas av vapenhandlare. Skjutvapen får vidare under vissa omständigheter innehas som lån enligt reglerna i tredje kapitlet. Skjutvapen får innehas av den som tar hand om ett dödsbo eller konkursbo enligt åttonde kapitlet. Den som transporterar ett skjutvapen enligt 5 kap. 4 § behöver inte ett särskilt innehavstillstånd för detta.

Undantag från tillståndsplikten enligt denna paragraf får enligt bemyndigande 11 kap. 1 § b föreskrivas av regeringen för innehav av skjutvapen som lämnats över från staten till statliga tjänstemän, personer som tillhör försvars-, civilförsvars- eller polisväsendet. Det gäller om dessa är skyldiga att inneha vapnet i tjänsten. Det gäller

även den som för statens räkning tillverkar krigsmateriel.

Regeringen får enligt bemyndigande 11 kap. 1 § e även föreskriva undantag från tillståndsplikten för innehav av vapen som av staten överlämnats till skyttesammanslutningar.

Nämnda bemyndiganden syftar till att de bestämmelser som nu finns i 45 § vapenlagen i stället skall föras in i vapenförordningen (1974: 123). Detta motiveras i avsnitt 3.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får enligt bemyndigande i 11 kap. 2 § a föreskriva undantag från tillståndskravet för att inneha start- eller signalvapen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bemyndigas i 11 kap. 2 § f att föreskriva villkor som skall vara uppfyllda för tillstånd enligt denna lag. Med stöd av detta bemyndigande bör vid ett svenskt EG-medlemskap vissa särskilda föreskrifter ges. För att den som är bosatt i en annan medlemsstat skall få tillstånd att förvärva ett visst skjutvapen i Sverige bör krävas medgivande från den stat förvärvaren är bosatt i. Detta behandlas i avsnitt 2.6.

2 §

Paragrafen motsvarar 8 § första och andra styckena nuvarande vapenlag.

Skyttesammanslutningar införs under b som beteckning för skytteförbund, skyttekretsar eller skytteföreningar som hör till det frivilliga, statligt kontrollerade skytteväsendet.

Tillstånd får under e meddelas auktoriserade bevakningsföretag att inneha skjutvapen för utlåning till väktare i samband med bevakningsuppdrag. Skäl för sådan utlåning finns enbart vid uppdrag som kräver beväpning.

Av 11 kap. 1 § c framgår att regeringen får föreskriva att även andra sammanslutningar än skyttesammanslutningar får ges tillstånd att inneha skjutvapen.

3 §

Paragrafen motsvarar 9 § första stycket nuvarande vapenlag.

Tillstånd får medges att skjuta med samlarvapen. Ett sådant tillstånd bör enbart meddelas undantagsvis, t.ex. då vapentekniska skäl motiverar det. Tillstånd bör inte meddelas för privata sammankomster som föreningars årsdagar och familjehögtider.

Samlarvapen behandlas också i avsnitt 4.6.

I övrigt har texten endast justerats språkligt.

4 §

Paragrafen motsvarar 9 § andra stycket nuvarande vapenlag.

Ett kompetenskrav anges i denna paragraf som förutsättning för vapentillstånd. Detta är endast ett förtydligande tillägg. Kraven på skjutskicklighet och utbildning anges oförändrade i 5 § vapenförordningen.

Av 11 kap. 2 § b framgår att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva krav på skjutskicklighet, utbildning, ålder och de villkor i övrigt som skall vara uppfyllda för tillstånd till innehav av skjutvapen.

5 §

Paragrafen motsvarar 10 § nuvarande vapenlag och har endast justerats språkligt.

6 §

Paragrafen motsvarar 9 § tredje stycket nuvarande vapenlag.

Exemplifieringen av de helautomatiska vapnen och enhandsvapnen har tagits bort. Detta innebär endast en språklig justering.

7 §

Paragrafen motsvarar 11 § nuvarande vapenlag och har endast justerats språkligt.

8 §

Paragrafen motsvarar 12 § nuvarande vapenlag

Tillstånd att inneha ammunition gäller enligt förslaget utan tidsgräns. När vapenhandlaren lämnar ut ammunition som förvärvas med stöd av ett ammunitionstillstånd skall det enligt 19 § vapenförordningen antecknas på tillståndsbeviset bl.a. dagen för utlämnandet av ammunitionen samt det slag och den mängd som lämnas ut. Då den mängd ammunition tillståndet avser har utlämnats skall tillståndsbeviset överlämnas till säljaren. Avgörande är således att den mängd ammunition tillståndet avser inte överskrids.

Bestämmelsen motiveras också i avsnitt 4.4

.

9 §

Paragrafen motsvarar 6 och 13 §§ nuvarande vapenlag.

Skjutvapen och ammunition får enligt förslaget liksom enligt nuvarande vapenlag endast överlåtas till personer som enligt vapenlagen har rätt att inneha vapnen eller ammunitionen. Således får bl.a. den som lånar ett vapen även inneha ammunition till vapnet. Bestämmelsen har förkortats radikalt. Det är dock endast fråga om en språklig justering. Någon saklig ändring är inte avsedd.

I avsnitt 4.4 behandlas överlåtelse av ammunition genom ombud.

10 §

Paragrafen motsvarar 18 och 19 §§ nuvarande vapenlag.

I paragrafen anges de särskilda kompetenskrav som gäller för att driva yrkesmässig handel med skjutvapen. Till dessa kommer grundförutsättningarna för all näringsverksamhet nämligen att utövaren skall vara myndig och inte ha näringsförbud enligt lagen (1986:436) om näringsförbud eller vara försatt i konkurs.

I rätten att driva handel med skjutvapen inbegrips rätten att inneha vapnen.

I jämförelse med 18 och 19 §§ nuvarande vapenlag innefattar förslaget bara språkliga justeringar.

Av 11 kap. 12 § c framgår att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva krav på kunskap för att få tillstånd att driva handel med skjutvapen och vad som i övrigt skall gälla vid sådan handel.

11 §

Paragrafen motsvarar 14 § nuvarande vapenlag.

Samma förutsättningar gäller för tillstånd att föra in skjutvapen till Sverige som för tillstånd att inneha vapnen här i landet.

Att tillstånd inte skall ges om det skäligen kan antas att vapnen eller ammunitionen kommer att missbrukas framgår av 4 och 8 §§.

Förflyttning av skjutvapen mellan EG:s medlemsstater behandlas i avsnitt 2.7.

12 §

Paragrafen motsvarar 15 § nuvarande vapenlag och har endast justerats språkligt. Därvid har betonats att tillståndet ger en tidsbegränsad rätt att inneha det införda i landet. Vid längre vistelse måste tillstånd sökas enligt 1 § första stycket a.

13 §

Paragrafen motsvarar 16 § första stycket punkt 1 nuvarande vapenlag.

13 § a

Endast språkliga justeringar har gjorts.

13 § b

Det tidigare gällande undantaget från tillståndsplikten vid införsel av vapen som gällt för jägare och tävlingsskyttar från de nordiska länderna utom Island har utvidgats till att gälla medborgare från EG:s medlemsstater.

Medborgare i EG:s medlemsstater, liksom medborgare i de nordiska

länder som inte är EG-medlemmar, får för jakt eller tävling föra in skjutvapen med tillhörande ammunition till Sverige. Vapnen och ammunitionen får innehas här av den som fört in dessa under högst tre månader från införandet. Denna regel gäller inte medborgare i Island.

Bestämmelsen gäller under förutsättning att personen i fråga inte är fast bosatt i Sverige. Med uttrycket fast bosatt avses här att vederbörande har sin hemvist i Sverige, dvs. att personen har fast och varaktig bosättning här och har för avsikt att bo kvar.

För medborgare i EG:s medlemsstater gäller också att vapnen måste vara införda i ett giltligt europeiskt skjutvapenpass och att förskriven uppgiftsskyldighet efterlevs.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 2.7.

14 §

Paragrafen motsvarar 16 § andra stycket nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

15 §

Paragrafen motsvarar 17 § nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

16 §

Paragrafen motsvarar 20 § nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

17 §

Paragrafen motsvarar 7 § nuvarande vapenlag.

18 §

Paragrafen motsvarar 47 § nuvarande vapenlag

3 kap.

I tredje kapitlet har reglerna om utlåning samlats.

1 §

Paragrafen motsvarar 22 § första stycket punkterna 1 och 2. Texten har endast justerats språkligt.

2 §

Paragrafen motsvarar 23 § andra stycket nuvarande vapenlag.

3 §

Paragrafen motsvarar 22 § första stycket punkt 3 nuvarande vapenlag.

I 22 och 23 §§ nuvarande vapenlag har olika sätt använts för att uttrycka den form av övervakning som behövts vid utlåning av ett skjutvapen. Denna variation i ordval har varit förvirrande. Det är självklart att den uppsikt som krävs vid utlåning av ett skjutvapen för att undvika olyckor varierar med hänsyn till omständigheterna. Ordet uppsikt har därför under a och b ersatt de tidigare uttrycksätten.

Texten har endast justerats språkligt. Någon ändring i sak är inte avsedd.

4 §

Paragrafen motsvarar 22 § första stycket punkt 4 nuvarande vapenlag.

Exemplifieringen av enhandsvapen och helautomatiska vapen har tagits bort.

Texten har endast justerats språkligt. Någon ändring i sak är inte avsedd. Begreppet uppsikt kommenteras också under 3 §.

5 §

Paragrafen motsvarar 22 § första stycket punkt 5 nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt. Någon ändring i sak är inte avsedd. Se också under 3 §.

6 §

Paragrafen motsvarar 22 § första stycket punkt 6 nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt. Någon ändring i sak är inte avsedd. Se också under 3 §.

7 §

Paragrafen motsvarar 22 § andra stycket nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

Enligt 11 kap. 1 § d får regeringen föreskriva undantag från anmälningsskyldigheten enligt denna paragraf för vissa typer av vapen.

8 §

Paragrafen motsvarar 23 § första stycket nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt. Någon ändring i sak är inte avsedd. Se också under 3 §.

4 kap.

Fjärde kapitlet innehåller regler för ändring, reparation och skrotning av skjutvapen.

Av 11 kap. 2 § d framgår att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva vad som utöver bestämmelserna i 4 kap. skall iakttas vid ändring, reparation och skrotning av skjutvapen.

1 §

Paragrafen motsvarar 24 § första stycket nuvarande vapenlag och har endast justerats språkligt.

2 §

Paragrafen motsvarar 24 § andra stycket nuvarande vapenlag och har endast justerats språkligt.

3 §

Extra vapendelar får bytas ut mot nya likadana om de gamla lämnas för skrotning. Detta behandlas också i avsnitt 4.7.

4 §

Paragrafen motsvarar 25 § och 25 a § första stycket nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt. Någon ändring i sak är inte avsedd.

5 §

Paragrafen motsvarar 25 a § andra stycket nuvarande vapenlag.

Texten har endast justerats språkligt.

De närmare föreskrifterna som finns i motsvarande bestämmelse i nuvarande vapenlag förutsätts med stöd av det ovan nämnda bemyndigandet tas in i vapenförordningen. Detta motiveras i avsnitt 3. Ingen saklig ändring av reglerna är avsedd.

5 kap.

Femte kapitlet handlar om förvaring och transport av skjutvapen eller ammunition.

Utöver vad som här sägs om förvaring kan enligt 2 kap. 5 § tillstånd att inneha skjutvapen förenas med villkoret att vapnet skall förvaras på visst sätt.

Förvaring av skjutvapen och ammunition behandlas även i avsnitt 4.4.

1 §

Paragrafen motsvarar 26 § första stycket nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

2 §

Paragrafen motsvarar 26 § andra stycket nuvarande vapenlag.

I andra stycket undantas förutom start- och signalvapen även effektbegränsade vapen och varaktigt obrukbara vapen från förvaringsreglerna. Detta kommenteras i avsnitt 4.4.

I övrigt har texten endast justerats språkligt.

Enligt 11 kap. 2 § e får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreskriva krav på vapenhandlares, museers och skyttesammanslutningars förvaring av vapen, dock inte effektbegränsade vapen. Möjligheten att ge föreskrifter gäller även skyttesammanslutningars förvaring av ammunition.

3 §

Paragrafen motsvarar 26 § tredje och fjärde styckena. Texten har endast justerats språkligt.

4 §

Paragrafen motsvarar 28 a § nuvarande vapenlag.

Både den som sänder i väg ett skjutvapen eller ammunition och den som transporterar egendomen åt någon annan skall vidta sådana åtgärder att någon obehörig inte kan komma åt vapnet eller ammunitionen. Transporten skall således utföras på ett säkert sätt.

Vid postbefordran skall skjutvapen, om det inte är fråga om effektbegränsade vapen, med nuvarande postala beteckningar sändas som ESS-Brev Värde. De skall således befordras på särskilt säkert sätt, alltid stå under uppsikt eller finnas i låsta utrymmen och skall alltid kunna spåras under postbefordran.

Paragrafen har endast justerats för att förhindra att den måste formuleras om när posten byter beteckningar. Någon saklig ändring är inte avsedd.

5 §

Paragrafen motsvarar 28 b § nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

Av 11 kap. 1 § d framgår att regeringen får föreskriva undantag för vissa typer av vapen från anmälningsskyldigheten i denna paragraf.

6 kap.

Sjätte kapitlet handlar om återkallelse av tillstånd och omhändertagande av vapen och ammunition.

1 §

Paragrafen motsvarar 29 och 30 §§ nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Reglerna om återkallelse av vapentillstånd behandlas i avsnitt 4.2.

2 §

Paragrafen motsvarar 31 § nuvarande vapenlag.

3 §

Paragrafen motsvarar 32 § första och andra styckena nuvarande vapenlag. Texten har endast ändrats språkligt. Någon saklig ändring är inte avsedd.

Regeringen bemyndigas i 11 kap. 1 § f att föreskriva att andra än polismän får ta hand om vapen och ammunition. En sådan bestämmelse finns införd i 32 § andra stycket nuvarande vapenlag och förutsätts föras in i vapenförordningen. Detta motiveras i avsnitt 3.

4 §

Paragrafen motsvarar 32 § tredje stycket nuvarande vapenlag.

Vapen eller ammunition som tagits om hand enligt 3 § skall lämnas tillbaka till innehavaren när risken för missbruk upphört under förutsättning att innehavaren har tillstånd att inneha egendomen. Samma sak gäller naturligtvis om det är fråga om vapen eller ammunition som kan innehas utan tillstånd. Om vapen eller ammunition har betydelse för utredning om brott eller av annan anledning kan tas i beslag enligt rättegångsbalken skall vapnen eller ammunitionen inte heller återlämnas.

Texten har endast justerats språkligt. Någon ändring i sak är inte avsedd.

7 kap.

Sjunde kapitlet handlar om inlösen av vapen och ammunition.

1 §

Paragrafen motsvarar 33 § nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

2 §

Paragrafen motsvarar 34 § nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

3 §

Paragrafen motsvarar 35 § nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

4 §

Paragrafen motsvarar 36 § nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

8 kap.

Åttonde kapitlet behandlar vapen i dödsbo och konkursbo.

1 §

Paragrafen motsvarar 21 § nuvarande vapenlag.

Den som tar hand om ett dödsbo eller ett konkursbo får även utan eget vapentillstånd ta hand om de skjutvapen som ingår i boet.

När det gäller dödsbo upphör denna rätt enligt bestämmelserna i 7 kap. efter ett år från dödsfallet. Skulle boet dessförrinnan skiftas gäller tillståndsplikt för den som erhållit skjutvapnen genom skiftet.

Rätten att för ett konkursbos räkning ta hand om skjutvapen upphör när konkursen avslutas.

Texten har endast justerats språkligt. Någon saklig ändring är inte avsedd.

2 §

Paragrafen motsvarar 28 § nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

3 §

Paragrafen är ny och innefattar en upplysning om att bestämmelser om inlösen av vapen i dödsbo finns i sjunde kapitlet.

9 kap.

Nionde kapitlet innehåller bestämmelser om ansvar och påföljd.

1 §

Paragrafen motsvarar 37 § nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

2 §

Paragrafen motsvarar 38 § nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

Ringa fall av otillåtet innehav av ammunition kommenteras i avsnitt 4.4.

3 §

Paragrafen motsvarar 38 a § nuvarande vapenlag. Texten har endast justerats språkligt.

4 §

Paragrafen motsvarar 39 § nuvarande vapenlag.

5 §

Paragrafen motsvarar 40 § nuvarande vapenlag. Texten har endast ändrats språkligt.

6 §

Paragrafen motsvarar 41 § nuvarande vapenlag.

Texten har endast justerats språkligt.

Att det förutsatts att andra än polismän kan få ta hand om vapen och ammunition framgår av bemyndigandet i 11 kap. 1 § f. En bestämmelse om detta finns i 41 § nuvarande vapenlag och förutsätts tas in i vapenförordningen. Detta motiveras i avsnitt 3.

10 kap.

Tionde kapitlet reglerar hur man överklagar ett beslut enligt vapenlagen.

1 §

Paragrafen motsvarar 42 § nuvarande vapenlag.

Polismyndighetens beslut att

a) avslå en ansökan om vapentillstånd,

b) avslå en ansökan om att få driva yrkesmässig handel,

c) återkalla ett vapentillstånd,

d) återkalla ett tillstånd att få driva yrkesmässig handel, eller

e) beslut i fråga om inlösen av vapen eller ammunition

får överklagas till länsrätten.

Länsrättens beslut kan överklagas men får prövas av kammarrätten först om kammarrätten meddelar prövningstillstånd.

Prövningstillstånd får beviljas under tre alternativa förutsättningar.

För det första får prövningstillstånd beviljas om det finns anledning att ändra länsrättens avgörande (ändringsdispens). Det innebär att beslut som av någon anledning blivit felaktiga kan rättas till.

För det andra kan prövningstillstånd medges om det är av vikt för

ledningen av rättstillämpningen att en överprövning sker (prejudikatdispens). Det innebär att principiellt intressanta mål efter prövningstillstånd kan prövas av kammarrätten. Om kammarrättens beslut överklagas kan vägledande beslut erhållas från regeringsrätten om den i sin tur meddelar prövningstillstånd och prövar målet.

För det tredje kan prövningstillstånd komma i fråga om det annars finns synnerliga skäl att pröva talan (extraordinär dispens). I praktiken torde denna grund bli aktuell i vissa fall då domvilla förekommit vid länsrätten (jämför prop. 1986/87:89 s. 241). Den kan även komma i fråga om det föreligger omständigheter som skulle kunna föranleda resning.

Polismyndighetens beslut i andra vapenärenden kan överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får inte överklagas.

Överklagande av beslut enligt vapenlagen behandlas i avsnitt 4.3.

2 §

Paragrafen motsvarar 43 § nuvarande vapenlag.

Den föreslagna ändrigen i instansordningen har medfört att bestämmelsen gäller beslut från både länsrätt och kammarrätt. I övrigt har texten endast justerats språkligt.

11 kap.

I elfte kapitlet har samlats bemyndiganden för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Kommittédirektiv

Dir. 1993:12

Översyn av vapenlagstiftningen

Dir. 1993:12

Beslut vid regeringssammanträde 1993-02-04

Chefen för Justitiedepartementet, statsrådet Hellsvik, anför.

Mitt förslag

Jag föreslår att en särskild utredare tillkallas för att se över vapenlagstiftningen. Utredaren skall

- undersöka vilka ändringar i vapenlagstiftningen som erfordras för att uppfylla de krav som ställs vid ett medlemskap i EG,
- utarbeta förslag till sådana ändringar,
- göra en språklig och systematisk översyn av vapenlagen,
- ta upp vissa andra frågor om vapenlagstiftningen.

Utgångspunkten vid översynen skall vara att nuvarande kontroll över förvärv, innehav och bruk av skjutvapen och ammunition är rimlig och bör behållas även vid ett medlemskap i EG.

Behovet av en översyn

Vapenlagen (1973:1176) innehåller föreskrifter om enskildas och organisationers m.fl. befattning med vapen och ammunition; den är inte tillämplig på staten. Lagen kompletteras av vapenförordningen (1974:123, omtryckt 1991:1257) och av föreskrifter och allmänna råd som utfärdas av Rikspolisstyrelsen. Vad gäller tillverkning och utförsel av vissa skjutvapen och viss ammunition finns bestämmelser i lagen (1992:1300) om krigsmateriel

2

och i förordningen (1992:1303) om krigsmateriel. Regler om hantering – bl.a. handladdning – av ammunition finns även i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor.

Utanför vapenlagen faller knivar, andra stick- och skärvapen samt vissa andra föremål som, utan att vara skjutvapen, är ägnade att användas som vapen vid brott mot liv eller hälsa. Bestämmelser om sådana föremål finns i lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål (nedan knivförbudslagen) och, såvitt avser införsel, i förordningen (1990:415) om tillstånd till införsel av vissa farliga föremål.

Vapenlagen har ändrats vid åtskilliga tillfällen sedan den trädde i kraft år 1974. Den senaste övergripande genomgången av lagen företogs av 1987 års Vapenutredning som lade fram sitt slutbetänkande år 1989 (SOU 1989:44). Utredningens förslag ledde bl.a. till att bestämmelserna om förvärv och innehav av ammunition skärptes, att det ställs högre krav på förvaringen av vapen och ammunition samt att reglerna om återkallelse av vapentillstånd förtydligades och i viss mån skärptes (prop. 1990/91:130, bet. 1990/91: JuU33, rskr. 1990/91:300, SFS 1991:1181). Regeringen har nyligen föreslagit att vapenlagens ansvarsbestämmelser ändras så att en särskild straffskala för grovt brott införs (prop. 1992/93:141). Vidare har regeringen i samma proposition föreslagit att en lag om ansvarsfrihet vid olaga vapeninnehav införs. I den delen innebär förslaget att den som olovligen innehar vapen under en viss tid skall kunna lämna in vapnet till polisen utan att drabbas av påföljd. Syftet härmed är att minska antalet illegala skjutvapen.

I samband med att de ändringar i vapenlagen som grundade sig på Vapenutredningens förslag behandlades i riksdagen uttalade Justitieutskottet att vapenlagen knappast kunde sägas uppfylla de krav på överskådlighet och tillgänglighet som kan ställas på en modern lagstiftning (bet. 1990/91: JuU33 s. 32). Enligt utskottet borde lagen därför vid ett lämpligt tillfälle – exempelvis i samband med en anpassning till en framtida EG-reglering – ingående ses över både systematiskt och språkligt.

En anpassning av vapenlagen till de krav som ställs inom EG har aktualiserats sedan EG:s ministerråd den 18 juni 1991 utfärdat ett direktiv om kontroll av förvärv och innehav av vapen inom medlemsstaterna (91/477/EEC, nedan vapendirektivet). Enligt detta skall medlemsstaterna senast den 1 januari 1993 anpassa sin lagstiftning så att kontrollen av enskildas förvärv och innehav av vapen och ammunition uppfyller i vart fall vissa minimikrav. I direktivet finns också bestämmelser om hur vapen och ammunition får föras över mellan medlemsstaterna och om hur information

om sådana överföringar skall utbytas. Vapendirektivet omfattas för närvarande inte av EES-avtalet och kan förväntas bli bindande för Sverige först vid ett medlemskap i EG.

Justitieutskottet har under hösten 1992 behandlat ett tiotal motioner om vapenlagstiftningen. Därvid har utskottet med ett undantag hänvisat till den kommande översynen av lagstiftningen med anledning av en EG-anpassning och förutsatt att i motionerna aktualiserade spörsmål i erforderlig omfattning tas upp i utredningsarbetet.

Utredningsuppdraget

Utredningens allmänna inriktning

I vårt land råder det sedan lång tid tillbaka en allmän enighet om behovet av en sträng kontroll av innehav och bruk av skjutvapen och ammunition. Huvudsyftet med en sådan kontroll är dels att motverka missbruk av skjutvapen, dels att i möjligaste mån förhindra olyckshändelser i samband med hanteringen av sådana vapen. Genom denna kontroll från det allmännas sida kan man bl.a. försöka hindra att vapen innehas av personer som av olika skäl är olämpliga att inneha sådana, att onödigt många vapen finns i omlopp och att vapen förvaras och hanteras på ett sätt som inte är betryggande från säkerhetssynpunkt. Av särskild betydelse är självfallet målet att förhindra att vapen används i brottslig verksamhet.

Vår nuvarande vapenlagstiftning får anses utgöra en rimlig avvägning mellan dessa intressen å ena sidan och intresset av att inte onödigt försvåra en legitim användning av vapen å den andra. Riksdagen har också relativt nyligen tagit ställning till hur denna avvägning bör ske, genom att den antog de ovan angivna skärpningarna av vapenlagen. Det saknas enligt min mening skäl att nu ompröva vapenlagstiftningen i detta hänseende. Den nu aktualiserade översynen skall således inte i första hand ta sikte på att förändra vapenlagens grundläggande materiella regler i vidare mån än vad som visar sig nödvändigt på grund av tvingande regler inom EG eller på grund av vad som i övrigt kommer fram under utredningsarbetet. Det faller emellertid på utredaren att föreslå sådana ändringar som, utan att eftersätta säkerhetsaspekten, kan innebära att regelverket blir smidigare att tillämpa och mindre byråkratiskt för dem som innehar och använder vapen.

4

EG-anpassning

Romfördraget

Romfördraget, som kan sägas utgöra EG:s grundlag, har bl.a. som mål att upprätta en gemensam marknad utan inre gränser och med fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital. Enligt fördraget får denna fria rörlighet inskränkas endast för vissa särskilt angivna ändamål, exempelvis allmän ordning och allmän säkerhet. Inför ett medlemskap i EG måste Sverige anpassa sin lagstiftning så att den inte innehåller några andra hinder mot den fria rörligheten än sådana som är godtagbara enligt fördraget.

Vapendirektivet

I förverkligandet av den inre marknaden ingår avskaffandet av gränskontroller mellan medlemsstaterna. Detta medför, enligt inledningen till vapendirektivet, att det blir nödvändigt att anta effektiva regler för kontroll inom respektive stat av innehav och förvärv av skjutvapen och för överföring av sådana vapen mellan medlemsstaterna. Direktivet innehåller de minsta krav som ställs på respektive medlemsstats lagstiftning i dessa avseenden. Medlemsstaterna är skyldiga att senast till den 1 januari 1993 ha anpassat sin nationella lagstiftning till innehållet i direktivet. Av direktivet framgår dock klart att medlemsstaterna för sin kontroll av vapen får anta eller behålla regler som är strängare än de som direktivet anger.

Vapendirektivet behandlar huvudsakligen skjutvapen (firearms). Dessa delas in i fyra kategorier, av vilka den första avser sådana skjutvapen som skall vara förbjudna att förvärva och inneha, den andra sådana som skall vara tillståndspliktiga, den tredje sådana som skall vara underkastade anmälningsskyldighet och den fjärde skjutvapen som får innehas utan restriktioner.

Enligt direktivet skall medlemsstaterna utöva viss kontroll över handeln med skjutvapen inom respektive stat. Vidare ställs det upp olika krav som skall vara uppfyllda för att en person skall tillåtas förvärva skjutvapen av de angivna kategorierna. Särskilda villkor skall vara uppfyllda om förvärvaren inte är bosatt i det medlemsland där förvärvet äger rum. Bestämmelserna om förvärv och innehav av ammunition skall vara desamma som för innehav av det skjutvapen för vilket ammunitionen är avsedd.

Oavsett vilken av kategorierna ett vapen tillhör får det enligt direktivet föras över mellan medlemsstaterna endast på något av följande sätt. Den som vill genomföra överföringen kan ansöka om licens härför i den medlemsstat i vilket vapnet finns. En sådan ansökan prövas av medlemsstaten

ensam. Varje medlemsstat har dock möjlighet att förse övriga medlemsstater med en lista på sådana skjutvapen som inte får föras över till medlemsstatens territorium utan föregående samtycke. För överföring av vapen mellan vapenhandlare i olika medlemsstater kan generell licens utfärdas för viss tid. Om licens inte utfärdas för en överföring får denna äga rum endast om var och en av de berörda medlemsstaterna lämnat sitt tillstånd. Under vissa förutsättningar får dock jägare och sportskyttar vid resor mellan olika medlemsländer utan föregående tillståndsprövning ta med sig skjutvapen som finns upptagna i ett europeiskt vapenpass som de medför under resan. Ett sådant vapenpass utfärdas på begäran av en medlemsstats myndighet till en person, som inom medlemsstaten lagligen innehar och använder ett skjutvapen. Vapenpasset skall dock inte ge rätt att medföra ett vapen till en medlemsstat som förbjuder förvärv och innehav av vapnet eller som kräver tillstånd härför. I sådant fall skall vapenpasset innehålla en uttrycklig uppgift därom.

Slutligen föreskriver direktivet att varje medlemsstat skall informera andra berörda medlemsstater om överföringar m.m. av skjutvapen. Medlemsstaterna skall enligt direktivet senast till den 1 januari 1993 sätta upp ett nätverk för utbyte av sådan information.

Anpasssning av den svenska vapenlagstiftningen

Utredaren skall undersöka om den svenska vapenlagstiftningen uppfyller direktivets krav på kontroll av skjutvapen och ammunition samt lämna förslag till nödvändiga ändringar.

Utredaren skall också lämna förslag till sådana ändringar i regelsystemet som behövs för att vapenlagstiftningen skall fungera i förhållande till övriga stater vid ett medlemskap i EG, exempelvis vad gäller in- och utförsel av skjutvapen. Därvid skall utredaren särskilt ta ställning till om Sverige bör tillåta att vissa vapen förs in i landet efter prövning enbart av en annan stats myndighet eller endast med stöd av det europeiska vapenpasset. Utredaren skall också ta ställning till vilken eller vilka myndigheter som skall svara för tillståndsgivning beträffande in- och utförsel av vapen och fullgörandet av den i direktivet stadgade uppgiftsskyldigheten.

Utredningsuppdraget omfattar inte att ta ställning till hur uppgiftsskyldigheten gentemot andra stater praktiskt skall fullgöras. Denna fråga kommer att övervägas i annat sammanhang.

Eftersom medlemsstaterna enligt vapendirektivet får anta bestämmelser som är strängare än de som finns i direktivet, synes detta inte utgöra något

6

hinder för Sverige att även vid ett medlemskap i EG behålla nuvarande grad av kontroll över vapen och ammunition. Det kan emellertid inte uteslutas att vår restriktiva syn på förvärv och innehav av vapen kan komma i konflikt med Romfördragets bestämmelser om fri rörlighet mellan medlemsländerna för personer och varor.

Utredaren skall undersöka om den svenska vapenlagstiftningen till någon del kan antas gå utöver vad som enligt artikel 36 i Romfördraget utgör godtagbara skäl att inskränka den fria rörligheten. Av särskilt intresse i detta sammanhang är sådana föremål som inte definieras som skjutvapen men på vilka vapenlagen ändå är tillämplig, exempelvis tårgasspray. Utredaren bör i detta sammanhang även granska knivförbudslagen samt bestämmelserna om införsel av sådana föremål som anges i denna. Om undersökningen utmynnar i att svensk lagstiftning kan antas komma i konflikt med Romfördraget skall utredaren utarbeta förslag till nödvändiga lagändringar. Utredaren skall dock eftersträva att nuvarande kontroll över vapen och ammunition så långt det över huvud taget är möjligt behålls.

Språklig och systematisk översyn av vapenlagstiftningen

Vapenlagens bestämmelser berör en stor grupp människor med skiftande bakgrund. Därmed ställs höga krav på att bestämmelserna är överskådliga och lättillgängliga. Jag delar Justitieutskottets uppfattning att vapenlagen i sin nuvarande utformning inte uppfyller dessa krav. I utredarens uppgifter ingår därför att göra en ingående språklig och systematisk översyn av vapenlagen. Därvid bör utredaren även ta ställning till vapenlagens avgränsning i förhållande till andra författningar, exempelvis knivförbudslagen. Vidare bör utredaren överväga om vapenlagens definitioner och systematik till någon del bör anpassas till innehållet i vapendirektivet för att på så sätt underlätta tillämpningen i förhållande till andra stater. Vapenlagen är redan i dag relativt omfattande. Att helt arbeta in någon ytterligare författning däri torde knappast komma i fråga. Beroende på vilka överväganden utredaren gör om de materiella reglernas innehåll och vapenlagstiftningens systematik kan det emellertid finnas skäl att överväga om någon typ av vapen bör regleras i någon annan författning än vad som sker för närvarande.

Vissa andra frågor

Justitieutskottet har i sitt betänkande 1992/93:JuU4 behandlat bl.a. motionerna Ju220, Ju801, Ju802, Ju803, Ju814, Ju815, Ju816, Ju822, Ju828, Ju 829 och Ju833, alla från riksmötet 1991/92. I motionerna tas upp bl.a.

frågor om prövningsförfarandet enligt vapenlagen (Ju220, Ju802 och Ju814), rätt att inneha lasersikten (Ju801), rätt att förvärva och inneha ammunition (Ju803, Ju815 och Ju822), behov av en översyn av vapenlagstiftningen (Ju814, Ju828 och Ju833), förutsättningar för att återkalla vapentillstånd (Ju815, Ju 828 och Ju829), tillstånd för innehav av samlarvapen (Ju816) och förvaringsbestämmelser beträffande ammunition (Ju829). Utskottet fann inte skäl att ta ställning till de yrkanden som framställts i motionerna under åberopande att en utredning om EG-anpassning av vapenlagen m.m. var förestående. I stället förutsatte utskottet att de i motionerna aktualiserade spörsmålen i erforderlig omfattning tas upp i det kommande utredningsarbetet.

Utredaren skall mot denna bakgrund ta del av vad som anförts i motionerna och vad som anförts vid riksdagsbehandlingen samt överväga om någon eller några av de frågor som väckts genom motionerna bör föranleda ändringar i vapenlagstiftningen. Som inledningsvis nämnts bör dock utgångspunkten vara att i allt väsentligt behålla nuvarande grad av kontroll över förvärv, innehav och bruk av vapen och ammunition.

En fråga vid vilken det finns anledning att fästa särskild uppmärksamhet är om nuvarande bestämmelser för återkallelse av vapentillstånd uppfyller godtagbara krav på rättssäkerhet. Om så inte kan anses vara fallet bör utredaren lämna förslag till alternativa lösningar. En annan fråga som särskilt bör övervägas är om reglerna om förvaring av skjutvapen och ammunition i någon mån kan göras smidigare att tillämpa och enklare för den enskilde. Jag tror för min del - med hänsyn till de säkerhetskrav som måste ställas – inte att det finns anledning till någon större ändring av regelsystemet i detta avseende. Det kan dock inte uteslutas att något lägre krav på säkerhet kan ställas på vissa typer av vapen eller ammunition.

Utredaren skall också överväga om nuvarande bestämmelser om överklagande av beslut enligt vapenlagen är tillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt och därvid beakta de krav som den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna ställer på möjlighet till domstolsprövning. I det sammanhanget finns det anledning för utredaren att ta del av vad Domstolsutredningen i sitt betänkande (SOU 1991:106) Domstolarna på 2000-talet anför om instansordningen för överklagande av förvaltningsbeslut (jfr prop. 1992/93:100 bil. 3 s. 25). Utredaren bör också hålla sig underrättad om de fortsatta övervägandena i denna fråga.

8

Paintballvapen

Paintballvapen är benämningen på en typ av kolsyredrivna vapen som laddas med färgampuller och används vid stridsliknande spel och lekar. Deltagarna använder därvid varandra som måltavlor och eventuella träffar markeras genom att färgampullens innehåll rinner ut på den träffade. Paintballvapen förekommer i olika fabrikat och utföranden. Beroende på ampullens anslagsenergi är en del av dem tillståndspliktiga medan andra har ansetts tillståndsfria.

Vapenlagen innehåller inga särskilda bestämmelser om paintballvapen. I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till vapenlagstiftningen har särskilt uppmärksammats att den nuvarande lagstiftningen inte ger något uttryckligt stöd för beviljande av tillstånd till vapeninnehav för målskjutning mot levande mål (FAP 551–3, avsnitt 5.6). Inte heller ammunitionen till paintballvapnen har reglerats särskilt. Enligt 4 § vapenlagen undantas bl.a. hagel och andra massiva kulor, projektiler avsedda för armborst, luft-, fjäder-, eller harpunvapen samt kolsyrepatroner från lagens tillämpningsområde. De färgampuller som används till paintballvapen synes väl kunna jämföras med sådan ammunition som anges i undantagen, men torde inte rent språkligt kunna inordnas under något av dessa. På denna punkt är lagen således oklar.

Utredaren skall studera förekomsten och användningen av paintballvapen samt göra en bedömning av vapnens farlighet och riskerna för missbruk. På grundval av denna bedömning skall utredaren lämna förslag till en reglering, av vilken det klart skall framgå om tillstånd till innehav av vapen för paintballskytte och därmed jämförlig verksamhet bör meddelas samt hur ammunitionen till paintballvapen skall bedömas.

Utredningsarbetet

Översynen av vapenlagen utgör ett led i att anpassa svensk lagstiftning till de krav som ställs vid ett medlemskap i EG. Detta innebär att utredningsarbetet måste bedrivas skyndsamt och i nära anslutning till de kommande medlemskapsförhandlingarna.

Särskilt vad gäller anpassningen till EG:s regelsystem bör utredaren studera på vilket sätt de medlemsstater som delar vår relativt stränga syn på anskaffning och innehav av vapen har utformat sin lagstiftning. Det kan även finnas anledning för utredaren att hålla sig underrättad om vilka åtgärder övriga nordiska stater som har ansökt om medlemskap i EG avser att vidta med anledning av vapendirektivet.

9

Utredaren bör i gränskontrollfrågor samråda med den av regeringen genom beslut den 26 mars 1992 tillkallade interdepartementala arbetsgruppen med uppgift att utreda frågor om gränskontroller och gränsformaliteter i ett EG-medlemskapsperspektiv.

Utredaren bör också samråda med Rikspolisstyrelsen dels vad gäller de frågor om tillståndsgivning m.m. som uppkommer med anledning av vapendirektivet, dels om övriga frågor som rör tillämpningen av vapenlagen.

För utredarens arbete gäller de allmänna tilläggsdirektiv som utfärdats den 16 februari 1984 till samtliga kommittéer och särskilda utredare (Dir. 1984:5). Utredaren skall särskilt beakta vad som i tilläggsdirektiven sägs om att förslag från kommittéerna inte får öka de offentliga utgifterna eller minska statsinkomsterna.

Utredningsarbetet bör bedrivas i ett sammanhang och vara slutfört före utgången av år 1993.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för Justitiedepartementet

att tillkalla en särskild utredare – omfattad av kommittéförordningen (1976:119) – med uppdrag att göra en översyn av vapenlagstiftningen m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen beslutar att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns anslag Utredningar m.m.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Justitiedepartementet)

Bilaga 2

Sammanställning över paragraferna i vapenlagen i gällande och föreslagen lydelse

Gällande rätt	*Förslaget*
1 § 1 st.	1 kap. 2 §
1 § 2 st.	1 kap. 3 §
1 § 3 st.	11 kap. 1 § a
2 §	1 kap. 4 §
3 § 1 st.	1 kap. 5 §
3 § 2 st.	1 kap. 6 §
4 §	1 kap. 7 §
5 § 1-3 st.	2 kap. 1 §
5 § 4 st.	11 kap. 2 § a
5 § 5 st.	utgår
6 §	2 kap. 9 §
7 §	2 kap. 17 §
8 § 1 och 2 st.	2 kap. 2 §
8 § 3 st.	11 kap. 1 § c
9 § 1 st.	2 kap. 3 §
9 § 2 st.	2 kap. 4 §
9 § 3 st.	2 kap. 6 §
9 § 4 st.	11 kap. 2 § b
10 §	2 kap. 5 §
11 §	2 kap. 7 §
12 §	2 kap. 8 §
13 §	2 kap. 9 §
14 §	2 kap. 11 §
15 §	2 kap. 12 §
16 §	2 kap. 13-15 §§
18 § 1 st.	2 kap. 10 §
18 § 2 st.	11 kap. 2 § c

19 §	2 kap. 10 §
20 §	2 kap. 16 §
21 §	8 kap. 1 §
22 § 1 st. 1 och 2	3 kap. 1 §
22 § 1 st. 3	3 kap. 3 §
22 § 1 st. 4	3 kap. 4 §
22 § 1 st. 5	3 kap. 5 §
22 § 1 st. 6	3 kap. 6 §
22 § 2 st.	3 kap. 7 §
22 § 3 st.	11 kap. 1 § d
23 § 1 st.	3 kap. 8 §
23 § 2 st.	3 kap. 2 §
24 § 1 st.	4 kap. 1 §
24 § 2 st.	4 kap. 2 §
25 §	4 kap. 4 §
25 a § 1 st.	4 kap. 4 §
25 a § 2 st.	4 kap. 5 §
25 b §	11 kap. 2 § d
26 § 1 st.	5 kap. 1 §
26 § 2 st.	5 kap. 2 §
26 § 3 och 4 st.	5 kap. 3 §
26 § 5 st.	11 kap. 2 § e
27 §	2 kap. 5 § andra meningen
28 §	8 kap. 2 §
28 a §	5 kap. 4 §
28 b § 1 st.	5 kap. 5 §
28 b § 2 st.	11 kap. 1 § d
29 §	6 kap. 1 §
30 §	6 kap. 1 §
31 §	6 kap. 2 §
32 § 1 och 2 st.	6 kap. 3 § och 11 kap. 1 § e
32 § 3 st.	6 kap. 4 §
33 §	7 kap. 1 §
34 §	7 kap. 2 §
35 §	7 kap. 3 §

36 §	7 kap. 4 §
37 §	9 kap. 1 §
38 §	9 kap. 2 §
38 a §	9 kap. 3 §
39 §	9 kap. 4 §
40 §	9 kap. 5 §
41 §	9 kap. 6 § och 11 kap. 1 § f
42 §	10 kap. 1 §
43 §	10 kap. 2 §
44 §	1 kap. 8 §
45 § 1 st.	11 kap. 1 § b
45 § 2 st.	11 kap. 1 § e
45 § 3 st.	2 kap. 8 §
46 §	11 kap. 1 § 1 g
47 §	2 kap. 18 §
48 §	11 kap. 2 § f

Sammanställning över paragraferna i vapenlagen i föreslagen och gällande lydelse

Förslaget	*Gällande rätt*
1 kap. 1 §	ny
1 kap. 2 §	1 § 1 st.
1 kap. 3 §	1 § 2 st.
1 kap. 4 §	2 §
1 kap. 5 §	3 § 1 st.
1 kap. 6 §	3 § 2 st.
1 kap. 7 §	4 §
1 kap. 8 §	44 §
1 kap. 9 §	ny
2 kap. 1 §	5 § 1-3 st.
2 kap. 2 §	8 § 1 och 2 st.
2 kap. 3 §	9 § 1 st.
2 kap. 4 §	9 § 2 st.
2 kap. 5 §	10 §
2 kap. 6 §	9 § 3 st.
2 kap. 7 §	11 §
2 kap. 8 §	12 §
2 kap. 9 §	6 och 13 §§
2 kap. 10 §	18 och 19 §§
2 kap. 11 §	14 §
2 kap. 12 §	15 §
2 kap. 13 §	16 § 1 st. 1
2 kap. 14 §	16 § 2 st.
2 kap. 15 §	17 §
2 kap. 16 §	20 §
2 kap. 17 §	7 §
2 kap. 18 §	47 §
3 kap. 1 §	22 § 1 st. 1 och 2
3 kap. 2 §	23 § 2 st.
3 kap. 3 §	22 § 1 st. 3
3 kap. 4 §	22 § 1 st. 4
3 kap. 5 §	22 § 1 st. 5
3 kap. 6 §	22 § 1 st. 6
3 kap. 7 §	22 § 2 st.
3 kap. 8 §	23 § 1 st.

4 kap. 1 §	24 § 1 st.
4 kap. 2 §	24 § 2 st.
4 kap. 3 §	ny
4 kap. 4 §	25 § och 25 a § 1 st.
4 kap. 5 §	25 a § 2 st.
5 kap. 1 §	26 § 1 st.
5 kap. 2 §	26 § 2 st.
5 kap. 3 §	26 § 3 och 4 st.
5 kap. 4 §	28 § a
5 kap. 5 §	28 § b
6 kap. 1 §	29 och 30 §§
6 kap. 2 §	31 §
6 kap. 3 §	32 § 1 och 2 st.
6 kap. 4 §	32 § 3 st.
7 kap. 1 §	33 §
7 kap. 2 §	34 §
7 kap. 3 §	35 §
7 kap. 4 §	36 §
8 kap. 1 §	21 §
8 kap. 2 §	28 §
8 kap. 3 §	ny
9 kap. 1 §	37 §
9 kap. 2 §	38 §
9 kap. 3 §	38 a §
9 kap. 4 §	39 §
9 kap. 5 §	40 §
9 kap. 6 §	41 §
10 kap. 1 §	42 §
10 kap. 2 §	43 §
11 kap. 1 § a	1 § 3 st.
11 kap. 1 § b	45 § 1 och 2 st.
11 kap. 1 § c	8 § 3 st.
11 kap. 1 § d	22 § 3 st.
11 kap. 1 § e	45 § 2 st.
11 kap. 1 § f	ny
11 kap. 1 § g	46 §

11 kap. 2 § a	5 § 4 st.
11 kap. 2 § b	9 § 4 st.
11 kap. 2 § c	18 § 2 st.
11 kap. 2 § d	25 b §
11 kap. 2 § e	26 § 5 st.
11 kap. 2 § f	48 §
11 kap. 2 § g	ny
11 kap. 2 § h	ny
11 kap. 2 § i	ny

Bilaga 3

RÅDETS DIREKTIV

av den 18 juni 1991

om kontroll av förvärv och innehav av vapen

(91/477/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag[1],

i samarbete med Europaparlamentet[2],

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande[3],

och med beaktande av följande:

Enligt artikel 8a i fördraget skall den inre marknaden upprättas senast den 31 december 1992. Den inre marknaden omfattar ett område utan inre gränser med fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital, i enlighet med bestämmelserna i fördraget.

Europeiska rådet fastställde uttryckligen som mål vid mötet den 25 och 26 juni 1984 i Fontainebleau att avskaffa alla polis- och tullformaliteter vid gemenskapens inre gränser.

Ett fullständigt avskaffande av kontroll och formaliteter vid gemenskapens inre gränser förutsätter att vissa grundläggande villkor uppfylls. Kommissionen konstaterade i sin vitbok "Fullbordandet av den inre marknaden" att avskaffandet av personkontrollen och säkerhetskontrollen av transporterade föremål bland annat förutsätter en tillnärmning av vapenlagstiftningen.

Avskaffandet av kontrollen av vapeninnehav vid gemenskapens inre gränser kräver att effektiva regler införs som gör det möjligt att inom medlemsstaterna kontrollera förvärv och innehav samt överföring av skjutvapen till en annan medlemsstat. Systematiska kontroller vid gemenskapens inre gränser bör därför avskaffas.

---

[1] EGT nr C 235, 1.9.1987, s. 8 och
EGT nr C 299, 28.11.1989, s. 6.

[2] EGT nr C 231, 17.9.1990, s. 69 och
EGT nr C 158, 17.6.1991, s. 89.

[3] EGT nr C 35, 8.2.1988, s. 5.

Det ömsesidiga förtroende inom området för skydd av personers säkerhet, som dessa regler kommer att skapa mellan medlemsstaterna, blir större om reglerna har stöd av en delvis harmoniserad lagstiftning. Det kunde därför vara lämpligt att bestämma kategorier av skjutvapen som privatpersoner inte alls får förvärva eller inneha eller som de får inneha endast med särskilt tillstånd eller efter anmälan.

Det bör i princip vara förbjudet att inneha vapen vid passage från en medlemsstat till en annan; ett undantag härifrån kan bara godtas om ett förfarande antas som gör det möjligt för medlemsstaterna att hålla sig underrättade om när ett skjutvapen förs in på deras territorium.

Smidigare regler bör dock antas för jakt och tävlingsskytte för att inte inskränka den fria rörligheten för personer mer än nödvändigt.

Direktivet berör inte medlemsstaternas rätt att vidta åtgärder för att förhindra illegal handel med vapen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

Räckvidd

Artikel 1

1. Med *vapen* och *skjutvapen* menas i detta direktiv föremål som definieras i bilaga 1. Skjutvapen klassificeras och definieras i avsnitt II i bilaga 1.

2. Med *vapenhandlare* menas i detta direktiv varje fysisk eller juridisk person vars näringsverksamhet helt eller delvis utgörs av tillverkning, handel, byteshandel, uthyrning, reparation eller ombyggnad av skjutvapen.

3. Vid tillämpningen av detta direktiv skall en person betraktas som bosatt i det land som anges i adressen i någon handling som utvisar personens hemvist, såsom pass eller identitetskort som visas upp för myndigheterna i ett medlemsland eller för en vapenhandlare vid kontroll av innehav eller vid förvärv.

4. *Europeiska skjutvapenpasset* är en handling som på begäran utfärdas av en medlemsstats myndigheter för en person som legalt förvärvar och använder ett skjutvapen. Passet skall ha en giltighetstid av högst fem år. Giltighetstiden får förlängas. Om endast skjutvapen ur kategori D är införda i passet skall den högsta giltighetstiden vara tio år. Passet skall innehålla de upplysningar som finns i bilaga 2. Europeiska skjutvapenpasset är en personlig handling där det eller de skjutvapen förs in som passets innehavare äger och använder. Den som använder skjutvapnet skall alltid medföra passet. Förändringar i skjutvapeninnehavet eller i skjutvapnets egenskaper skall anges i passet, liksom förlust eller stöld av skjutvapnet.

Artikel 2

1. Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av nationella bestämmelser om rätten att bära vapen och om jakt och tävlingsskytte.

2. Detta direktiv skall inte tillämpas på förvärv och innehav av vapen och ammunition i enlighet med den nationella lagstiftningen av de väpnade styrkorna, polisen, offentliga myndigheter eller av samlare och institutioner som anlägger kulturella och historiska aspekter på vapen och som erkänts som sådana av den medlemsstat inom vars territorium de är verksamma. Det gäller inte heller för kommersiell överlåtelse av krigsvapen och ammunition till sådana vapen.

Artikel 3

Medlemsstaterna får i sin lagstiftning anta strängare bestämmelser än vad som

föreskrivs i detta direktiv, med förbehåll för de rättigheter som ges personer bosatta i medlemsstaterna genom artikel 12.2.

KAPITEL 2

Harmonisering av lagstiftningen om skjutvapen

Artikel 4

Åtminstone när det gäller kategorierna A och B skall varje medlemsstat göra utövandet av verksamhet som vapenhandlare beroende av ett tillstånd som minst skall grundas på en kontroll av vapenhandlarens personliga och yrkesmässiga hederlighet. Om det rör sig om en juridisk person skall kontrollen avse företagsledaren. När det gäller kategorierna C och D skall varje medlemsstat, som inte gör utövandet av verksamheten som vapenhandlare beroende av ett tillstånd, kräva en anmälan av verksamheten.

Varje vapenhandlare skall föra ett register över de skjutvapen i kategorierna A, B och C som han tar emot eller lämnar ut, med uppgifter som möjliggör identifiering av vapnet, särskilt typ, märke, modell, kaliber och tillverkningsnummer samt namn och adress på leverantörer och förvärvare. Medlemsstaterna skall regelbundet kontrollera att vapenhandlarna respekterar denna skyldighet. Vapenhandlaren skall bevara registret i fem år, även efter det att verksamheten har upphört.

Artikel 5

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 3 skall medlemsstaterna bara tillåta förvärv och innehav av skjutvapen tillhörande kategori B för personer som har giltiga skäl och som

a) fyllt 18 år utom i fall av jakt eller tävlingsskytte,

b) inte kan antas utgöra en fara för sig själv eller för allmän ordning och säkerhet.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 3 skall medlemsstaterna bara tillåta personer som uppfyller kraven i första stycket a att inneha skjutvapen i kategorierna C och D.

Medlemsstaterna får återkalla tillståndet att inneha skjutvapen om något av villkoren i första stycket b inte längre är uppfyllt.

Medlemsstaterna får inte förbjuda personer bosatta inom deras territorier att inneha vapen som förvärvats i en annan medlemsstat, om de inte förbjuder förvärv av samma vapen inom sitt eget territorium.

Artikel 6

Medlemsländerna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att förbjuda förvärv och innehav av skjutvapen och ammunition tillhörande kategori A. I särskilda fall får de behöriga myndigheterna bevilja tillstånd för sådana skjutvapen och sådan ammunition om det inte strider mot allmän ordning och säkerhet.

Artikel 7

1. Ett skjutvapen i kategori B får inte förvärvas inom en medlemsstats territorium utan den medlemsstatens tillstånd.

Ett sådant tillstånd får inte ges till en person som är bosatt i en annan medlemsstat utan den senare statens föregående samtycke.

2. Ett skjutvapen i kategori B får inte innehas inom en medlemsstats territorium utan den medlemsstatens tillstånd. Om innehavaren av vapnet är bosatt i en anan medlemsstat skall denna informeras.

3. Tillstånd att förvärva och tillstånd att inneha ett skjutvapen i kategori B får ges i ett gemensamt förvaltningsbeslut.

Artikel 8

1. Innehav av ett skjutvapen i kategori C är bara tillåtet om innehavaren har lämnat uppgift om detta till myndigheterna i den medlemsstat där vapnet innehas.

Medlemsstaterna skall föreskriva att alla skjutvapen i kategori C som för närvarande innehas inom deras territorier men som inte tidigare anmälts, skall anmälas senast ett år efter ikraftträdandet av den nationella lagstiftning som antas för att genomföra detta direktiv.

2. Varje säljare, vapenhandlare och privatperson skall informera myndigheterna i den medlemsstat där transaktionen äger rum om överlåtelse eller utlämnande av ett skjutvapen i kategori C med angivande av de uppgifter som krävs för att vapnet och förvärvaren skall kunna identifieras. Om den som förvärvar ett sådant skjutvapen är bosatt i en annan medlemsstat skall denna informeras om förvärvet av såväl medlemsstaten där transaktionen ägde rum som av förvärvaren.

3. Om en medlemsstat förbjuder eller kräver tillstånd för förvärv och innehav av ett skjutvapen i kategori B, C eller D inom sitt territorium, skall den underrätta de andra medlemsstaterna om detta; dessa stater skall enligt artikel 12.2 föra in en uttrycklig anmärkning om detta förhållande i varje europeiskt skjutvapenpass som de utfärdar för ett sådant skjutvapen.

Artikel 9

1. Överlämnande av ett skjutvapen i kategori A, B och C till en person som inte är bosatt i den aktuella medlemsstaten skall tillåtas under förutsättning att bestämmelserna i artikel 6-8 iakttas, om

- förvärvaren fått tillstånd enligt artikel 11 att själv utföra överföringen till det land där han är bosatt,
- förvärvaren lämnar in en skriftlig anmälan där han intygar och motiverar sin avsikt att inneha skjutvapnet i den medlemsstat där förvärvet skett, förutsatt att han uppfyller medlemsstatens rättsliga villkor för innehavet.

2. Medlemsstaterna får tillåta tillfälliga överlämnanden av skjutvapen enligt närmare föreskrifter som de själva bestämmer.

Artikel 10

Bestämmelserna för förvärv och innehav av ammunition skall vara samma som de som gäller för innehav av de skjutvapen som ammunitionen är avsedd för.

KAPITEL 3

Formaliteter för förflyttning av vapen inom gemenskapen

Artikel 11

1. Skjutvapen får utan att det påverkar tillämpningen av artikel 12 föras över från en medlemsstat till en annan endast i enlighet med bestämmelserna i följande stycken. Dessa bestämmelser skall också gälla för överföring av skjutvapen efter försäljning via postorder.

2. Om ett skjutvapen skall föras över till en annan medlemsstat, skall den berörda personen först lämna följande uppgifter till den medlemsstat där skjutvapnet finns:

- Namn och adress på den som säljer eller överlåter skjutvapnet och på den som köper eller förvärvar det eller i förekommande fall ägaren.

- Den adress som skjutvapnet skall transporteras till.

- Antalet skjutvapen som skall transporteras.

- Uppgifter som möjliggör identifiering av skjutvapnet samt en angivelse om att vapnet har kontrollerats i enlighet med konventionen av den 1 juli 1969 om ömsesidigt erkännande av kontrollmärkning av handeldvapen.

- Överföringssättet.

-- Dag för avsändandet och beräknad ankomstdag.

Upplysningarna i de sista två strecksatserna behöver inte lämnas om överföringen sker mellan två vapenhandlare.

Medlemsstaten skall undersöka under vilka omständigheter överföringen skall ske, särskilt med tanke på säkerheten.

Om medlemsstaten tillåter en sådan överföring skall den utfärda ett tillstånd med alla de uppgifter som nämns i första stycket. Ett sådant tillstånd skall följa skjutvapnet till dess destinationsort; det skall visas upp på begäran av medlemsstaternas myndigheter.

3. Utom i fråga om krigsvapen, som enligt artikel 2.2 är undantagna från tillämpningsområdet för detta direktiv, får varje medlemsstat ge vapenhandlare rätt att utan föregående tillstånd enligt punkt 2 föra över vapen från sitt territorium till en vapenhandlare som är bosatt i en annan medlemsstat. För detta ändamål skall den utfärda ett tillstånd som gäller högst tre år och som när som helst kan dras in tillfälligt eller upphävas genom ett motiverat beslut. En handling som hänvisar till detta tillstånd skall följa skjutvapnet till destinationsorten; detta dokument skall visas upp på begäran av medlemsstaternas myndigheter.

Senast vid tidpunkten för överföringen skall vapenhandlaren lämna alla uppgifter som nämns i punkt 2 första stycket till myndigheterna i den medlemsstat från vilken överföringen skall äga rum.

4. Varje medlemsstat skall tillhandahålla de övriga medlemsstaterna en förteckning över vilka skjutvapen som utan medlemsstatens föregående samtycke får överföras till dess territorium.

Förteckningarna skall förmedlas till vapenhandlare som enligt förfarandet i punkt 3 medgivits rätt att föra över skjutvapen utan föregående tillstånd.

Artikel 12

1. Tillämpas inte förfarandet i artikel 11, skall innehav av skjutvapen under en resa genom två eller fler medlemsstater vara tillåtet endast om den berörda personen har fått tillstånd av var och en av dessa medlemsstater.

Medlemsstaterna får ge sådana tillstånd för en eller flera resor och för en maximitid om ett år, med möjlighet till förlängning. Sådana tillstånd skall föras in i det europeiska skjutvapenpass som den resande måste visa upp på begäran av medlemsstaternas myndigheter.

2. Utan hinder av punkt 1 får jägare i fråga om vapen i kategori C och D, samt tävlingsskyttar i fråga om vapen i kategori B, C och D, utan föregående tillstånd inneha ett eller flera skjutvapen under en resa genom två eller flera medlemsstater i syfte att utöva sina aktiviteter, förutsatt att de har ett europeiskt skjutvapenpass där vapnet eller vapnen är införda och förutsatt att de kan styrka skälet för resan, lämpligen genom uppvisande av en inbjudan.

Detta undantag skall dock inte gälla för resor till en medlemsstat som förbjuder förvärv och innehav av skjutvapnet i fråga eller som kräver ett tillstånd enligt artikel 8.3; detta förhållande skall i så fall uttryckligen anmärkas i Europeiska skjutvapenpasset.

I samband med den i artikel 17 omnämnda rapporten skall kommissionen i samråd med medlemsstaterna överväga effekterna av tillämpningen av andra stycket, särskilt beträffande dess inverkan på allmän ordning och säkerhet.

3. Genom avtal om ömsesidigt erkännande av nationella dokument får två eller flera medlemsstater införa ett smidigare system för resor med skjutvapen inom deras territorier än som föreskrivs i denna artikel.

Artikel 13

1. Varje medlemsstat skall lämna alla relevanta upplysningar den har tillgång till angående slutgiltiga överföringar av skjutvapen till den medlemsstat till vars territorium överföringen har skett.

2. De upplysningar som medlemsstaterna får genom förfarandena enligt artikel 11 om överföring av skjutvapen och enligt artikel 7.2 och artikel 8.2 om utlandsbosattas förvärv och innehav av skjutvapen, skall senast vid tidpunkten för den aktuella överföringen meddelas den medlemsstat som är destinationsland och, i förekommande fall, de medlemsstater som är trasiteringsländer.

3. Medlemsstaterna skall senast den 1 januari 1993 upprätta nätverk för utbyte av upplysningar i syfte att tillämpa denna artikel. De skall informerna de andra medlemsstaterna och kommissionen om de nationella myndigheter som ansvarar för att lämna och ta emot upplysningar och för att tillämpa de formaliteter som avses i artikel 11.4.

Artikel 14

Medlemsstaterna skall anta alla bestämmelser som behövs för att förbjuda införsel till deras territorier av

- skjutvapen utom i de fall som anges i artiklarna 11 och 12 och förutsatt att de där föreskrivna villkoren uppfylls,
- andra vapen än skjutvapen, förutsatt att den ifrågavarande medlemsstatens nationella föreskrifter tillåter det.

KAPITEL 4

Slutbestämmelser

Artikel 15

1. Medlemsstaterna skall skärpa kontrollen av vapeninnehav vid gemenskapens yttre gränser. De skall särskilt övervaka att resande från tredje land som avser att resa vidare till en annan medlemsstat iakttar bestämmelserna i artikel 12.

2. Detta direktiv skall inte utesluta kontroller som utförs av medlemsstaterna eller transportföretaget i samband med ombordstigning i ett transportmedel.

3. Medlemsstaterna skall underrätta kommisionen om hur kontrollerna i punkt 1 och 2 utförs. Kommissionen skall sammanställa dessa upplysningar och göra dem tillgängliga för alla medlemsstater.

4. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om sina nationella bestämmelser, däribland om ändringar som berör förvärv och innehav av vapen, om den nationella lagstiftningen är strängare än minimikraven. Kommissionen skall vidarebefordra sådana upplysningar till de andra medlemsstaterna.

Artikel 16

Medlemsstaterna skall fastställa sanktioner som skall tillämpas vid överträdelser av de bestämmelser som antas enligt detta direktiv. Sanktionerna bör vara tillräckligt stränga för att främja efterlevnad av bestämmelserna.

Artikel 17

Inom en tid av fem år från dagen för genomförandet av detta direktiv i den nationella lagstiftningen skall kommissionen till Europaparlamentet och rådet överlämna en rapport om den situation som tillämpningen av direktivet har resulterat i, vid behov åtföljd av förslag till åtgärder.

Artikel 18

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv i så god tid att de åtgärder som föreskrivs i direktivet kan börja tillämpas senast den 1 januari 1993. De skall genast underrätta kommissionen och de andra medlemsstaterna om de vidtagna åtgärderna.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 19

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 18 juni 1991.

På rådets vägnar

G. WOHLFART

Ordförande

BILAGA 1

I. I detta direktiv avses med *vapen:*

-- alla skjutvapen som definieras i avsnitt II i denna bilaga,
-- andra vapen än skjutvapen såsom dessa definieras i den nationella lagstiftningen.

II. I detta direktiv avses med *skjutvapen*:

A. Alla föremål som faller inom någon av följande kategorier, med undantag av föremål som motsvarar definitionen men som utesluts av någon av anledningarna i avsnitt III.

Kategori A -- **Förbjudna skjutvapen**

1. Explosiva militära missiler och startlavetter.

2. Automatiska skjutvapen.

3. Skjutvapen maskerade som andra föremål.

4. Ammunition med kroppsskyddspenetrerande projektiler, explosions- eller brandprojektiler och projektiler för sådan ammunition.

5. Pistol- och revolverammunition med utvidgande projektiler och projektiler för sådan ammunition, med undantag för de fall då de skall användas till sådana vapen avsedda för jakt eller målskjutning som inehas av personer med rätt att bruka dem.

Kategori B -- **Skjutvapen för vilka det krävs tillstånd**

1. Halvautomatiska eller repeterande korta vapen.

2. Korta vapen med enkelskott med centralantändning.

3. Korta vapen med enkelskott med kantantändning, vars totala längd är mindre än 28 cm.

4. Halvautomatiska långa skjutvapen, vars magasin och patronläge tillsammans kan innehålla mer än tre skott.

5. Halvautomatiska långa skjutvapen, vars magasin och patronläge tillsammans inte kan innehålla mer än tre skott och där laddningsmekanismen kan tas bort eller det inte är uteslutet att vapnet med hjälp av vanliga verktyg kan omändras på sådant sätt att magasin och patronläge tillsammans kan innehålla mer än tre skott.

6. Repeterande och halvautomatiska långa skjutvapen med slätborrade lopp som inte överstiger 60 cm i längd.

7. Halvautomatiska skjutvapen för civilt bruk som liknar vapen med automatisk mekanism.

Kategori C -- **Skjutvapen som skall anmälas**

1. Repeterande långa skjutvapen andra än de som står upptagna i kategori B punkt 6.

2. Långa skjutvapen med räfflade lopp för enkelskott.

3. Halvautomatiska långa skjutvapen som inte omfattas av kategori B punkt 4-7.

4. Korta vapen för enkelskott med kantantändning vars totala längd inte är mindre än 28 cm.

Kategori D – **Andra skjutvapen**

Enkelskotts långa skjutvapen med slätborrade lopp.

B. Varje vital del av sådana skjutvapen:

Slutstycket, patronläget och pipan till ett skjutvapen tillhör som separata delar samma kategori som det skjutvapen de är eller är tänkta att vara monterade på.

III. Definitionen av skjutvapen skall i denna bilaga inte omfatta föremål som stämmer med definitionen men som

a) har gjorts varaktigt obrukbara genom tillämpning av ett tekniskt förfarande som ett officiellt organ har garanterat eller erkänt,

b) är gjorda för larm, signalering, livräddning, djurslakt eller harpunfiske eller för industriellt eller tekniskt bruk, förutsatt att de bara kan användas i ett sådant syfte.

c) betraktas som antika vapen eller reproduktioner av sådana, om dessa inte har inkluderats i de föregående kategorierna och är föremål för nationell lagstiftning.

I avvaktan på samordning inom gemenskapen får medlemsstaterna tillämpa sin nationella lagstiftning på skjutvapnen i detta avsnitt.

IV. I denna bilaga avses med:

a) Korta vapen: ett skjutvapen med en pipa som inte överstiger 30 cm eller vars totala längd inte överstiger 60 cm.

b) *Långa vapen*: alla skjutvapen som inte är korta vapen.

c) *Automatvapen*: ett skjutvapen som laddar om automatiskt varje gång ett skott avfyras och som kan avfyra mer än ett skott med ett tryck på avtryckaren.

d) *Halvautomatiskt skjutvapen*: ett skjutvapen som laddar om automatiskt varje gång ett skott avfyras och som bara kan avfyra ett skott med ett tryck på avtryckaren.

e) *Repeterande skjutvapen*: ett skjutvapen som efter att ett skott har avfyrats är avsett att laddas om från ett magasin eller cylinder med hjälp av ett manuellt tillvägagångssätt.

f) *Skjutvapen för enkelskott*: ett skjutvapen utan magasin som laddas för varje skott genom att man manuellt sätter in ett skott i patronläget eller i ett laddningsutrymme där pipan bryts.

g) *Ammunition med kroppsskyddspenetrerande kulor*: ammunition för militärt bruk där kulan är försedd med mantel och har en massiv hård kärna.

h) *Ammunition med explosiva projektiler*: ammunition för militärt bruk där projektilen innehåller en laddning som exploderar när den stöter emot något.

i) *Ammunition med brandprojektiler*: ammunition för militärt bruk där projektilen innehåller en kemisk blandning som börjar brinna vid kontakt med luften eller vid anslaget.

BILAGA 2

EUROPEISKA SKJUTVAPENPASSET

Passet skall innehålla följande avsnitt:

a) Innehavarens identitet.

b) Identifikation av vapnet eller skjutvapnet med angivande av kategori enligt detta direktiv.

c) Passets giltighetstid.

d) Ett avsnitt att användas av den medlemsstat som utfärdar passet (tillståndens art, referenser etc.).

e) Ett avsnitt för ifyllnad av andra medlemsstater (tillstånd till inresa i landet etc.).

f) Anmärkningarna:

"Rätten att resa till en annan medlemsstat med ett eller flera i passet uppräknade skjutvapen i kategori B, C eller
D förutsätter ett eller flera föregående tillstånd från det besökta medlemslandet. Detta eller dessa tillstånd får noteras i passet.

Ett sådant föregående tillstånd som avses ovan är i princip inte nödvändigt för att resa med ett skjutvapen i kategori C eller D i syfte att delta i jakt eller med ett skjutvapen i kategori B, C eller D för att delta i tävlingsskytte, förutsatt att resenären har ett skjutvapenpass och kan styrka skälet för resan."

Om en medlemsstat har informerat de andra medlemsstaterna i enlighet med artikel 8.3 om att innehav av vissa skjutvapen i kategori B, C eller D är förbjudet eller kräver tillstånd skall en av följande anmärkningar läggas till:

"Inresa i ... (berörda stater) med skjutvapen ... (identifikation) är förbjuden."

"Inresa i ... (berörda stater) med skjutvapen ... (identifikation) kräver tillstånd."

Bilaga 4

17. 4. 93 Official Journal of the European Communities No L 93/39

COMMISSION RECOMMENDATION

of 25 February 1993

on the European firearms pass

(93/216/EEC)

THE COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES,

Having regard to the Treaty establishing the European Economic Community, and in particular Article 155 thereof,

Whereas Annex II to Council Directive 91/477/EEC of 18 June 1991 on control of the acquisition and possession of weapons [1] sets out the information which must be contained in a European firearms pass but gives no indication of the layout of the pass;

Whereas the purpose of the European firearms pass is to facilitate the free movement of sportsmen wishing to engage in hunting or target shooting in the Community; whereas a uniform pass bearing a common logo will be a tangible sign that this objective has been achieved;

Whereas a uniform layout for the European firearms pass will also make the pass immediately recognizable to authorities who may need to examine it in the Member States; whereas such checks will be facilitated if the order and numbering of sections is made uniform, and a glossary included,

RECOMMENDS THAT:

Sole Article

In transposing the Directive, Member States should ensure that the European firearms pass which they issue conforms to the specimen annexed hereto.

Done at Brussels, 25 February 1993.

For the Commission

Raniero VANNI D'ARCHIRAFI

Member of the Commission

[1] OJ No L 256, 13. 9. 1991, p. 51.

3. Identificación de las armas de fuego
Identifikation af skydevåbnene
Kennzeichen der Feuerwaffen
Προσδιορισμός του πυροβόλου όπλου
Particulars of firearms
Identification des armes à feu
Identificazione delle armi da fuoco
Identificerende kenmerken van de vuurwapens
Identificação das armas de fogo

4. Referencias de las autorizaciones relativas a las armas
Referencer til tilladelserne vedrørende våbnene
Genehmigungen bezüglich der Waffen
Άδειες που εκδόθηκαν για το όπλο
Particulars of authorizations for firearms
Références des autorisations concernant les armes
Riferimenti delle autorizzazioni concernenti le armi
Verwijzing naar de vergunningen betreffende de vuurwapens
Referências das autorizações relativas às armas

5. Autorizaciones de los Estados miembros visitados
De besøgte medlemsstaters tilladelser
Genehmigungsvermerke der besuchten Mitgliedstaaten
Άδειες που χορήγησαν τα επισκεφθέντα κράτη μέλη
Authorizations of Member States visited
Autorisations des États membres visités
Autorizzazioni degli Stati membri visitati
Vergunningen van de bezochte Lid-Staten
Autorizações dos Estados-membros visitados

6. Datos sobre desplazamientos intracomunitarios
Oplysninger om rejser inden for Fællesskabet
Hinweise für Reisen innerhalb der Gemeinschaft
Πληροφορίες για την κυκλοφορία όπλων στην Κοινότητα
Information on travelling within the Community
Informations relatives aux déplacements intracommunautaires
Indicazioni relative agli spostamenti intracomunitari
Aanwijzingen betreffende intracommunautaire verplaatsingen
Informações relativas às deslocações intracomunitárias

6.1. Están prohibidos los viajes a ... con el arma
Indrejse i ... med dette våben ... er forbudt
Eine Reise nach ... mit der Waffe ... ist verboten
Απαγορεύεται ταξίδι στ ... με το όπλο ...
A journey to ... with the firearm ... shall be prohibited
un voyage en ... avec l'arme ... est interdit
Un viaggio in ... con l'arma ... è vietato
... is verboden zich met vuurwapen ... naar ... te begeven
É proibido a viagem a ... com a arma ...

6.2. Los viajes a ... con el arma ... están sometidos a autorización
Indrejse i ... med dette våben ... er betinget af godkendelse
Eine Reise nach ... mit der Waffe ... ist genehmigungspflichtig
Υπόκειται σε άδεια ταξίδι στ ... με το όπλο ...
A journey to ... with the firearm ... shall be subject to authorization
un voyage en ... avec l'arme ... est soumis à autorisation
Un viaggio in ... con l'arma ... è soggetto ad autorizzazione
Om zich met vuurwapen ... naar ... te begeven is een vergunning vereist
É sujeita a autorização a viagem a ... com a arma ...

8

Front

MEMBER STATE

EUROPEAN FIREARMS PASS
TARJETA EUROPEA DE ARMAS DE FUEGO
EUROPÆISK VÅBENPAS
EUROPÄISCHER FEUERWAFFENPASS
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΠΥΡΟΒΟΛΩΝ ΟΠΛΩΝ
CARTE EUROPÉENNE D'ARMES À FEU
CARTA EUROPEA D'ARMA DA FUOCO
EUROPESE VUURWAPENPAS
CARTÃO EUROPEU DE ARMA DE FOGO

1

Category under the Directive	Date of entry	Authority's stamp	Observations
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

Fire-arm	Date of authorization	Valid until	Authority's stamp
3.	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....

4

Reverse

5. **Authorization of Member States visited**

Fire-arm	Validity of authorization	Authority's stamp and date
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....
3.	.....	.....

5

6. **Information on travelling within the Community**

— The right to travel to another Member State with one or more of the firearms in categories B, C or D entered on this pass is subject to one or more corresponding prior authorizations from the Member State visited. The authorization or authorizations may be recorded in section 5 of this pass.

— Prior authorization is not normally necessary for travel with a firearm in categories C or D with a view to engaging in hunting or with a firearm in categories B, C or D with a view to engaging in target shooting, provided the traveller has the firearms pass on him and can substantiate the reasons for his journey.

However, according to the information furnished pursuant to Article 8 (3) of Council Directive 91/477/EEC by Member States which prohibit or make subject to authorization the acquisition and possession within their territory of a firearm in categories B, C or D:

6.1. A journey to ..... with .....

is prohibited.

6.2. A journey to ..... with .....

is subject to authorization.

6

Glossary

1. Datos sobre el titular
Oplysninger om indehaveren
Angaben zum Paßinhaber
Στοιχεία που αφορούν τον κάτοχο
Details of the holder
Mentions relatives au titulaire
Indicazioni relative al titolare
Vermeldingen betreffende de houder
Menções relativas ao titular

1.1. Nombre y apellidos
Efternavn og fornavn
Name und Vorname
Επώνυμο και όνομα
Surname and first name
Nom et prénom
Cognome e nome
Naam en voornaam
Apelido e nome

1.2. Fecha y lugar de nacimiento
Fødselsdato og -sted
Geburtsdatum und -ort
Ημερομηνία και τόπος γέννησης
Date and place of birth
Date et lieu de naissance
Luogo e data di nascita
Geboorteplaats en -datum
Data e local de nascimento

1.3. Nacionalidad
Nationalitet
Staatsangehörigkeit
Εθνικότητα
Nationality
Nationalité
Nazionalità
Nationaliteit
Nacionalidade

1.4. Dirección
Bopæl
Anschrift
Διεύθυνση
Address
Adresse
Indirizzo
Adres
Endereço

1.5. Firma del titular
Indehaverens underskrift
Unterschrift des Paßinhabers
Υπογραφή κατόχου
Holder's signature
Signature du titulaire
Firma del titolare
Handtekening van de houder
Assinatura do titular

2. Datos de la tarjeta
Oplysninger om passet
Angaben zum Feuerwaffenpaß
Στοιχεία που αφορούν το δελτίο
Details of the pass
Mentions relatives à la carte
Indicazioni relative alla carta
Vermeldingen betreffende de pas
Menções relativas ao cartão

2.1. N° de tarjeta
Passets nr.
Paßnummer
Αριθ. δελτίου
Pass No
N° de la carte
N. della carta
Nummer van de pas
N° do cartão

2.2. Válida hasta
Gyldigt indtil
gültig bis
ισχύει μέχρι
Valid until
Valable jusqu'au
Valida fino al
Geldig tot
Válido até

2.3. Sello de la autoridad
Myndighedens stempel
Behörde/Dienstsiegel
Σφραγίδα της εκδούσας αρχής
Authority's stamp
Sceau de l'autorité
Timbro dell'autorità
Stempel van de bevoegde autori
Carimbo da autoridade

2.4. Validez prorrogada hasta
Gyldigheden forlænget indtil
Gültigkeit verlängert bis
Παρατείνεται μέχρι
Validity extended until
Validité prorogée au
Proroga della validità fino al
Geldigheid verlengd tot
Validade prorrogada até

2.5. Sello de la autoridad
Myndighedens stempel
Behörde/Dienstsiegel
Σφραγίδα της εκδούσας αρχής
Authority's stamp
Sceau de l'autorité
Timbro dell'autorità
Stempel van de bevoegde autoriteit
Carimbo da autoridade

7

1. **Details of the holder:**

1.1. Surname and first name(s):

1.2. Date and place of birth:

1.3. Nationality:

1.4. Address:

1.5. Holder's signature:

PHOTO

2. **Details of the pass**

2.1. Pass number:

2.2. Valid until:

2.3. Authority's stamp: Date:

2.4. Validity extended until:

2.5. Authority's stamp: Date:

2

3. **Particulars of firearms**

	Type	Make/ model	Calibre	Serial No
3.1.	.....	.....	.....	.....
3.2.	.....	.....	.....	.....
3.3.	.....	.....	.....	.....
3.4.	.....	.....	.....	.....
3.5.	.....	.....	.....	.....
3.6.	.....	.....	.....	.....
3.7.	.....	.....	.....	.....
3.8.	.....	.....	.....	.....
3.9.	.....	.....	.....	.....
3.10.	.....	.....	.....	.....

4. **Particulars of authorizations for firearms**

Fire-arm	Date of authorization	Valid until	Authority's stamp
3.	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....

3

SKUNGL. BIBLIOTEKET

Statens offentliga utredningar 1994

Kronologisk förteckning

1. Ändrad ansvarsfördelning för den statliga statistiken. Fi.
2. Kommunerna, Landstingen och Europa + Bilagedel. C.
3. Mäns föreställningar om kvinnor och chefskap. S.
4. Vapenlagen och EG. Ju.

Statens offentliga utredningar 1994

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet
Vapenlagen och EG [4]

Socialdepartementet
Mäns föreställningar om kvinnor och chefsskap. [3]

Finansdepartementet
Ändrad ansvarsfördelning för den statliga statistiken. [1]

Civildepartementet
Kommunerna, Landstingen och Europa.
+ Bilagedel. [2]